

A BEVANDORLÓ

MEGJELEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.
VI. Évfolyam. 22. szám.

Szerkeszti: SINGER MIHÁLY.

EZEN SZÁM ÁRA 10 CENT.
VI. Year No. 22.

Kossuth Lajos sírjának bemutatásával kezdem meg elmékedésemet márczius tizenötödike felett. Magam is soká néztem, nézegettem ezt a képet, mellette a tollhoz nyultam volna, hogy papírra vessem az érzelmeimet és gondolatokat, amiket az a kép agyamban és szívemben keltett.

Asszonyok és férfiak, gazdagok és szegények körülállják a sírt oly arckifejezéssel, mintha az, akit abba fektettek, örökre eltávozott volna körükből. Nemesak a kegyelet fájdalommal nyilatkozik meg azokon az arczokon. Ennél több. Én a kétségbeesés, a reménytelenség fájdalmát látom.

Pedig mi amerikai magyarok itt Amerikában amerikai ajkaktól tanultuk meg azt, hogy Kossuth Lajost nem lehet sírba temetni. Amerikaiak mondták nekünk akárhányszor, hogy egy Kossuth Lajost, aki annyira szerette a nemzetét, még a halál sem rabolhatja el a nemzetétől.

És én hittem ebben. Mert jól esett, elhinnem. Hittem abban, hogy a hangok, amelyekről azt mondták, hogy 1894 évi márczius 20-án azért kondultak meg, hogy hírül vigyék Kossuth Lajos halálát, inkább Kossuth Lajos feltámadását hirdették. Hittem, hogy az a nagy szellem, a szabadságnak és a hazának az a nagy szeretése, mely 1894 évi márczius 20-ig porhüvelybe volt szorítva, most, hogy kiszabadult a porhüvelyből, villamos áramként fogja át futni minden magyar lelket, hogy még a megbémultakat is életre keltse. Hittem, hogy mindazt, amit az élő Kossuth Lajos nem bírt végrehajtani, könnyű szerrel meg fogja cselekedni a sírba zárt Kossuth Lajos. S hittem ezt különösen akkor, mikor a nagy száműzöttek magyar földre való érkezését az egész magyar nemzet azzal a méltóságos eseménnyel üdvözölte, amely önkéntelenül ráül minden ember ajakára, amikor Isten házába lép, vagy a mikor magasan felettünk álló tekintéllyel állunk szemben.

1894 évi márczius huszadikán én Kossuth Lajos feltámadását ünnepelem s az ő feltámadásával feltámadását azoknak a megalkuvást nem ismerő elveknek, amelyeknek izzó tüzeben akarta újjákovácsolni Magyarországot.

Azóta tizenöt év múlt el. S mikor ma ismét a magyar szabadság hajnalhasadásának évfordulóját ülök meg őszinte szívvel a magyarok — Amerikában, leltem elvándorol ahhoz a sírhoz, amelybe Kossuth Lajost temették. Ma látom, hogy tizenöt év előtt én eselődtem, hogy Kossuth Lajost tényleg temették.

Most öltön gyászt a magyar nemzet, mert most halt meg igazán az ő félistene. Természetellenes halállal halt ki. A sírba gyömöszölték őt az ő saját örökösei és erős, súlyos mauzoleumot emelnek a sír fölé, hogy ebből valahogy ki ne szabadulhasson az, akit odatemettek.

Ki merné tagadni azt, hogy igaz volt Kossuth Lajosnak, amikor Deák Ferencz hívó szavátára azzal felelt a száműzetésből, hogy amíg él, élő tiltá-

HANGOK A TULVILÁGBÓL.

ELMÉLKEDÉS MÁRCZIUS TIZENÖTÖDIKÉN.

kozás gyanánt akar élni minden ellen, ami közösséget jelent Ausztriával?

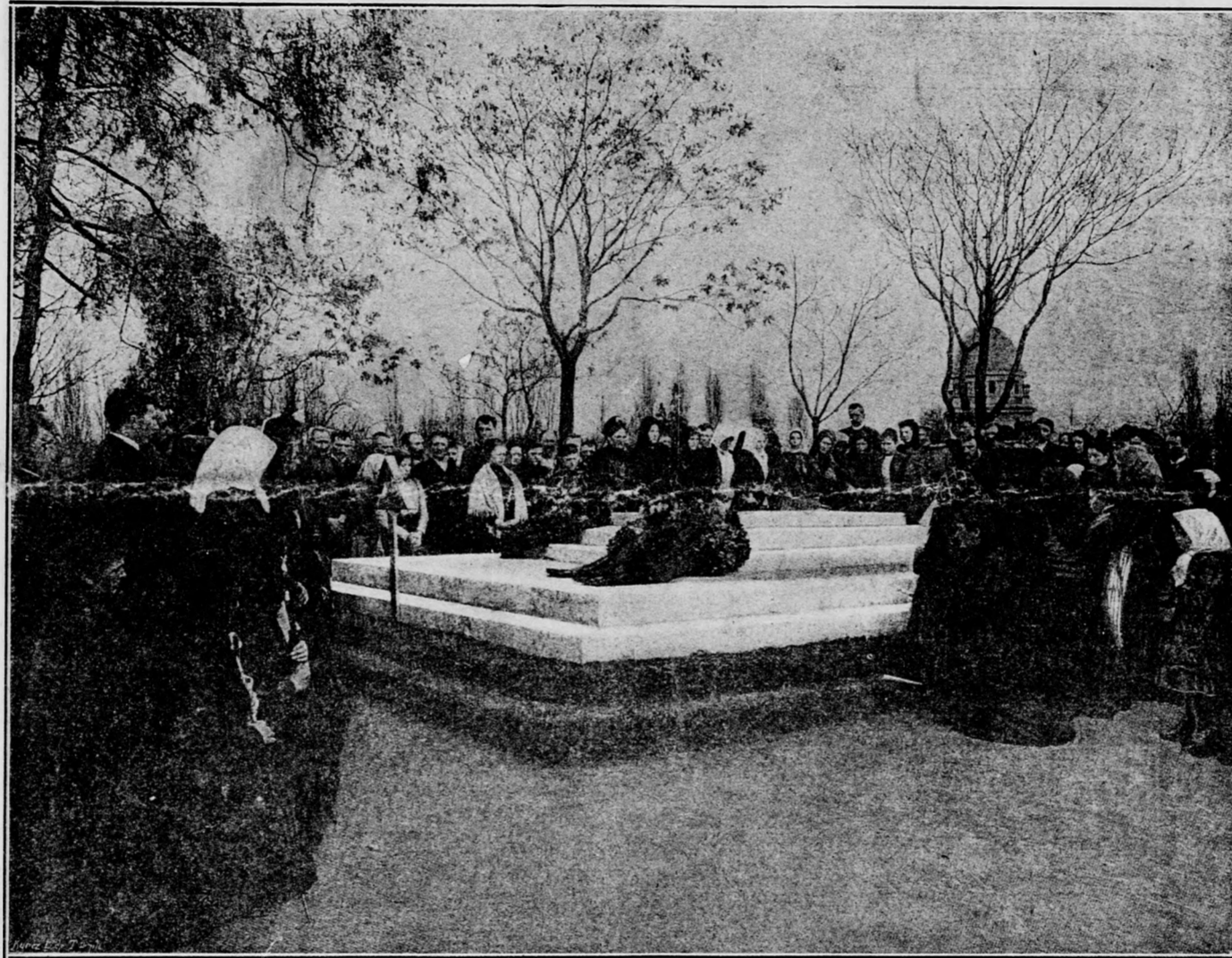
Ki merné tagadni, hogy az Ausztriával való közösség ölműly gyanánt nehezedik Magyarországra és megbémitja ennek állami és gazdasági fejlődését?

Ki merné tagadni, hogy egyedül az Ausztriával való közösségre és az ebből

ünnepnapot adtak a magyaroknak, a melyen kiváltképpen az idegenben jól esik elmerengni, nagyot fordult a világ; — igaz, hogy amióta Kossuth Lajos utra indult, hogy talpra állítsa a nemzetet, melyet az osztrák a feje tetejére állított, megint feje tetején áll a magyar; — igaz, hogy amióta a muszka tulerő segítségével Világosnál ko-

Dehogyan maradt a régi. Rosszabbra fordult. Rosszabbra fordult, mert a nemzet elvesztette a reményét. S ami a legkétségbeesőbb, kiábrándult azokból a férfiakból, akikben rendületlenül megbizott, akikhez szívének legmelegebb érzelmeivel ragaszkodott.

Zsarnokaival, ellenségeivel, azokkal, akik a császári ház kegyét járták és

KOSSUTH LAJOS SÍRJA.

eredő ármányokra vezetendők vissza azok a benső surlódások, amelyek még a törvényhozás munkáját is meddővé teszik és megakadályozzák a magyar állameszme kidomborodását?

Ki merné tagadni, hogy az Ausztriával való közösségnek köszönhető hiányának az önálló vámtérületnek tulajdonítandó, hogy manap több mint két millió magyar ember nem Magyarország gazdasági érdekeit szolgálja, hanem Amerikáét? S ki merné tagadni, hogy Magyarország ennél fogva gazdaságilag évtizedekre, hogy ne mondjuk, évszázadokra visszahanyatlak?

Ha Kossuth Lajos élne, illetve ha az ő szellemében intéztetnének el Magyarország ügyei, akkor Magyarország belügyeit Magyarország intézné s akkor nem kellene a magyarok százazreinek a vándorbothoz nyulni, hogy kiaszott mellü szülőházajuk helyébe oly hazát keressenek, mely kenyeret is ad nekik.

Igaz, hogy amióta dicső elődök megcsinálták a vérelnküli forradalmat és márczius tizenötödikében oly nemzeti

romsútét éjszaka borult a magyarokra s hogy az abszolutizmus orgiái és a sarokba szorított Ausztriával való kibékülés óta nagyot változott a világ. Nagyot változott. Oly nagyot, hogy az ember méltán elhitheti, hogy ma már nem fegyveres forradalommal, hanem az evolució békés eszközével lehetnek és lesznek népek politikailag és gazdaságilag függetlenekké. Európa északi részében példát mutatott erre egy maroknyi nép. S maga a katonai Németország, melynél katonai államot nem ismer a modern történelem, még csak a közelmúltban fényesen bebizonyította, hogy még a leghatalmasabb uralkodóval szemben is érvényt lehet szerezni a népfenségnek, ha a népek és vezetőinek megvan — a hátgerinczük.

Sok minden megváltozott, amióta Kossuth Lajos Czepléden megkezdte a nemzet ébresztését s amióta Kis-Azsiában amerikai hajóra ült, hogy a száműzetésben barátokat szerezzen a magyar népnek. Sok minden megváltozott, csak Magyarország helyzete maradt a régi.

Bécs egy mosolya kedvéért megfélekeztek a magyar göröcsök zokogásáról, mindazokkal csak el tudott valahogy lenni a magyar. Legyömöszölte őket, akár a beteg a keserű pilulát, abban a hitben, hogy ennek meg kell lenni s hogy az enyhülés napja valahára csak mégis meg fog jönni.

A magyar kiheverte Világost, kiheverte a Bach-korszakot, kiheverte a kiegyezést, a Tisza Kálmánt és Tisza Istvánt, a Khuen grófot és a Fejérváryt. Elviselte az uralmukat, mint az elemi csapást. Fájt neki, hogy ezeréves jogait nem gyakorolhatja, de ezt a fájdalmát enyhítette a remény.

Üthették a magyart, fosztogathatták a jogait, szivhatták a szíve vérét: egyet el nem vehetett tőle senki, azt a reményt, hogy valamikor mégis csak felülkerekednek majd azoknak az utódai, akik 1848 márczius tizenötödikén megteremtették a tizenkét pontot, azoknak az utódai, akik a bitófán haláltak meg vagy a száműzetésbe mentek, de meg nem alkudtak.

És a magyar nemzet legnagyobb szerencsétlenségére ez a remény beteljesedett.

Most három esztendeje anniak, hogy a magyar nemzet darabokra szakgatta gyászfátyolát és bokréfát tűzött a kalapjába. Most három esztendeje annak, hogy ünnepet ültünk mi amerikai magyarok is: megünnepeltük magyarországi testvéreinkkel Magyarország újjászületését.

Az alkotmányserőket elseperte a nemzeti felháborodás vihara s a nemzeti lelkesedés Andrássy Gyulát, az alkotmányosság rettenthetetlen bajnokát, Kossuth Ferenczet, Apponyi Albertet, a negyvennyolcas elvek örököseit, Magyarország függetlenségének apostolait, állította a nemzet élére.

Lelkem akkor elzárándokolt Kossuth Lajos sírjához és büszkén hajtogattam: ugy-e mondtam, hogy Kossuth Lajost nem temették el, hogy Kossuth Lajos feltámadt akkor, amikor meghalt...

Három év múlt el azóta. S e rövid három év alatt többet vesztett a magyar nemzet, mint a Bachék és a hatvanhetesek uralma alatt. Elvesztette reményét. Koldusabb lett a legutolsó koldusnál.

Akiket a nemzet a vállain felemelt a magasba, onnan a magasból lenéztek, vagy ha le nem nézik, nem látják a nemzetet. Az ő tekintetük is Bécs felé van irányítva s ha Bécs egy közlegyintéssel azt jelzi, hogy ne legyen magyar nemzeti bank, hát minden magyar nemzeti bank; ha azt mondja, hogy az önálló magyar vámtérület sérti az ő érdekeit, akkor persze nincsen önálló magyar vámtérület s ha Bécs ujonczokat akar a magyar nemzetől, tele marokkal adják az ujonczokat, ha mindjárt idegen nyelven szolgálják a mások hazáját.

Koldusabb most a magyar nemzet, mint valaha. Elvesztette mindenét: reményét!

De hallga! Mintha a tulvilágból valaki üzenetet küldene! Mintha abból a sírből, amelyet körüláll a nemzet apraja-nagyja, asszonya és férfja, mint ha Kossuth Lajos sírjából felhangzanék az a vigasztaló szózat, hogy egy nemzet elveszthet mindent, nincsen elveszte mindaddig, amíg önbizalmát el nem vesztette.

Addig tehát, amíg a magyar bizik abban, hogy ősei méltó nemzetét ontottak vért, mentek a bitófához vagy a száműzetésbe, addig, míg maga a nemzet nemzeti eszményekért lelkesedni tud s amíg önként le nem mond véren szerzett ezredéves jogairól, addig van joga az élethez és ahhoz a szent hithöz, hogy a múlt és jelen keserű csalódásait egy szebb jövő fogja követni.

S az a nemzet, amelynek idegenbe szakadt, a kenyérgond által idegenbe üzött gyermekei testet-lelketölő munka daczára megőrzik szívükben és agyukban a nagy események és e nagy események előkészítői és végrehajtói iránt a kegyeletes lelkesedést, az a nemzet méltán tarthat számot egy szebb jövőre.

Márczius tizenötödikének hatvanegyedik évfordulóján hadd vessa a szívébe a magyar nemzet az „Ember Tragédiája” halhatatlan megírójának jel-szavát: *Küzdj és bízza bizál!*

Singer Mihály.

Németh János V. CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI KONZULI ÜGYVIVŐ, A LEGREGIBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB PÉNZKÜLDŐ ÉS HAJÓJEGYELÁRUSÍTÓ BANKÁR AMERIKÁBAN. A HONFITÁRSÁK MINDEN NÉVEN NEVEZENDŐ ÜGYEIBEN LELKIISMERETESEN JÁR EL ÉS EZÉRT MINDENKI TELJES BIZALOMMAL CSAK HOZZA FORDULJON. ARJEGYZÉKEKÉRT, BORITÉKOKÉRT VALAMI T MINDEN FELVILAGOSÍTÁSÉRT IRJON E CZIMEN:

John Németh, Banker, 457 Washington St., New York, N. Y.

Márczius tizenötödikén.

„A BEVÁNDORLÓ” számára írta: HÓDINKA TIVADAR.

Az elnyűtt, ócska hangszerekkel, félre!
Életbontó tavasz halálos téltre,
Hajh, nem következett! Almaink álma,
Duskalászu róناسága: kopár talló.
Miért téhát a kába,
Hallelujázó, feltámadási láрма?
E nap hangulatába
Nem Óda-harsogás és
Nem is a Hymnusz-zengés,
Elégiaik busongó siráma való.

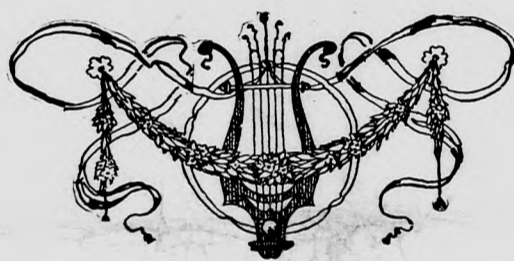
A nemzet, a testében, lelkében megölt,
Ravatalon. Körülte virrasztó honfigond
Mécslángjai... De im, mozdul, megreng a föld...
Napnyugat viharának szele sírokat bont,
Holtakat ébreszt... A halott nemzet ébred...
Tagjain remegés vonaglik át,
Szeme pillája megrebben,
És a másik perczben,
Napnyugatnak viharával együtt zúgja
A Népszabadság rabláncztörő, isteni dalát.
El a tollal!... Némuljon el kobozunk hurja!...
Ami a feltámadás után következett,
A harcok harcának hősköltevénye,
A nemzet kardhegyre tűzött reménye:
Uj Homér-ra vár... Ejh! Törje össze a kezét,
Mely legyűrt, hogy Aradnak bitóit faragja,
A boszúálló Isten mennykőves haragja.

Hogy ránk szakadt „Világos”, a sötét Ejjel:
Kigyúlt-e azóta
Szabadságunk csillaga az égen?

Nem az-e a nóta,
Ami akkor... akkor... réges régen
Sírt, zokogott a hazában szerle-széjjel:
— Ha még egyszer azt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni — ?
Most is hangzik, egyre hangzik, a szellőben,
Szélzugásban,
Két hazában,
Oceánokon innen, oceánokon túl,
De busabban, szívet-lelket megejtőbben,
Mert sirása, zokogása — koporsóra hull.

Az elnyűtt, ócska hangszerekkel félre!
Életbontó tavasz halálos téltre,
Hajh, nem következett! Almaink álma,
Duskalászu róناسága: kopár talló.
Miért téhát a kába,
Hallelujázó, feltámadási láрма?
E nap hangulatába
Nem Óda-harsogás és
Nem is a Hymnusz-zengés,
Elégiaik busongó siráma való.

De mégse.
Ne sértse
Busongó, panaszos sirámunk a szent nevet,
Amely márcziusnak Idusához forrt:
„Kossuth”! Vigasztalás között ne üljünk gyászort!
Az Óda-harsogásban, a Hymnusz-zengésben,
Sötét sorsunk titkának fehér leple lebben:
Egy nemzet, mely könyeit mind elsírta nevet.

Márczius idusán.

Írta: DÁVODI BAKÓ ADÁM.

Már zeng megint a rig pacirtaszó,
S zöldelni kezd a völgy, sík, hegy, halom.
Isten hozott gyönyörbe ringató,
Madárdalok, mosolygó hónapom!
Csak üzd tovább te a havas telet
S virágaiddal hints mindent tele!
Isten hozott, szívből köszöntelek,
Szép márczius, szívem szerelmese!

Mint egykor a megtestesült Igét,
Ki fenn a Golgotán kiszendedett:
A hóhérok hiába őrizték
Magyar szabadság, szent holttestedet!
Feltámadál te is, te nagy Halott,
Felpirkadt rád is husvét reggele:
Kriptádról eldobá a kőlapot
Kossuth Lajos villámló szelleme!...

Remény, aranyharangod meghuzom,
Kong-bong jövünk ködöbe kedvesen!
Hadd halljam hangodat ez Iduson,
Mig álca hint virágosot kezem.
Óh, zengd: megölhetik a szent jogot,
Jön uj Idus, uj husvét reggele:
Kriptáját szászor is lerombolod,
Kossuth örökké élő szelleme!...

Óh, Márczius, én szép szerelmezem!
Ma add nekem legszebb virágaid!
Virágtól illatosá hadd tegyem
Kossuth apánk siri álmait!
Leszakgatom ma minden lombodat
Te gyöngyvirágos rét, erdő, mező,
Suhogja be a honvédesontokat,
A Hősöket mind lomb- s virágos!

De haj! Petőfi, népem dalmoka,
Hová vigyem babéromat neked?
Óh, dobj egy fényes üstökösöt oda,
Ahol kiölták ifju éltedet!
S kertté varázsolom elrejtett helyed,
Hogy fészket rajjon benn a csalóány
S most ő csattogjon büvös dalt neked,
Amit te abbanhagytál oly korán!...

Az ébredés.

Mi az idők oceánjában hatvanegy eszép — hatvanegy esztendő?

A mi életünkben, hazánk életében, egy örökkévalóság. Egy örökkévalóság, amelynek „Szabadság”-útján évek, lomha emberi mértődjelzők, elvisznek Kossuth Lajostól Kossuth Ferenczig. A holtában is halhatatlantól az éltében is halottig.

Am, ne kalandozzunk a szójátékok virágos mezején, a tetszetős szofizmak utvesztőjében.

Beszéljen helyettünk a történelem, a nagy, a böles, az igazságos, a pártatlan, az — élet tanítómestere.

Kossuth Lajos, a monoki fiskális fia, 1822-ben, azon az országgyűlésen lépett a történetírás színpadára, amelyről megírták, hogy azt már „erős” nemzeti szellem lengette át. Ott volt, zalai mandátumával „atyja” is, Széchenyi István gróf, az akadémiaesimáló, akit „Jegynagyobb magyar”-nak, Pestmegye egyik gyűlésén, Kossuth nevezett el.

Kossuth az „Országgyűlési Tudósítások”-at szerkesztette „oly ügyesen, hogy a szabadelvű beszédek elragadták és fellelkészítették a népet, a szabadelvű eszmék pedig hétről-hétre nagyobb tért hódítottak”.

Visszont, a börtönben látjuk Kossuthot, előkelő társaságban: Wesselényi Miklós báró és Lovassy László társaságában. Nagy, veszedelmes nagy bűnök miatt kerültek oda. Az egyiknek, Lovassy Lászlónak az volt a bűne, hogy valami „reform-társulat”-ot alakított. A másíknak, a „báró”-nak az, hogy az örökvaltság ügyében mondott beszédet. A fiskális fiskális fiának pedig az volt a bűne, hogy — cenzura lévén — írott újságot csinált.

Börtönbe, nagyjainkat, Metternich birodalmi főkanclerár juttatta. Birodalmi főkanclerárja annak az V. Ferdinándnak, annak a galambszívű-eszü Habsburgnak, akinek jelmondata volt: „Védni az igazat!”

A börtönből minden nagyobb baj nélkül szabadultanak. Mert azt, hogy az egyik esztét, a másik szeme világát veszítette, csak nem nevezhetjük „nagyobb baj”-nak?

A harmadik rabnak, Kossuthnak, mi baja sem történt. Amyira nem, hogy a fogságból való szabadulása után lüke-lüke, elragadó elokvenziával adott gyújtó hangot a nemzet vágyainak, törekvéseinek a „Pesti Hírlap”-ban. S a hangnak, bár — honfiumi aggodalomból — Széchenyi „Kelet népe”, Desswffy Aurél „Világ”-ja szárnyát szegni igyekezett: visszhangja támadt széles hazában. A megyék többsége, az 1843-44-iki országgyűlésen már Kossuth reformtervei képviselőténak utasításával küldte követéit.

Persze, az elvetett magvak, amelyekre Bécsnek és a konzervativizmusnak minden vihára rászakadt, lassan érődtek. 1847-ben, midőn V. Ferdinánd a pozsonyi országgyűlést néhány magyar szóval („Magyarország rendeit itt látni öröndek; atyai szándékotom a királyi eladások mutatják. Fogadják bizalommal!”) megnyitja, a nemzet ebben meg csak a jobb kor hajnalát látja.

E dátumtól kezdve a nemzeti dráma gyorsan fejlődik. Fejlődésére rapid hatással van a francia forradalom monarchiaölő híre s az a láz, amely e hírek hatására alatt Európa elnyomott népeit megborzongatta s tette sarkallta.

Kossuth ez időben már Pestmegye követé s lelke, vezére a reformpártnak.

Márczius 15.

Ján 1848 márczius 15., a magyar „vérméki forradalom” napja. Jókai lakásán Petőfi, Vasváry, Bulyovszky és a házigazda, 12 pontba foglalja a magyar nemzet kívánságait.

A kiáltványt, Pilvax zsufolt kávéházában, egy asztal tetejéről, Jókai olvasta fel.

A 12 pont ez:

1. Kívánjuk a sajtószabadságot, a cenzura eltörlését!
2. Felelős minisztériumot Budapesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereget.
6. Közös teherviselést.
7. Esküdtöskéket, képviselőket egyenlőség alapján.
8. Urbéri viszonyok megszüntetését.

MAGYAR FÉLISTENÉK TANÁCSA.

POLITIKAI UTAZÁS KOSSUTH LAJOSTÓL KOSSUTH FERENCZIG.

9. Nemzeti bankot.

10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra; magyar katonáinkat ne vigyék külföldre; a külföldieket vigyék el tőlünk.

11. Végül uniót Erdélyvel.

12. Azután legyen béke, szabadság, egyetértés.

A lelkesedésnek, a kiáltvány felolvasása nyomában támadt zivatarról új hang vegyül. Petőfi esküszik: „A magyarok Istenére

Kossuth Lajos, pénzügyminiszter.

Gróf Széchenyi István, közlekedési miniszter.

Báró Eötvös József, vallás- és közoktatástügyi miniszter.

Mészáros László, hadügyminiszter.

Klauzál Gábor, földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter.

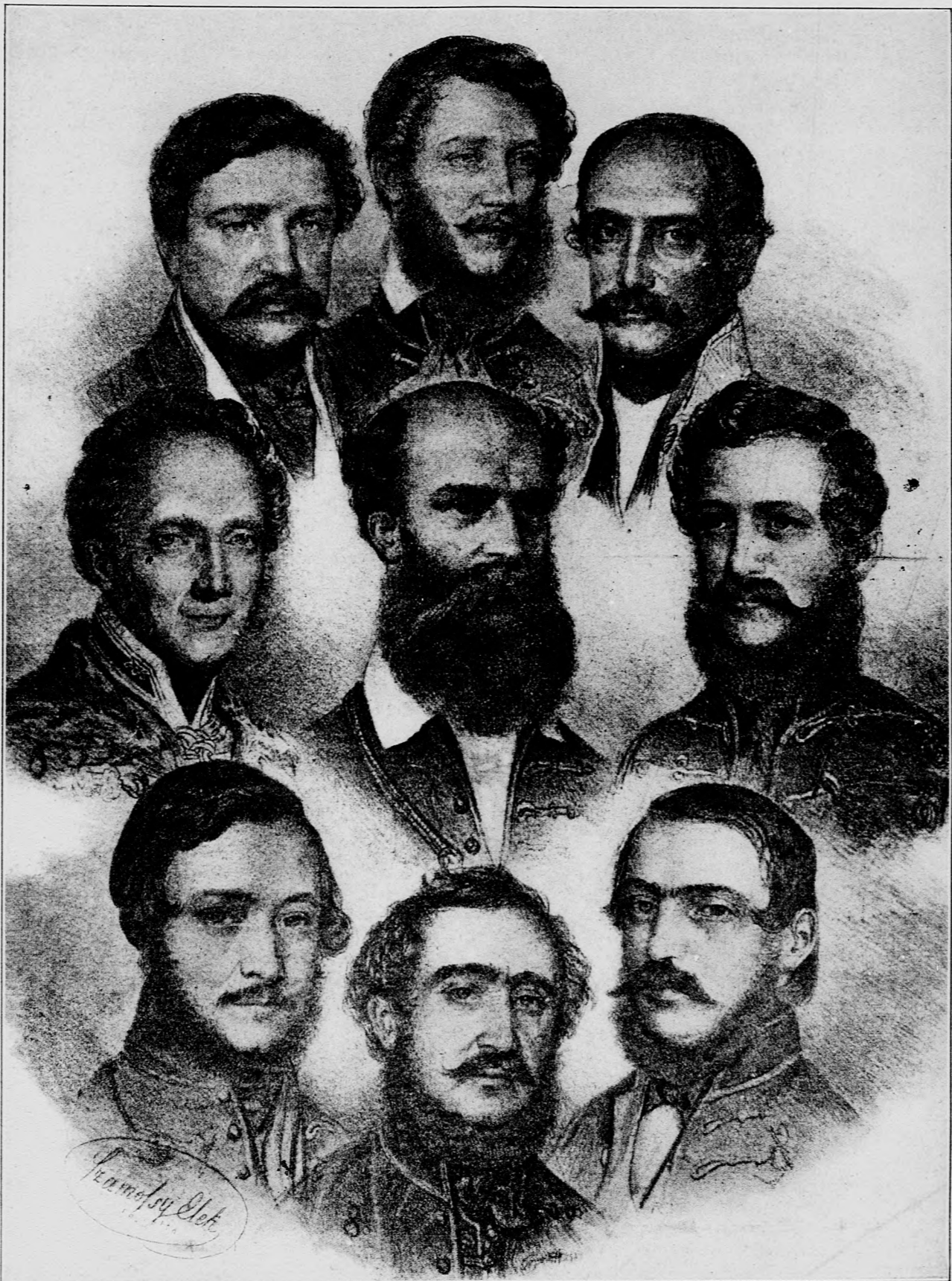
Deák Ferencz, igazságügyminiszter.

A miniszteri listát, megerősítés végett, István nádor vitte fel Bécsbe. Itt

megyünk és arra feljogosítva magunkat nem érezzük.”

István nádor, a helyzet komolyságát átértve, válaszolt:

— A mostani komoly és nagyszerű pillanatban, midőn Magyarország jövője döntetik el, méltóságok hazafiságához azon forró óhajátomat intézem, hogy most már azon hivatalról, melyre általam s az egész ország és az egész nemzet bizodalma által fel vannak hivatva, ne mondjanak le. Én itt ünnepe-

AZ ELSŐ FELELŐS MAGYAR MINISZTERIUM.

Esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.”

Petőfi esküjét, egy ország zugja visza.

A lelészolt sajtó felszabadításának, a színházi estnek, az ország rivalgó örömeinek az emléke, élénken él szívünkben.

Az első független, felelős minisztérium.

Mig ezek történtek, a magyar országgyűlés egy küldöttsége Bécsben járt, hogy a parlamentnek a nemzet kívánalmait tartalmazó feliratát, szankezió, és helyesebben: előleges királyi beleegyezés végett, a trón zsámolyára helyezze.

Bécs, a szintén alkotmánykereső, a megértés, a rokonérés melegségével üdvözi a küldöttséget s főleg az arany-szavú Kossuthot. De Bécs, a „hivatalos”, fázik. István nádor, a poraiban is áldott, közbenjárására, a hivatalos Bécs is enged.

Megszületik az első, független, felelős magyar minisztérium. Tagjai:

Gróf Batthyány Lajos, miniszterelnök.
Szemere Bertalan, belügyminiszter.
Hercege Eszterházi Pál, külügyminiszter.

azonban az „udvari párt”, minden befolyását latba vetette ellene és sikerült is rávennie a gyenge, hajlítható uralkodót, hogy e listától, amelyben független pénzügy- és hadügyminisztérium is szerepelt, vonja meg a megerősítését.

István nádor busan érkezett vissza Pozsonyba küldetése sikeretlenségének hírével s az erről szóló királyi válaszzal.

A királyi leiratot Ghiezy Kálmán nádori ítélmester olvasta fel az országgyűlésen.

Nyomán a harag, az elkeseredés, a felháborodásnak valóságos tengere morajlott fel.

„A most felolvasott királyi leirat — szolt Batthyány gróf — sem a nemzet törvényes igényeinek, sem a méltányos várakozásnak meg nem felel. Minden indokolás nélkül arra kérem tehát ő főhercezségét, hogy méltóztassék e leirat olyatén változtatását kieszaközölni, amelynek következtében ő felségének adott szava beváltassék... mert ha ez nem történik, akkor én mind magam, mind miniszterterásaim nevében kinyilatkoztatom: miszerint mi felelős minisztériumot elvállalni képesek nem

lyesen szavamat adom, hogy ő felségének azokat az észrevételeket, melyeket a felelős miniszterek velem közölni szívesek voltak, fejterjesztem s keresztül is fogom vinni s ettől, ha kell, állásomat is függővé teszem.

És a nádor be is váltotta szavát. Márczius 30-án új királyi leirattal tért vissza. Új leirattal, amely ugy a kinevezett minisztériumnak, mint a felterjesztett törvényjavaslatoknak megerősítését tartalmazta.

A nemzet öröme leirhatatlan volt. Bizton hitte, hogy megpróbáltatásának ideje véget ért.

Törvényalkotások.

Megvolt a joggyenlőség, a népképviselőten, felelős parlamenti kormányon alapuló alkotmány, megalkotattak azon törvények, amelyeket a magyar jogtörténelem „48-as törvényalkotások” neve alatt ismer.

E törvények főbbjei:

Á király személye szent és sérthetetlen. A végrehajtó hatalmat a király távollétében a nádor gyakorolja, de csak a független magyar minisztérium által, ugy hogy rendeleteik csak akkor érvényesek, ha a Pesten székelő miniszterek egyike által alá is iratnak.

A minisztérium minden tagja min-

den hivatalos eljárásáért felelős. A miniszterelnököt a király választja, a többi minisztert az elnök terjeszti fel. A miniszterek egyike mindig ő felsége személye körül lesz s az országot mindazon ügyekben, melyek az örökös tartományokkal közösek, felelőség mellett képviseli.

A miniszterek felelőségre vonhatók minden oly tettért vagy rendeletért, mely az ország függetlenségét, az alkotmány biztositékait, a fennálló törvények rendeletét, az egyéni szabadságot vagy a tulajdon szentségét sérti s általuk hivatalos minőségben követték el, vagy adatik ki. Végre a hűtlen kezelés s a törvények végrehajtásának elmulasztásáért vád alá helyeztetésüket a képviselőház rendeli el.

Országgyűlés a jövőben Pesten fog tartatni. A képviselők három évre választatnak. A királynak joga van a képviselőházat feloszlatni s új választást rendelni el. Az új országgyűlésnek három hónap alatt össze kell ülnie.

Az alsóház tagjai népképviselőt alapszólva választatnak. Választó minden bensülött, vagy honosított polgár, aki legalább 20 éves s a törvény által meghatározott jövedelemmel bír s a művelt osztályhoz tartozik. Választható mindenki, aki a 24-ik évét betöltötte s beszél magyarul.

Erdély kormányzati és törvényhozási egyesülése minden törvényes uton megvalósítandó.

A nemzeti szín és az ország czimere ősi jogaiba visszahelyeztetik. A kapcsolott részek az ország színei mellett a saját színeiket s címüket is használhatják.

A közterheket az ország összes lakosai aránylagosan viselik.

Az urbériség, a robot és dézsma örökre megszűnik. Az uri törvényhatóság helyébe megyei törvényszékek s a szolgabírák lépnek.

A papi tízed örökre eltörlötetik.

Egy földhitelezet felállítását elrendeltetik.

Az ösiség eltörlötetik.

A megyeszekeret, mint az alkotmány védbástyája, lényegében fentartatik, de a népképviselőt alapján szervezvetik.

Az előleges könyvvizsgálat [cenzura] eltörlötetik, a sajtó szabadabbá tétetik.

A közoktatás újjászerveztetik s a tanítás és tanulás szabadsága addig is elvileg megállapítatik.

A törvényesen bevett vallások joggyenlőséggel ruháztatnak fel.

A személy és vagyonbiztonság s a rend fentartása érdekében nemzetország alkottatik, stb.

Ide iktattuk a 48-as törvényalkotások főbbjeit, mert csak így lesz szemléhető, hogy azon az uton, amely a dícső negyvennyolcztől korunkig vezet, mennyivel gyarapodott vagy fogyott a magyar nemzet alkotmányos vagyona, s hogy azok, akik ma kezelője a magyar államhatalomnak, hű őrei-e a magyar alkotmányos szellemek? Mert, mondatik, hogy a 67-es törvények, a 48-as törvények alapján állanak.

A törvények kihirdetése az április 11-iki országgyűlésen történt.

A szabadabb lett nemzet, az újracladt reményeségek rózsás káprázatán nézett a jövő elé... Hej, mily rettenetes, mily irázatosan rettenetes volt a csatlódása!...

Egy pillantás a szabadságharc rugó köze.

Természetes, hogy a dolgok e fordulata, a szabadabb és alkotmányossá lett Magyarország, nem volt inyére a bécsi udvari pártnak, amely nem is késett, hogy a csendesen nyugvó vizeket felzavarja.

De honnan, mily irányból kezdje meg romboló munkáját, mikor a magyar alkotmányt biztosítékai és a szentesített törvények védik?

Erre is rájött.

Van a császári udvar könyvtárában egy — II. Ferdinánd idejébéli — titkos jegyzőkönyv, amelynek egyik pontja szörül-szóra így hangzik:

„Izgattassék fel egyik népfaj a másik ellen; egyik vallásfeleket a másik ellen; készítsessék az országban mesterségesen lázadás, hogy azt több elfojtani, az országot meghódítani s a fegyverjogra támaszkodva jogaitól megfosztani lehessen.”

Hát nem pompás ez a recept? Ezelhet-e ki, akár maga az ördög, ennél különbet?

„...készítsessék az országban mesterségesen lázadás...”
És — készítették.

Jött a horvát-szerb-oláh lázadás, pokolból szabadult démonjaival, a Jellasiakkal, Jankukkal, és ezek felbujtott ördöghadával.

De minek részletezzük azt a galád, embertelen játékot, amelynek kártyáit a kamarilla, Magyarország nemzeti és függetlenségi törekvései örökös ellenségének, hóhérjának a keze keverte?

A nemzet vezérei, élükön Kossuth Lajossal, akinek erélye, találékonysága és türeményes ékesszólása esodákat művelt: mindent elkövettek, hogy a házara zudult vést elhárítsák.

Elhatározták, hogy — mert a rend és csend fenntartására, a személy- és vagyónbiztonság megszerzésére a kormánynak csak 18.000 ember állott rendelkezésére — rendes nemzetőrséget szerveznek.

Igen, de honnan vegyék a szervezésre szükséges összeget?

Kossuth megtalálta a megoldás útját. Bankjegyeket bocsát ki — gondolta — s az erre szükséges érfedezetet a nemzettől kéri. És úgy lőn. A magyar állam polgáraihoz azon felhívás intézettel, hogy mindenki, akinek nélkülözhető aranya vagy ezüstje van, akár kölesön alakjában, akár ajándékképpen, tegye le a háza oltárára.

A nemzet esodás áldozatkészsége rövid idő alatt milliókra rugó értéket hozott össze, úgy hogy a bankjegyek kibocsátásának s ezzel a rendes nemzetőség felállításának eszméje, testet ölthetett.

Julius 5-ikén nyitott meg az új országgyűlés, ez alkalommal először Pesten, az ország fővárosában.

Ez országgyűlés július 11-iki ülésében mondotta Kossuth történelmi nevezetességű beszédét, az ékesszólásnak páratlanul álló remekét, amelynek hatása alatt az országgyűlés egy test, egy léleként szavazta meg az általa a háza megmentésére kért 200.000 ujoncot.

A nemzetőség szervezése, az ujonczozás szakadatlanul és lázasan folyt, amikor a kamarilla, a hamis kártyákkal játszó, látva, hogy a magyar nemzet tromfira tromffal készül, és pedig a legkomolyabban: kártyái közé újakat kevert. Ezek a kártyák voltak a fellázított, Magyarországra uszított szerbek.

A szerbek ellen tervbe vett hadműveletek fővezérévé Bechtold altábornagy tételt. E derek ur azonban, kétségkívül bécsi utasításra, oly pompásan végezte e hadműveleteket, hogy a magyaroknak győzniük nem lehetett, fuvatván visszavonulót oly esetekben, midőn a győzelem már szinte kétségtelen volt.

Midőn e tény a magyar kormány tudomására jutott, rendkívül izgatott lett a hangulat. Perczel nyílt árulás vádolta a fővezért a képviselőházban, s azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy „a szerb fölkelés arról az oldalról támogatatik, mely iránt a nemzet hónapok óta a legnagyobb bizalmat tanúsította és ezt tettek is bizonyítják.”

A vizsgálat elrendeltetett, de Bechtold, a fővezér e mintaképe, még a vizsgálat előtt lemondott állásáról.

Mint hogy a „bécsi kéz” aknamunkája ekként nyilvánvalóvá lőn, a magyar kormány Batthyány és Deák minisztereket küldte Bécsbe, egyrészt, hogy megtudják a bécsi kormány intrikájának a tulajdonképpeni célját, másrészt, hogy az ujonczozásra s a 112 millió hitelre vonatkozó törvények szankcióját a királynál kieszközöljék.

A kamarillának azonban volt gondja arra, hogy a küldöttek a királynak még csak a színét se láthassák.

Magyarországon e hírre óriási lett az ingerültség. Kossuth indítványára, az országgyűlés, Pázmándy vezetésével egy 100 tagú követtséget küldött Bécsbe, hogy felvilágosítsa a királyt a helyzetről és kérje, hogy a lázadók ellen, uralkodói hatalmának egész szigorával lépjen fel.

A király fogadta ugyan ezt a követtséget, de a bajok orvoslására mit sem tett s a követtséget kitérő válaszzal bocsátotta el.

Egyszermind pedig a cselszövők rávették a gyenge, tehetetlen uralkodót, hogy a lázadó horvát bánhoz „legfelsőbb kérés”-et intézzen, amelyben Jellasiéknak a dinasztiahoz való „hűség”-ét és „ragaszkodás”-át, elismeréssel illeti.

A bécsi udvarnak ez az arczatlansága végleg elkésztette a kedélyeket.

A magyar kormány azonnal tanácskozási gyűlést, amelynek minthogy megállapított, hogy a bécsi udvarral való megegyezésre nincs kilátás, a minisztérium leköszönt.

István nádor a minisztérium lemondását elfogadta s tudomására adta a Háznak, hogy az új minisztérium kine-

feltétel mellett egyezett, ha a király hajlandó Jellasiékkal szemben eljárni.

Míg Batthyány megerősítésének ügye Bécsben járta, Jellasié szeptember 11-én, Légradnál átkelt a Dráván és betört az országba.

Jellasié példátlan vakmerősége megdöbbentette az országot.

Kossuth indítványára az országgyűlés elhatározta, hogy István nádort ké-

Jellasié ellen vezérelt hadak főparancsnoka, találkozóra hívta meg a pártitű horvát bán, de ez a találka, valószínűleg, mert a hős bán a meghívásban kelezést sejtett, nem ment végbe.

Jellasié Siófokon át Székesfehérvár felé indult, a nádor pedig, miután serege tisztjeihez buzdító beszédet intézett, emlékeztetve őket kötelességeik-

Képzelték hogy az ekként leplezett árulásnak mily rettenetes volt a hatása a nemzet képviselőire. A szilaj dühhöz fokozódott felháborodásnak Kossuth Lajos adott hangot: „Lelkem ből fel vagyok indulva!” — kiáltta a levelek felolvasása után a képviselőházban — „azon gondolat, hogy az Ármánynak, árulásnak nevétsége satyraja, egy nemzet feletti győzelmé, csaknem sikerül; hogy 40—50 ezer potom ember bejö az országba s ugyszólván kardvágás nélkül foglalja el e hazát.”

„Én nem érzek magamban annyi erőt, hogy ezt türjem; egy félóra múlva, mint a miniszterelnök által kiküldött biztos, de ha nem volnék is kiküldve, azon megbízásnál fogva, melyet saját érzetem s a háza veszélye nyújt, megyek vasuton, s megkezdem Czeglednél felhívni a népet, hogy tömegestül fegyverbe szálljon s így megyek falról-falra és vagy nem látunk önk többé, vagy látunk mint utócsapatát oly seregnek, mely maga is képes lesz semmivé tenni azon gyalázatos rablócsordát.”

És ment, és lángszavának varázsától ezrével szállt fegyverbe a honszerető magyar nép.

Tul esnek ezútkon, hogy az egymásra torló események minden fázisát: a bécsi udvar hajthatatlanságát, az országgyűlésre küldött szerencsétlen Lamberg gróf tragédiáját, a jeles Jellasié bánnak az országból való csufos kitessékeltetését, a magyar nemzet és a korona közti szakadást, a bécsi forradalmat, Latour hadügyminiszter meggyilkolását, és általában, szabadságunk szent, győzelmes és mégis elbukott harcát, — vázoljuk.

A harcok-harcának megörökítése nem ránk vár. Elvégezte azt helyettünk a történelem, igazságot szolgáltatván annak a nemzetnek, amely szabadsága védelmében valóban nagyokat, valóban hősek mutatkoztak s amelyet nem engyengesége, hanem az Ármány szolgálatába szegődött Muszka-medve nyers, állati sulya nyomott el.

Kossuth mai katonái.

Világos után nagy, sötét, csillagtalán éjszaka szakadt ránk. Fáradtak is valánk. Egy ideig még küzdöttünk az álommal, tán' hogy lássuk Arad bitóit, hogy halljuk Kossuth segélyt kérő, esdeklő, pusztában elhangzó szavát a hatálok előtt. Aztán jött az álom, a nyomasztó, látományoktól népes, a császári pántenek kara, a Bach-körus, szóval az Abszolutizmus altató nótái mellett. Olykor-olykor, ha a nóta hangja halkabbá lett, egy-egy percze felébredtünk. Szívünk megdobbant és e dobbanásról tudtuk, hogy — élünk.

1867-ben ébredtünk fel, a XII-ik Paragrafus ölelő karjai között. És boldogok voltunk. Volt királyunk, alkotmányunk. Igaz, a gyöngéd viszony három szála, a „külügy, hadügy és az ezekre vonatkozó pénzügy” kellemtelenül fűzött hűsége hitvesünkhöz, Ausztriához, de hát arra való a jó anyós, a Paritas, hogy a házastársak között felmerült ellentéteket, pártatlan szavával kiegyenlítse.

Léhan, ne gunyolódjunk! A Kiegyezés bölcsei, akik legjobb tehetségükkel igyekeztek hazájuk érdekeit szolgálni, ezt tőlünk nem érdemlik. Nem, akkor sem, ha tévedtek.

A guny, a legkeserűbb guny nyilai azok feje körül repkedjenek, akik, midőn a függetlenségi elvek, az elnyomottak, a „kormányképtelenek”, sok évtizedes küzdelem után, a zsarnokság Főjérvény-ökölcsapására diadalmasan ébredtek fel és jutottak uralomra: ez elveket elárulták. Nem, nem árulták el. Ne szépségek tettüket. Az elvek elárulása, azoknak újabb erőforrásává válhatik. Ők nem árulták el a függetlenségi elveket. Ők többet tettek: lejáratták.

Névszerint, — Kossuth Lajosnak 1909 márczius 15-iki katonáit, a körülményekkel bölcseken számolókat, az opportunusokat, a valóságos belső titkos tanácsosokat, a Lipót-rendeseket és — mindenkifelelt: — gerinczetleneket — minek aposztrofáljuk? Minek, mikor ily jól ismerjük őket!

És 1909 márczius 15-ikén ki e diszes regiment vezére?... Ne háborgassuk halott-álmait annak a nagy halhatatlannak, akinek a „vezér” — fia!...

BATTHYÁNY ÉS KOSSUTH.

vezetésig a kormányzás ügyeit ő fogja ellátni. De mert a nádornak a képviselőház elnökéhez, Pázmándyhoz intézett ílyértelmű leirata miniszteri ellenjegyzés nélkül jelent meg, Kossuth kijelenté, hogy ő mindaddig miniszternek tartja magát, amíg törvényes kormánya nem lesz a nemzetnek.

Batthyány miniszterelnök arra figyelmeztette az országgyűlést, hogy ily válságos pillanatban leghelyesebb, ha egy vélemény, egy akarat intézkedik és egy emberre bízatik a felelősség.

A miniszterelnök e szavaira a közö-

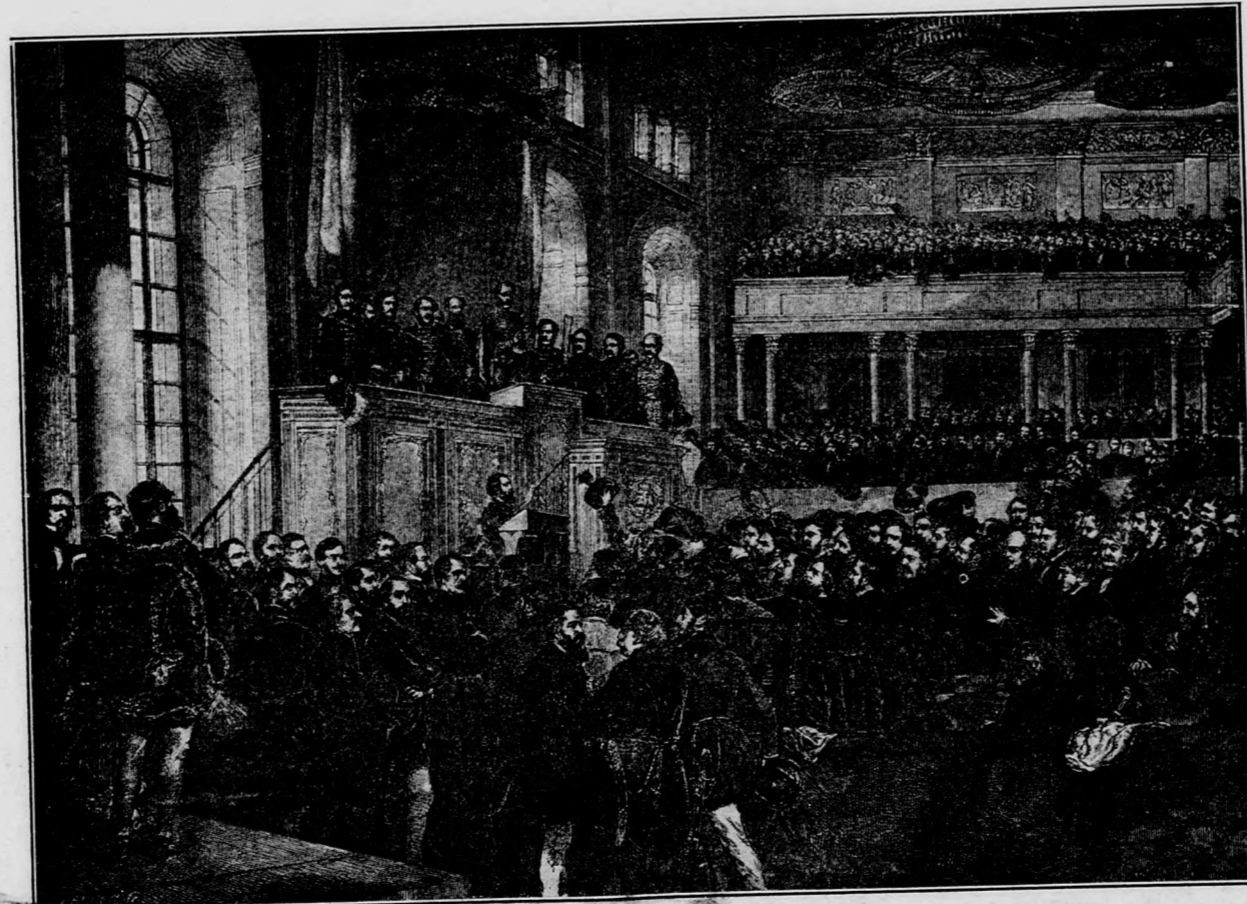
ri fel a Jellasié ellen tervezett harci műveletek parancsnokságára, aki azt el is fogadta. Egyszermind, ugyan- csak Kossuth indítványára, az országgyűlés életbe léptette a „*honvédelmi bizottságot*”. Tagjai lettek: Kossuth, Nyáry, Zsembery, Madarász László, Pálffy János és Patay képviselők.

Megjött a Batthyány kinevezését tartalmazó legfelsőbb kézirat is, de mert ebben a „Jellasié-ügy” választan nem részesült, Batthyány kijelenté, hogy nem tekinti magát miniszterelnöknek, s csak nagy rábeszélésre maradt helyén.

re, elhagyta a sereget s Bécsbe utazott.

Rossz néven sem vhetjük tőle. Az ügyek ekkor már oda fejlődtek, hogy az a Habsburg, aki lelke melegevel szerette a nemes magyar nemzetet, most, amikor kétségtelenül meggyőződött arról, hogy a magyar nemzet ellen szőtt ármányban családjának keze játszik: valóban kellemetlen dilemma elé jutott.

Közben, az események további menetére rendkívül fontos dolog történt: Három somogyi juhász elfogta Jellasié postáját. A kézrekerült levelek között több találatot, amelyek két-

ELSŐ MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS.

zalom oly lelkesen nyilatkozott meg Kossuth mellett, hogy ő kijelenté, miszerint az új minisztérium megalakulásáig hajlandó elvállalni az ideiglenes hatalom gyakorlását.

Sikerült azonban a nádornak a közte és az országgyűlés között felmerült konvencziót kiegyenlíteni és rábeszél- ni Batthyányt, hogy alakítson új minisztériumot. Ebbe Batthyány oly-

Az új minisztériumnak névsorát a szeptember 17-iki ülésben mutatta be a miniszterelnök az országgyűlésnek. *Ghyecz Kálmán, Szentkirályi Mór, Erdődy Sándor gróf, Vay Miklós báró, Kemény Dénes báró, Eötvös József báró és Mészáros Lázár* tábornok lettek tagjai az új kabinetnek, az életbe soha sem léptek.

István nádor ezen időközben, mint a

ségtelen bizonyítékot szolgáltatott arra nézve, hogy Jellasié vállalkozását valóban Bécs támogatja, s hogy a bán hadseregének pénzbeli ellátására az osztrák hadügyminiszter, Latour gróf, már tekintélyes összegeket utalt ki.

Volt egy a levelek között, amelyben a nemes bán azon szerény reményének ad kifejezést, hogy pár nap múlva megszállhatja Budapestet.

Uj művészet.

„A BEVÁNDORLÓ” számára írta: IGNOTUS.

Nem tudom, átlátszik-e tengeren túlra, testvereinkhez, akik visszafőjő szeretettel nézik hatalmas új hazájukból elhagyott kisebb fészkeiket: átlátszik-e a megújulás, mely, csodálatosképpen, a magyar művészet és irodalom történetében teszi majd nevezetessé a mi mostani napjainkat? Nem volna benne semmi, ha át nem látszanék, s amerikai magyarjainknak sem szíve, sem szeme ellen nem bizonyítana, ha meg nem látják. Óriási messzeség az a tiznap, amennyire ők mitőlünk élnek. Beszélhetek róla, mert tapasztalatból tudom. Most lesz öt éve, hogy néhány hétig künn jártam volt New Yorkban és Saint Louisban — olyan rövid időre s oly kevés felé nézhető körül, hogy ostoba volnék, ha azt hinném, hogy egy cseppet is ismerem az odaváló világot. Viszont mielőtt kimentem, szorgalmas olvasója voltam az amerikai hírlapoknak, kivált a magyar nyelvűeknek, s gondosan megválogatott egyéb olvasmányaim is rajta voltam, hogy eleve eligazodjam a képen, mely majd az újvilágban élm tárul. Mindazonáltal: elmondhatatlan a különbség a közt, amit vártam s a közt, amit találtam, s a néhány hét, amit olátt töltöttem, egész életemre magváltoztatta nemcsak Amerikáról, de általában a világról s az életről való képemet. De, ezzel szemben, lehetetlen észre nem vennem, hogy élesesű és nyílt szemű magyarok, akik csak néhány éve, hogy litthonról elkerültek, már nem látják állapotainkat olyanoknak, amilyenek valóban; újságokból tudják csak, ami elszakadásuk óta történt, s ami kép így alakul bennük, az még akkor is fogyatékos volna, ha az újságoknak a tanút kötelező hit alatt kellene úgy írniok, hogy igazat írják, csakis igazat s a teljes igazságot.

Nem hiszem, hogy a teljes igazság kiteszenék abból, ami hire teszem a majd egy esztendeje folyó irodalmi veszekedésnek tengeren túlra áthallhatott. Pedig ez feltűnő volt; két félről szóltak hozzá, hareziasan, gunyosan, diadalmasan vagy elkeseredetten — ezenfelül újságokból és könyvekből az amerikai magyar olvasó is ismerheti, legalább részben, azt az újfajta irodalmat, mely körül a veszekedés támadt. De ehhez képest a rendes és békés újságszámadó meg éppen nem ad képet arról, milyen új színjáték folyik egy idő óta a magyar színházban — s nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is. Amerikai kiállításba aligha jutnak el a festmények, melyekkel egy új festőnemzedék messze túl emelte a magyar képzőművészetet — sőt inkább: csak a mai műveltebb szemű nemzedék látja igazán, mily nagy művész ez a komor genie minden fogyatkozásaival együtt. Hogy nemcsak Budapestben, hanem Aradon, Váradon és Szegeden is mily finom megértésű közönsége van a legmagasabb rendű s a legmaibb fejlődésű muzsikának, azt épp úgy nem lehet újságokból meglátni, mint ahogy a figyelmesebb újságolvasó előtt is elcsiklik a Dohnányi, a Buttykay s a Bartók neve, amely nevek pedig a komoly magyar műzene megkezdődését jelentik, a kávéházi és kórosmai ezigánymuzsikálás után. Nem mondom, hogy soha akkora tehetségek ne lettek volna a magyar művészek és költők között, mint ma vannak. Nem mondom, hogy valóságos termelésük netovábbja volna még annak is, a mi a földük kitélik. Nem vagyunk most sem bővebben a lángelméknek, s a remekművek sokaságától sem áll el az ember lélekzete. Egyes emberekben s egyes munkákban nem is igen muljk felül a régebbi idöket — talán el is maradtunk némely akkora hatalmu jelenségek mögött, aminő teszem Arany János volt. De az egész külön annát, ami bármely idökbén azoknak a napoknak irodalma, művésze, és, tegyük hozzá, tudománya volt. A levégő művészből, irodalmiból, tudományosaból — hogy egy világszerte elfogadott szóval mondjam: intellektuálisabb, mint bármikor ezelőtt. S ez a jelenség annyira érdekes: oka annyira legmélyen rejtőzködik idevaló életünknek s annak minden szála annyira ez egy ok fölé fut össze, hogy érdemes megkeresni és felfedezni s mintegy kulesul adni azok kezébe, akik előtt, mentül régebben szakadtak el hazáról, annál több lakattal elzárt titokzatosságnak kell hogy tessék minden, ami minálunk

most végbemegy.

Az ok, hogy menten megnevezem, Magyarországnak industrializálódása. Ez a folyamat lassu, nem is általános vagy legalább is nem egyenletesen megy végbe az egész országban — ezenfelül sokban mesterséges, erőltetett, tehát mesterkélts is. De: mégis végbemegy; Magyarországnak ma van némi ipar, van, ezzel együtt, élénkibb kereskedelem és bonyodalmasabb pénzgazdaság is. Ennek hatásai pedig mérhetetlen nagyok a társadalmi, a műveltségi, a művészeti életben is.

Igen természetesen. A világ és az élet törvényei minden mezőben ugyanazok, s a közgazdasági törvényei csak más öltözött változatai azoknak, amelyek akár a fizikának, akár a társadalomnak, akár a muzsikának s a testgyakorlatnak parancsolnak. Ilyen általános törvény, ilyen lelkiekre is szóló az a materialista közgazdasági, hogy termelés csak ott lehet, ahol fogyasztás van, fogyasztás pedig csak ott van, ahol a fogyasztó lehetőségei közül megvan a legfontosabb, tudniillik a szükségérzés. Ez így általánosságban üres és homályos beszéd, de példa mindjárt világossá teszi, s én olyan példát választok, mely több a példánál, mely mindjárt maga annak a felfedése, amire rá akarok világítani.

Nos: akik e hazát bár csak néhány év előtt hagyták is el, ugyebár azt az emléket vitték magukkal, hogy Magyarország földművelő ország? És, ha efelélen elgondolkoztak, még azt a további adalékot is, hogy földművelőnek sem a legmagasabb fejlettségű; hogy a magyar földművelés és mezőgazdaság tulnyomóan, mint mondani szokás, extenzív, vagyis nem aknázza ki eléggé a földet, nem használ fel minden lehetőséget, amit akár a talaj, akár a meggyarapodott emberi tudás ad arra, hogy ez a mi földünk bőven teremjen. [Hogy ez mint függ össze a birtok megosztásával és a hitelbeli állapotokkal, az külön fejezet, melyről ezuttal ne essék szó.] Már most gondolkozunk el egy kissé azon, mit jelent az országunk ez az agrárius természete, s kivált ez az extenzív gazdálkodás, melyhez nem kell, mint az intenzív, kémiai, technikai, mechanikai ismeret — mit jelent az intellektualitás, a művészet, a tudomány szempontjából? Gondoljunk el, például, hány iskolázott s tudományokban jártos ember kell egy negyedmillió értékű földbirtok extenzív művelésü ellátásához? Ember, munkaerő sok kell hozzá, de ugynevezett intelligens, vagyis képzett és iskolázott ember kevés — én azt hiszem, hogy négyöt, de vannak barátaim, a kik azt állítják, hogy három is elég. S gondoljunk el, viszont, hogy hány ilyen ember kell egy ugyanilyen tőkét érő ipari vállalkozás ellátásához! Legalább negyven — nem szólvá arról, hogy a gépi munkások s kivált a munkavezetőkre, még a legbutábbra is, a munkájuk természeté több érdeklődést és ismeretet varancsol, mint a földművesre, a legértelmesebbre is, az övé. Ime a különbség az agrárius és az industrialis közönség között! Megint csak természeti törvény, hogy akinek mire szüksége nincs, az elsorvad ben-

ne, akárcsak a vakondoknak a szeme — s így, amely országban az emberek foglalkozásához és megélhetéséhez nem kell az intelligencia, ott az elsorvad, ha százszor veszületik is minden egyes emberrel [amíthogy a magyarral vele is születik; nem vagyok chauvin, de meggyőződés, hogy átlag és erendően a magyar értelmesebb természetben az angolnál]. Ahol az intellektust az élet, a kenyérkereset, a munka nem foglalkoztatja, fejleszti és fásarszja, ott az elmének épp úgy nem lehetnek éhségei és szomjúságai, mint a hogy étvágytalan az a test, amely nem mozog és nem használódik el. Ahol a tudásra nincs épp úgy, a munka s a termelés természetéből következő szükség, mint szénre, vízre vagy termőföldre, ott nem fejlődik tudomány s elsorvad a tudományos érdeklődés. S ahol a munka s a termelés nem fejleszti és fásarsztja az értelmet annyira, hogy szüksége van arra az izgalomra, frissítésre és játékra, amit a művészet jelent az elme számára, ott nem fejlődik művészet a művészi érdeklődés. Mondom: ez a különbség a csakis földművelés és a főképp ipari országok között. Az ipari országokban, ahol az értelem a munkához s a megélhetéshez kell, az iskolázott értelmek állandóak és követelődőek az éhséget s a szomjúságot; itt tudomány, költészet, kép, muzsika és színház épp olyan természetesen és igazán kell és szükséges az ember számára, mint az étel és a nadrágja — s csak ahol ilyen komoly a szükség és ilyen unszolás nélkül szükségserűen elkövetkezik a fogyasztás, ott indulhat meg a termelés. Ipari országokban senkisek *pártolja* a művészetet, mert ezekben természetes talaja van; nem kell magát kitaratni éreznie, mert a fogyasztónak, az ő pénzéért, csak olyan valóságos jót és ellenértéket ad, mint ha az éhes embernek kenyert, lustababot vagy lenesüt adunk. Ahol azonban, mint nálunk Magyarországon még késsvel is ezelőtt, a művészetet s az irodalmat csak *pártolják*, ott nincs rá szükség s ott nem is terem meg — vagy, ha meg is terem, újra meg újra elenyved, s nem nő össze a nemzeti léttel. Olyan nagy és költséges valami, mint a művészet, nem lehet pártolni, mert nincs az a pénz a világon, melynek a fölsőlege állandóan futná arra, ami, ha még oly szép is, fölsőleges ottan, ahol nincs rá igazi szükség. Agrárius és kivált extenzív agrárius országban pártolással és kitaratással erőltetni a művészi életet épp oly kilátástalanság, mint az volna, ha Svájcban erőnek-erővel a tengerészete akarnák pártolni, vagy a magyar pusztán s az amerikai prairieken a hegyi sportokat pártolják. Ime a furcsaság: Magyarországon, az irodalom és a művészet pártolásának hagyományos hazájában ma már kezdik nem pártolni az irodalmat s a művészetet. Sőt egy idő óta valóságos kultúrrelles hangulat kezd elterjedni a konzervatívabb társadalmi rétegekben, melyek, helyes ösztönrel, igen megkerülgetettnek kezdik magukat érezni hatalmi érdekekben — s az erkölcs, a nemzeti, a vallás és egyéb javak jelszavai folyó ördögüzésben a füstölöt buzzong kezelgeti minden fajtájú hivatalosság. Mindazonáltal: soha annyi igazi kultúra nem volt Magyarországon, mint most van; tudomány és mű-

vészet kezd komolyan összefüggeni életünkkel és közönségünkkel, s ennek nincs, nem is lehet egyéb oka, mint a bár lassan megindult s vergődve haladó, de végre csakugyan elkövetkezett industrializálódás. Magyarországon ma több szükség van értelmes és iskolázott emberre, mint bármikor ezelőtt. Ezért nagyobb is a fogyasztás lelki táplálékban, s ez a fogyasztó szükség századok óta először terem nálunk tudományos és művészi életet, érdeklődést és közvéleményt. Egylőre szegényeset, mert szegényet — de végre *igazít*.

E felől ne téveszsen meg senkit a hajsza, mely az új irodalom ellen folyik, az elméskedés, mely az új képeket fogadja, a konokság, melylyel az állam a modern fejlődést üldözi, az őszinte értetlenség, melylyel az elmaradtak az intellektuálisok követelődésén elszőnyökődnek. Ez, bármily furcsának tessenék, épp úgy haldás és fejlődés jele, mint a feltűnő munkásellenesség, a demokrácia megtagadása, a klerikalizmus, az antiszemizmus, a konzervatívizmus szervezkedése, mely mind oly furcsa a mi hazánkban, a szabadság s a szabadelvűség nevezetes világában. Mert mindez nem jelent egyebet, mint hogy a társadalom fejlődése eljutott odáig, ahol a dolgai s a kérdései kezdenek komolyak, életbevágóak, zsebeket és bőrtöket érintenek lenni, ahol tehát a szép szölamoknak a következőseit is le kell vonni, s nem lehet többé általánosságban szavaltatni olyan eszmék felől, melyeket a valóságos állapotok még nem tettek napirendre. Ahol nincs ipar és nincs ipari munkásság, ott minden ember szocialista; ahol a fejlődésnek még nem áll útjában a nagybirtok, ott a főpapok s a főurak is liberálisak. De ahol a szocializmus sztrájkot és béremelést jelent, ott a munkaadók megszűnnek szocialisták lenni, s ahol a liberalizmus a nagybirtokok felaprózását és feldarabolását kezd jelenteni, ott a nagyurak sem liberálisak többé. Magyarországon fejlődésnek legbiztosabb jele az a kemény védekezés, melylyel a régi hatalmak felvonulnak minden ellen, ami új — akár a politikában, akár a gazdaságban, akár a tudományban, akár a művészetben. Ez azt mutatja, hogy *vau* már Magyarországon tudomány és művészet, s olyan bizonyosan megmarad, mint amely bizonyosan diadalmasodnak a jobb és kiadóbb termelő módok a régiekben és meddőbben.

ROOSEVELT MINT ÚJSÁGÍRÓ.

A volt elnök érdekes felfogása az újságírásról.

Mint előre hirdette volt, Roosevelt elnöki terminusának lejártával újságírói állást vállalt az „Outlook” című angol folyóiratnál, s e működését a héten már meg is kezdte. Első cikkét az újságírásnak, s az újságírásról való felfogásának szentelte, s ebben egyszerűsind burkolt támadást intéz más lapok ellen. Az érdekes cikk kivonatban a következőleg hangzik:

„Dr. Abbott-tal, az Outlook szerkesztőjével ezelőtt tíz évvel léptem először összeköttetésbe, mikor New York kormányzója voltam, de azelőtt szintén dolgoztam lapja számára. Nem mindig tudtunk meggyezni, mert meggyőző-

seink szilárdak és nézeteltéréseink erősek voltak. De láttam, hogy az Outlook szerkesztősége iparkodik méltányos lenni és hogy törekszik az igazságra. Ezért végeredményben mindig sikerült elsímitani az ellentéteket.

Minden jól vezetett lapnak tulajdonosa, szerkesztője, munkatársai igazi áldást képeznek a közre nézve. Lehetetlen volna tulbecsülni azt a hasznót, melyet egy jó lap munkatársai a közérdekre nézve hajtanak. Hála Istennek, sok ilyen lapunk van; de vannak olyan lapjaink is, melyek nem ehhez a fajtához tartoznak.

Az utóbbi évek alatt nyilvánvalóvá lett, hogy vannak egyes lapok, melyeket nagyvagyonu emberek vezetnek, kik vagyonukat tisztességtelen uton szerezték, kik a közvéleményt meghamisítani és félrevezetni akarják, kik a sajtóban csak eszközt látnak politikai kísérletnek céljaik megvalósítására; az ilyen sajtónak pusztulni kell.

Meggyőződtem róla, hogy az Outlook nem ehhez a fajtához tartozik. Az Outlook magasabb eszményekért küzd, s a gyakorlatba is átülteti, amit prédikál, s éppen azokat a dolgokat prédikálja, amelyek a legszükségesebbek a nép jólétének érdekében. Erős hitünk, hogy minden embernek alkalmat kell nyújtani arra, hogy fentarthatassa nemcsak magát, hanem azokat is, akik tőle függenek, s a köznek érdeke, hogy ehhez minden ember elég pénzt kereshessen, de mihelyt el ez van érve, akkor a pénzkérésének másodrendű kérdéssé kell tőrpülni.

E tekintetben az Outlook elveit a gyakorlatban is megvalósítja. Ők is törekzenek, hogy tisztességes uton pénzt keressenek. Ha az Outlook nem hozna pénzt, nem lehetne fentartani. De a pénzkérés nem főcélja létezésének. Az Outlook politikájára az a kérdés is befolyással van, hogy egy bizonyos magatartás megfelelő-e a nemzet érdekeinek is. Ha ez a kérdés igenlőleg van eldöntve, akkor az Outlook követi a kijelölt utat, mindazzal az erőlyvel, bátorsággal és tehetséggel, ami rendelkezésére áll.

Néhány szó egy kezdőhöz.

Ezzel a címmel a Times Roosevelt Tivadar cikkéhez a következő érdekes megjegyzéseket fűzi:

„Mint minden kezdő, a gyakorlatlan újságíró is idegességében sokszor megbotlik. Ilyen botlás azonban nem ok a csüggedésre. Mindig akadnak tapasztaltabb, jölelkű kollegák, akik hajlandók a kezdő tévedéseire rámutatni és utbaigazítani.

Azt hiszem, mi újságírók ilyen szellemen kell, hogy nézzik nagyrabecsült új kollegánk, Roosevelt kísérletezéseit.

Ugy látszik, van valami tehetsége, s egy kis segítséggel majd csak boldogul.

Mi is a legnagyobb joakarral hajlandók vagyunk Roosevelt cikkének némely hibájára rámutatni, hogy aztán a helyes uton haladhasson.

Vegyük mindenekelőtt az a támadást, amelyet más lapok ellen intéz. Régi újságírók rögtön észreveszik, hogy a más lapokkal való veszekedés olyan újságírói szokás, amely ezelőtt régen igen divatban volt, de már ezelőtt huszonöt évvel teljesen abbahagyták. Újságírói körökben azelőtt szokásban volt egymás nyilvános meggyanusítása, megrágalmazása. Hosszu ideig tartott, míg az újságírók felfedezték, hogy a közönséget az ilyesmi nem érdekli, s hogy személyeskedés nem újságírás s hogy árt a sajtó tekintélyének, s hogy durva és közönséges dolog.

Sulyos tévedés, ha egy kezdő az ipar régi és idejét multa szokásait igyekszik feleleveníteni. A régi divatu öltözködés nem nevelésesebb, mint az újságírói veszekedés, melyet bölesen és közös akarattal az amerikai újságírók már régen beszüntettek. Ez nem fogja meg a közönséget, nem lehet vele boldondá tenni, mint azelőtt. Ami pedig a cikk végén levő önhirdetést illeti, az sincs eléggé ügyesen megírva. Nincs benne semmi új. Minden más lapnak hasonló elvei vannak, de nem az a fontos, hogy a lap milyen elveket tűz ki czégtáblának, hanem hogy hogyan dolgozik. Ha idök folyamán kiválólik, hogy egy lap tisztosabb, komoly, ügyes és a közre nézve hasznos, akkor a közönség úgy is fel fogja ismerni és akkor a jutalom nem marad el.”

A HONFOGLALÁS.

A BEVÁNDORLÓ

érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelenik minden **KEDDEN** és **PÉNTEKEN**. Szerkesztő és kiadja: **SINGER MIHÁLY**. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 27 EAST 13th STREET, NEW YORK. Telefonszám: 4350 ORCHARD.

Tóth Béla ur egész New Jersey állam területén van a Bevándorló képviselővel megbízva.

ELOFIZETÉSI FELTÉTELEK:
New York város egész évre..... \$3.—
Egyesült Államok egész évre..... \$2.50
Magyarország egész évre..... \$4.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every **TUESDAY** and **FRIDAY**. Edited and published by: **MICHAEL SINGER**. Editorial Rooms: 327 East 13th St., New York. Telephone: 4350 ORCHARD.

Mr. Adalbert Tóth is the authorized representative of A Bevándorló for the entire State of New Jersey.

Johnstown offices: 316 Chestnut street. Manager: Emil Dzubay.

SUBSCRIPTION RATES:
For New York City, 1 year..... \$3.—
For the United States, 1 year..... \$2.50
For Hungary, 1 year..... \$4.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y. under the act of Congress of March 3, 1879.

SZILÁNKOK.

—Március tizenöt! Csak egy lánogska abból a nagy tüzből, mely hatvanegyet év előtt felmelegítette Magyarországot és — Magyarországot nem volt, hanem lesz.

—Mert Ausztria nem ismételtette meg azt *ma*, amire vak dühében akkor vállalkozott. Akkor az Isten kegyelméből való uralkodók egymást segítették a népek leigázásában, *ma* a fenségjogaikra ébredt népek egymást segítenek isteni és emberi joguk megvédelmezésében.

—Jellemző, de egyuttal megszégyenítő dolog történt. Az Amerikai Magyar Szövetség kerést intézett a *Bevándorló* szerkesztőjéhez, említse fel az Amerikai Magyar Szövetséget, amikor kimegy a vidékre március tizenötödikén ünnepi beszédek elmondására.

—Hát Amerika magyarjai még mindig nem ismerik az Amerikai Magyar Szövetséget és ennek czéljait? Hát Amerika magyarjai még mindig, minden ünnepi alkalommal arra kell emlékeztetni, hogy testvérek s hogy ennél fogva közös zászló köré kell csoportosulniok?

—Bizony kell. Hisz különben nem lenne *eseményzám*ba, hogy New Yorkban tizenegyet magyar egyet valahára együttesen ünneplte március tizenötödikét. Hej! pedig megtanulhattuk volna már rég, hogy csak az azért gázolhat rajtunk végig ellenségeink csúrhada, mivel oldott kévének ismer bennünket.

—Nagy veszély fenyegeti ismét Amerika magarságát. Sztrájkba akarják kommandírozni a bányamunkásokat. Mintha a munkások nem pihentek volna elég sokáig s mintha ennek az országnak nem volna valahára szüksége egy kis gazdasági békére.

—Bármi történjék is, magyar testvéreinket már most arra figyelmeztetjük, hogy a sztrájk békés harezot jelent, nem pedig orgiáját a nyers erőszaknak.

—Taft, amióta az Egyesült Államok elnöki székébe ült, jóleső jelét adta annak, hogy a nép elnökének vallja magát és nem kizárólagosan azon politikai párt elnökének, amely győzelemre segítette őt.

—Mindenekelőtt azokat az ellentéteket akarja elsimítani, amelyek a Dél és a Kelet között még mindig fennállnak és amelyek — ne tagadjuk, — nem engedték *eggyé* tömöríteni ezt a különben hatalmas országot.

—Ha Taft minden irányban a béke politikáját fogja követni, gyorsan visszaszerzi ennek az országnak azt a gazdasági nyugalmat, amelynek hiánya az utolsó két esztendőben nyomorba sodorta az emberek százazreit.

AMERIKAI DOLGOK.

URI BETÖRŐ. A New Jersey állambeli Trentonban hétfőn kellett volna kivégezni Bertthey Adolfot, de a kivégzés bírói rendelettel el lett halasztva. Az elítélt egyike a legveszedelmesebb gonosztevőknek. Valóságos atyámester volt a betörések művészetében. *Travis Vilmos* név alatt mint kereskedelmi utazó szerepelt s mindig úri módon viselkedett. Éjjel azután mint betörő munkálkodott. Egy ily betörés alkalmával légett Jankovski nevű embert. A lövés zajára összecsendült nép elfogta őt s február negyedikén halálra ítélte a trentoni bíróság. A vizsgálat folyamán kiderült a valódi neve s ekkor azt is megállapították róla, hogy már hosszabb időn át „ült” Connecticut államban.

Travis, aki finom eleganciával öltözködött, *tudományos* alapokon űzte a betörés mesterségét. Előbb mint szívesen látott vendég látogatott el azokba a házakba, amelyeket magának mint betörésre alkalmasakat készített. Állandóan Brooklynban lakott, ahol feleségével egész jámbor életmódot folytatott.

BÁNYÁSZOK ÉS BÉNYATULAJDONOSOK KÖZT KENYÉRTÖRÉSRE KERÜL. Ismételve említettük már, hogy az az egyezség, mely a bányászok és bányatulajdonosok között létrejött, most lejár s hogy nagy sztrájk fenyeget, ha a bányatulajdonosok a szövetkezet követeléseit nem teljesítik. A tárgyalások most folynak s amint Philadelphiából jelentik, békés egyezsére kevés a kilátás. A szövetkezet elnöke, *Lewis*, fel van háborodva azon, hogy a bányatulajdonosok vele és társával nem mint a szövetkezet főtisztviselőivel, hanem mint a bányákban dolgozó munkások képviselőivel tárgyalnak. Ha én, mondá *Lewis*, a bányatulajdonosokkal bármennyű egyezsége alá fogok írni, ezt mint a szövetkezet elnöke fogom megtenni. A bányatulajdonosok pénteken értekeztek s ekkor elhatározták, hogy a szövetkezet követeléseit kerekén visszautasítják s egyuttal a régi alapon újabb, három évre szóló egyezséget ajánlanak a bányamunkásoknak. A bányamunkások egy philadelphiai hirdetés szerint nem akarják a sztrájkot s a bányatulajdonosok ezt természetesen a maguk javára akarják kihasználni.

AZ ÚJ ELNÖK HIVATALÁBAN. Taft, az Egyesült Államok új elnöke már elfoglalta hivatalát. Ez idő szerint a kongresszushoz küldendő üzenetén dolgozik, melyben főképp a vámtarifa és adókérdéssel foglalkozik. Az acél- és vas vámjának jelentékeny le szállítását az elnök tanácsosnak tartja. Rámutat továbbá arra is, hogy mihamarabb szükség lesz újabb közvetett és közvetlen adók behozatalára.

WATCHORN ÜGYE. Watchorn bevándorlási biztos kinevezési ügye valószínűleg kedvezően fog eldőlni. Tudvalevőleg Roosevelt volt elnök Watchorn másodszori kinevezését közvetlen az elmúlt ülésnek befejezte előtt beküldte a kongresszushoz megerősítés végett, azonban idő hiánya miatt még nem foglalkozhattak vele. Jól értesült körökben az a hír van elterjedve, hogy Taft a kinevezést a jövő héten a kongresszus elé terjeszti, ahol az minden valószínűség szerint megerősítést fog nyerni.

HUSZONEGY ÉVI FEGYHÁZ. Towson-ban, Ind., egy Joseph Janer nevű embert huszonegy évi fegyházra ítélték egy 12 éves leányon elkövetett erőszakossága miatt. A lány Brooklynból való és Catharine Loersch-nek hívják.

BRYAN UTIKALANDJAI. Bryan a héten automobillal Waynesburg-ba, Pa., utazott, hogy ott felolvasást tartson. Utközben automobíljá sokszor elmerült a sárban, úgy hogy az teljesen megakadt. Ilyen alkalmakkor Bryannek magának is segíteni kellett az automobil kiszabadításánál, amit ő meg is tett, gyakran térdig állva az iszapban. Ez élvezetben többször részesült, mielőtt uti céljához megérkezhetett volna.

GYILKOSSÁG, VAGY ÖNGYILKOSSÁG? Dayton-ban, O., egy talált női holttest nagy fejtorést okoz a rendőrségnek. A holttestet egy hid alatt, félíg a vízben fekvé találták, s az valószínűleg már hetek óta volt ott. A holttest már feloszlásnak indult, s ez okból felismerhetetlen. A hid kör-

nyéke igen elhagyott vidék, s szerelmese párok gyakran felkeresik találkozáshelyül.

LAKODALOM VŐLEGÉNY NÉLKÜL. Chicagóban a héten az Auditorium Hotel-ben rendezett dívatkiállítás mintegy 500 nő jelenlétében egy lakodalmat tartottak, melyen egyetlen férfi sem volt jelen. A szertartás inkább előadás volt abból a czélből, hogy bemutassák az öltözködési művészetet, melyet a menyasszonynak alkalmaznia kell. Az előadás a helyes testtartással és a testi hibák eltüntetésével, illetve eltakarásával is foglalkozott. A menyasszony, egy *Alice Thompon* nevű rendkívül szép, fiatal leány, igazi tünemény volt fehér ruhájában és a hájába tűzött narancsvirágokkal.

ÖRDÖG A TEMPLOMBAN. Poughkeepsie-ben a rendőrség egy embert keres, aki Wicopee-ban a methodista templom egy istentiszteletét megzavarta azzal, hogy ott ördögnek öltözve megjelent.

A templomban mintegy tizenheten voltak összegyűlekezve, midőn egyszerre, mintha csak a föld alól bujt volna ki, megjelent közöttük egy alak, aki fekete lepelbe volt burkolva, arca kormos volt, kezében vasvillát tartott, s fején szarvak voltak. A gyűlekezésben nagy pánik tört ki, de egy páran az ördögöre vetették magukat, mire az vasvillája és az egyik szarva hátrahagyásával elmenekült.

BOLYGÓ TAKARÉKPÉNTZÁR. John Reilly, egy 77 éves hajléktalan házi szolgáló, alig bírta a lábán megállni, mikor szombaton a Bellevue-kórházba vitték. Az orvosok végegyengülést és torokgyuladást konstataáltak rajta. Mikor vetkőztették, az ápolóknak felűnt a ruhának rendkívüli súlya. Mikor megvizsgálták, a kabátban négyezer, a nadrágban ezer centet találtak bevarrva. Mire a pénzt összegyűjtötték egy halomra, az öreg Reilly már jóízűen horkolt az ágyban.

AZ EMBERISÉG ÁTKA. A bormisszák asszonyzövetkezetének egy tagja a minap felolvasást tartott Chicagóban. A felolvasás folyamán a kávét, a teát és az ecetet az emberiség átkának nevezte. Ezek okozzák, mondá *Sadler Lena*, a fűfájást, a reumát és az idegbetegséget. — Mit szólnak mindehhez az orvosok?

A LENGYEL PAP GYILKOSÁT ELFOGTÁK. Említettük röviden, hogy a New Jersey állambeli Newarkon az Ansion Erasmus nevű lengyel papot megölték. Mindjárt a gyilkosság elkövetése után a rendőrség három emberre irányította gyanúját. Ezek egyikét, *Orlesceky* Vilmost, szombaton elfogták. A megsebesített gazdasszony benne felismerte a három gyilkos egyikét. A rémületes gyilkosság elkövetésének gyanúja alatt még tizenkét lengyelt fogtak el.

A HARAG MINT ORVOSSÁG. Kentuckyban egy ottani templomban valószínűleg csoda esett meg a minap. Harmincz év előtt egy *Souders* Erzsébet nevű asszony összeveszett *Good Klára* nevű szomszédasszonyával. Anyyira mérgeledött, hogy szélhűdés érte. Azóta a megbénult asszonyt tolésszékben vitték sétára. A minap, mikor tolésszékében sétán volt, meglátta *Goodné* asszonyt, amint ez a templomba ment. Mindjárt ő is a templomba tolatta magát s a kitörő harag visszaadta neki testi épségét, amit azzal bizonyított, hogy kilépett a tolésszékéből és felpofozta *Goodné*et.

A JÖLÉT AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN. Honfitársaink, akik minden áron Amerikába akarnak vándorolni, szíveljék meg a saját okulásukra a következő dolgot, mely most esett meg Kentucky állam Louisville városában. A rendőrség Louisville egyik utcájában ötven olyan munkásra akadt, akik három nap óta nem ettek és hajléktalanul bolyongtak az utcákban. Louisvillebe azért mentek, mert egy ügynök azzal csalta őket oda, hogy ott munkához fogja őket segíteni. A szerencsétleneket most az ottani kórházban ápolják, de állapotuk feltevélségs.

A NAGYVILÁGBÓL.

AZ OSZTRÁK-SZERB KONFLIKTUS. A szerb kormány jegyzékét intézett a bécsi külügyi kormányhoz, a melyben valószínűleg Oroszország barátságára támaszkodva kinyilatkoztatta, hogy nem óhajt Ausztria-Magyarországgal háborút provokálni, de ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, hogy Bosznia és Hercegovina egyesítésének ügyét a hatalmaknak kell szabályozni. A jegyzék a bécsi kormány nagy viszszatetszéssel fogadta. A mértékadó körök a jegyzék tartalmában nem látnak egyebet, mint kísérletet újabb huzavonára. A lapok egybehangzóan követelik, hogy a kormány erélyesen veszen véget a huzavona taktikának.

A HALÁLOS ÍTÉLET ELLEN. Manilában a napokban hirdették ki a lázadás miatt elfogott úgynevezett „fekete pap”, *Isio* előtt, aki a felkelők vezére volt, a halálos ítéletet. A kormányzó-tábornokot mindenünnen sürgetik a halálos ítéletnek életfogytiglani börtönre való változtatására, mert attól tartanak, hogy a halálos ítélet végrehajtása esetén a mórök általános felkelést rendeznek.

NYOLCVANVONALCZ ÉVES. *Luitpold* bajor fejedelem szombaton lett nyolcvannyolcz éves és ebből az alkalomból általános kegyelmet osztott.

HARCZ AZ ANARCHISTÁKKAL. *Jekaterinoslaw*-ban [Oroszország], a héten anarkisták és a rendőrség között összeütközés történt, melyben két anarkista meghalt és öt rendőrsúlyosan megsebesült.

CASTRO HAZAUTAZIK. *Cipriano Castro*, Venezuela volt elnöke kabínokat rendelt a „Guadeloupe” nevű gőssön saját maga és kísérte részére. A gőzös március 26-án Bordeaux-ból Venezuelába indul és meglátogatja a nyugat-indiai kikötőket is.

FERENCZ JÓZSEF NEM KEGYELMEZ. *Ferencz József*hez kegyelemért fordultak azok, akiket *Laibach*-ban azért tartóztatnak le, mivel a németeket bántalmazták. Az osztrák császár a németek nagy örömére visszautasította a kegyelmi kérvényt.

SZERBIA FOLYTATJA A FEGYVERKEZÉST. Fennebb már megírtuk, hogy a békétárgyalások Ausztria, Magyarország és Szerbia között nem igen vezetnek eredményre. Közben

egy újabb kábelsürgöny azt jelenti, hogy a helyzet egyre bonyodalmasabbá válik. Szerbia egyre fegyverkezik, Szászországban nagyobb mennyiségű lőport rendelt meg s ennek azonnali szállítását követeli.

VALSÁG PERZSIÁBAN. *Szent Pétervárról* jelentik, hogy az orosz kormány kózákokat küld Teheránba, Perzsia fővárosába és Perzsiában levő konzuljait odautasította, hogy a Kaspitengerben cirkáló orosz hajókat vegyék igénybe, ha az orosz érdekek ezt megkövetelnék.

ASSZONYOK SZAVAZNAK. *Dánia* az asszonyok Eldorádója. Amint ugyanis Kopenhágából jelentik, a most megejtett városi választások alkalmával az asszonyok nemcsak szavaztak, de jelölve is lettek. Az új dán törvény szerint minden asszony, aki 25-ik életévét betöltötte, szavazhat és választható.

MINISZTERVALSÁG FRANCIAORSZÁGBAN. A francia tengerészetben nagy panamázásnak jöttek a nyomára, mely valószínűleg miniszterválsághoz fog vezetni. A szállított egy trusztot képeztek maguk közt s oly árat számítottak, amelyek egyszerűen szándékosak. Most azzal vádolják a kormányt, hogy ő is részesült a haszonban.

HIVATÁSÁNAK ÁLDOZATA. *Palermoból* kábelezik, hogy ott megölték *Petrosino Józsefet*, a new yorki titkosrendőrség egyik osztályfőnökét. *Petrosino*t a new yorki rendőrfőnök küldte *Palermoba* a fekete kéz megvizsgálására. *New Yorkban* tudvalevőleg a „mafia”, „fekete kéz”, „cameron” nevű bandák borzasztóan garázdálkodtak az utóbbi időkben. E bandák az újabb olasz bevándorlás által kiegészítést nyertek. Az itteni gazdagabb olaszok 30 ezer dollárt adtak *Binghamnak* abból a végből, hogy küldjön valakit *Sziciliába* a rablószövetkezet kinyomozására. *Bingham* e fontos vizsgálatot *Petrosinora* bízta, aki *New Yorkban* már számos olasz gyilkost kérekerített. Az olasz banditák réme volt. A new yorki olaszok azonnal értesítették palermoi társaikat *Petrosino* elutasításáról s ott revolverlövésekkel fogadták a new yorki rendőrség derék hivatalnokát. A szerencsétlen ember az utca kövezetén lehelte ki lelkét.

Kitünő magyar fajborokat és pálinkaféléket

EREDETI, LEGJOBB MINŐSÉGBEN, MÉRSÉKELT ÁRAKON AJÁNL:

ASSOCIATED WINE GROWERS OF HUNGARY.

AMERICAN AGENCY:

Leopold Molnár, Pres.

200 EAST 10th ST., NEW YORK.

KIVÁNATRA ÁRJEGYZÉKET SZÍVESEN KÜLDÜNK.

N. Y. Magyar Republikánus Klub RENDES ÉVI BÁLJA

PÉNTEKEN, MÁRCZIUS 26-ÁN ESTE FOG MEGTARTATNI

A Terrace Garden

nagytermében, 154 East 58-ik utca, a 3-ik és Lexington Ave. között.
A TISZTA JÖVEDELEM EGY RÉSZÉ A NEW YORKI MAGYAR MENHÁZ JAVÁRA FORDITATIK.

CSÁRDÁSVERSENY

BELÉPTI DIJ EGY FÉRFIU ÉS EGY HÖLGY RÉSZÉRE: \$1.

Kapossy Károly cigányzenekara és egy amerikai zenekar.

AKI TEHETI, JELENJÉK MEG MAGYAR JELMEZBEN.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

HUNFALVY HUGÓ ÜGYVÉD, szerkesztőnk védője a Korács Lajos által indított sajtóperben. Hunfalvy Hugó new yorki jeles magyar ügyvédet ismeriminden amerikai magyar ember, ha mindjárt nem is személyesen, de bizonyára nevével. Ha ma a jeles ügyvédnek jól sikerült arcképét bemutatjuk, tesszük ezt abból az alkalomból, hogy ő képviseli lapunk szerkesztőjét

lasz gyanánt golyót röpített volna Korács Lajos piébanos felé. Majd Steinert bíró, miután megismerkedett a tényállással, arra intette Singer Mihályt is, Szervgyán Pétert is, hogy emeljenek vádat Korács Lajos ellen, ami Hunfalvy Hugó ügyvéd útján meg is történik.

Közben Steinert bíró néhány napi vakációra ment és Corrigan bíró új

is, Szervgyán Pétert is abban a sajtóperben, melyet Korács Lajos new yorki magyar piébanos ellenük indított. Korács Lajos piébanos tudvaleg páphoz nem illő szentes hangon rontott a budapesti „A Nap”-ban Szervgyán Péter egyéni és családi becsületének, majd meg egy new yorki magyar lapban lapunk szerkesztőjének. Ezekre a kvalifikálhatatlan támadásokra aztán visszafelé Singer Mihály is, Szervgyán Péter is, A TAMADÓ Korács Lajos a támadásra nyert válaszok által sértve érezte magát egyéni és papi becsületében és ezeknek a megreperálására a bírósághoz szaladt.

Az ügyet Steinert bíró kezdte tárgyalni, aki előtt Hunfalvy ügyvéd kijelentette, hogy egyetlen bíró sem ítélte volna el Singer Mihályt, ha az vá-

az 57-ik utcai rendőrbírói székbe. Csütörtökön kellett volna tárgyalni az ügyet, de Corrigan, mikor az írott piskolódást látta, vonakodott az ügybe belemenni, és visszatartta Steinert bírót, aki kezdte. De történt egy csodálatos dolog esütörtökön. Mikor Corrigan bíró elolvasta annak az igazán kofai hangon megírt cikknek az angol fordítását, mely az „Amerikai Magyar Népszava” című lapban Korács Lajos new yorki magyar piébanos aláírással megjelent, a bíró elesodálkozva fordult Korács piébanoshoz: MAGA IRTA EZT A CÍKKEKET? És Korács piébanos — LETAGADTA.

Az ügy további tárgyalása szombaton volt, de erről még csak lapunk jövő számában referálhatunk, mert ez a márcziusi számunk a tárgyalás megkezdésekor sajtó alá ment.

A PASSAICIAK SZABADSÁG-SERLEGE. A Verhovay betegségre vezető passaicai fiókja, mint már említettük, gyönyörű kiállítás szabadság-serleget készítettett, amelyet iméképpen is bemutatunk. A serleget ma,

kereskedelmi tanácsos, Havas Károly dr. budapesti ügyvéd, Bálint Géza gépészmérnök, Kolányi Tihomér, a Szabadság szerkesztője, Singer Mihály, a Bevándorló szerkesztője, Molnár Lipót, aki a serlegben használandó tokjai

hétfőn este, fogják ünnepi keretben, közvacsorával egybekötött márczius tizenötödiki ünnepségen felavatni. A közvacsora Maguth vendéglőjében lesz esti 8 órakor. A szép ünnepélyen részt vesznek F. R. Low, Passaic polgármestere, D. W. Mahony, Passaic postamestere, Deák Vladimír, a Verhovay-egylet főtájkára, Perényi Béla, a Verhovay-egylet főtisztviselője, Zerkovitz Emil

aszut ajándékozta az egyletnek. Ott lesznek továbbá a passaicai magyarság vezetői és ott lesz a passaicai magyarok színe-java.

A vacsorát megelőzőleg rövid műsor keretében Karl B. Ernőné, Fencsik Ödöné és Szécskay Györgyné szavallatokkal, Tóth Mihály és Baker Lily énekszámmal fogják a közönséget mulattatni.

A NEW YORKI MAGYAR REPUBLIKÁNUS KLUB BÁLJA. Márczius 26-án tartja meg a new yorki magyar republikánus klub a Terrace ardenben évi bálját, amelynek jövedelméből 25 százalékot a new yorki magyar segélyegyletnek, illetve a new yorki magyar menházának fog juttatni. A bálon sok lesz az amerikai előkelőség s így bizony szép lenne, ha az azon résztvevő magyar egyletek tagjai magyar jelmezekben jelenének meg. A bálnak egyik kiemelkedő pontja a csárdás-verseny lesz. A legjobb tánczos értékes díjat kap aranyban. A versenybírákat a résztvevő egyletek sorából fogják megválasztani. Reméljük, hogy a new yorki magyar egyletek tömegesen fognak megjelenni amaz egyetlen testület bálján, mely a new yorki magyarokat politikailag képviseli.

HANGVERSENY A MONOPOLKÁVÉHÁZBAN. Fejér József hegedűművész honfitársunk két társával együtt holnap, kedden este a Monopol-kávéházban hangversenyt rendez, mely kitűnő műveltségnek ígérkezik. A hangverseny iránt amerikai körökben is nagy az érdeklődés és honfitársaink, akik helyhez akarnak jutni, okosan teszik, ha minél korábban rándulnak el a Monopol-kávéházba.

NÉMETH JÁNOS, A MAGYAROK PÉNZKÜLDŐJE. Németh János az amerikai magyarság egyik legismertebb és egyúttal egyik legmegbízhatóbb pénzküldője. Hosszu éveken át az amerikai magyarság igaz barátjának bizonyult s az amerikai magyarság ezt azzal hálálta meg, hogy feltétlen bizalommal ragaszkodik Németh Jánoshoz.

Németh János minden hajóvonalnak jogosított ügynöke, közjegyzői okiratok elkészít és konzulátusilag hitelesítet. Aki Németh János útján küldi az ó-hazába a pénzt, meg lehet nyugodva azírni, hogy az a pénz a legrovidebb időn belül biztosan eljut a rendeltetési helyére. Németh János főirodája New Yorkban van s minden levél így címzendő: JOHN NÉMETH, banker, 457 Washington street, NEW YORK.

BERECZKY REF. LELKÉSZ HAZAMEGY. Tiszt. Bereczky László, a phoenixvillei ref. magyar egyházközség dérek és nagytudású lelkipásztorja jól megérdemelt kitüntetésben részesült a minap. A makói [Csanádmegye] ref. egyházközség legutóbb tartott közgyűlésén egyhangulag lelkészé választották Bereczkyt, miről öt kábel-távirattal értesítették. Bereczky egy évvel ezelőtt otthon járt a makóiak között, akik a színmagyar, erős hazafias érzelmű és nagyműveltségű papot megszerették, s most hogy egyházuk lelkipásztorai állása megürült, legelsőben is őreá gondoltak s őt választották meg. Bereczky még e hónap folyamán hazautazik, hogy új állomáshelyét elfoglalja.

ELFOGOTT SZERELMES. A New Jersey állambeli Passaic-nak is megvan a maga szenzációja, amelynek talán, ha leírjuk, ez lett volna a szenzációs czime: „A szerelmes asszony, vagy dutyiban a gavallér.” Dlugos József megunta az urát, különösen most, mióta lábtörés miatt ágyban fekszik és ápolni kell és megszerette Hudák Mihályt, egy 19 esztendő fiatalot, aki az asszonyt csak azért szerette, mert nála volt a láda kulcsa. A ládáé, melyben a Dlugos-testvérek 1300 dollárt őriztek. A szerelmes asszony és ifju gavallérja elhatározták, hogy megszökönek. Ugy történt, hogy Dlugosné összepakolta minden ruháját és Hudák, aki náluk lakott, éjfél után kibandukolt az Erie vasút állomása felé, ahová az asszonynak öt követnie kellett volna. A rendőröknek azonban feltűnt a nagy csomagot cipelő Hudák, aki jököddel ballagott a második utcán. Megszólították, mit cipel a batyuban.

— Ruhát. Utazom Chicagoba. Abban az időben azonban nem indul vonat Chicagoba. Vallatóra fogták ott az utzasarkon, majd meg kibontották a csomagot és mikor a selyem bluzok és csipkék közül kifordult egy vállfűző, meg egyéb, nem Hudák által hasz-

nált toalett-cikkek, a rendőrök tolvajt sejtettek benne és bevitték az őrszobába, ahol keresztkérdések alatt hamarosan kivallotta, hogy ő bizony Dlugosnéval akart Chicagoba menni, mert Dlugosnénak pénze is van és elmesélte a kincsészláda titkát. Azt hitte, hogy ő most már szabad, mint a madár. A rendőrség azonban nem bocsátotta szabadon, hanem megindította a vizsgálót s miután a férj, Dlugos föntartotta a vádat ellene, a rendőrbíró 500 dollár kezesség alá helyezte és áttette az ügyet az esküdtsekhez. Dlugosné pedig — már nem őrzi többé a kincsészláda kulcsát.

FELHÍVÁS. Vettük és közreadjuk az alábbi felhívást: Kedves honfitársak! Örömmel jelentjük, hogy a „Magyarországi Munkások Rokkantság és Nyugdíjintézetének Amerikai Főigyekezősége” Philadelphiamban, február 13-án tartott alakuló gyűlésén, több mint 50 taggal, nagy lelkesedés mellett megalakult, tisztviselői megválasztottak, s az esküt letették. Elnök lett: Erdőssy János, alelnök Szabó Kálmán, titkár Lőrincz Endre, segédtitkár Mális Kálmán, pénzügykezelő Tánczos Antal, pénztári ellenőr Nagy József, pénztári számvizsgálók Lipárt István, Slezák András és Krülltel János, ellenőrök Zvonek Benedek, Kiss János, Tornay Antal és Kardos György, ajtóőr Heréd György. Fogadalmukban a tisztviselők hangsúlyozták, hogy az egylet célján kívül, — amely a rokkantak, özvegyek, árvák és szerencsétlenségbe egyébként esett honfitársaink segélyezése — más célokat nem ismernek. Február 20-án tartottot fényes sikerrel az ismerkedési estély. Azoknak, akik ez estély sikerét jelenlétükkel elősegíteni szívesek voltak, a rokkantak, özvegyek és árvák nevében mondunk köszönetet, különösen is köszönetet mondunk a következő felíróknak: Lovag Theodorovich Todor, es. és kir. konzul \$10; Adám István \$3, Dobos Kornélia k. a. \$2, Schodle Gyula lelkész, Erdőssy János, N. N. és Erdős Miklós. Örömmel állapíthatjuk meg azt is, hogy egyletünk iránt az érdeklődés mind fokozottabb és fokozottabb mértékben nyilvánul meg, ami a tudakozódó levelek óriási számából is nyilvánvaló. S ez nem is csoda. Az egylet 10 évi tagúság után, rokkantság esetén gondtalan életet és biztos megélhetést nyújt, az anyagi áldozat pedig, tekintet oly csekély, hogy azt bárki, megerőltetés nélkül fizetheti s ha hazamegy, a központnál vagy a helyi fióknál is eszüköltheti a befizetést. A tag, ha tagságának 11-ik évében rokkant lesz, hetenkint 11 korona 90 fillért, havonként 47 korona 60 fillért és évenként 571 korona 20 fillért kap élete fogytáig, a tag halála után pedig az özvegy végkielégítést, a hátramaradt gyermekek pedig 14 éves korukig neveltetési pótlékot kapnak. Egy negyedévi tagilleték 78 cent, egy évi tagilleték \$3.12, tízévi tagilleték pedig \$31.20. A belépés összes költségei: egy negyedévre 78 cent, beiratási díj 30 cent és 22 cent postaköltség. Felvilágosítást az egylet titkára [Andrew Lawrence, 1608 N. Marshall street, Philadelphia, Pa.] szívesen ad. Kérjük azonban, hogy felvilágosítást kérő levelekhöz 2 centes válaszhelyveget feltétlenül mellékeljenek, és jelöljék meg pontosan, hogy mire nézve kívánnak felvilágosítást, ugyszintén hivatkoznak azon lapra is, amelyből felhívásunkat olvasták. Legzélszerűbb, ha a felvételre személyesen jelentkeznek vagy megbízható ismerősük útján, mert egyletünk csak azon pénzekért felel, amelyek pénztárunkba tényleg befolyának. Midőn még kifejezést adunk azon reményünknek, hogy e magasatos ezüld intézményt pártfogásukba veszik, s jelezzük, hogy a pénzek Antony Tánczos [1235, 3rd street, Philadelphia, Pa.] címére küldendők, honfitársi tisztelettel, Lőrincz Endre, titkár.

„A VÉN BAKANCSOS ÉS FIA, A HUSZÁR”. Szigligeti Edének ezt a pompás népszínművét, Newark [N. J.] műkedvelői, márczius hó 5-én hozták színre a „Hamburger Hall”-ban, a newarki magyar ref. egyház javára. A színelőadás fényesen sikerült s magasan tulszáryalta a „műkedvelői előadás”-ok nivóját. A szereplők között kitűnt Mihály György, aki született „vén bakkancsos” volt, huszár fia, Papp Dániel pedig méltó játszótársa. Találónan alakította szerepét a „Vörös eszalár” Hoda József, Szilvásy Károly pedig a „Friezi” szerepében aratott tetszést. Tetszett a két Juliska, Hevesi és Szabó Juliska k. a-ok is. Tervay

János jó „örmester” volt. De kifogás-talanul töltötték be szerepeiket a többi szereplők is: Szilvásy Erzsike, Tóth Etelka, Szathmáry Ilonka, Stankó Mariska, Zboray Ilonka, Mátyás Károly, Papp József, Thuró Károly, Frallier Oszkár, Polczér István, Hunyor Lajos, Bodnár István, Adám Pál és Pálmaffy Ernő. A rendezés ügyes munkája Germanus Emil békebíró dicséret: Sugó Pap Lajos volt. Előadás után, kölémes hangu énekével, Francziska k. a. szórakoztatta a ternet zsufolóság meg-töltő nagy közönséget, amely mindig kedélyesen, fesztelenül mulatott, végig kedélyesen, fesztelenül mulatott.

VASÁRNAPI ISKOLA NEWARKON. A newarki, N. J., I. M. R. E. kebelében szép és fűvös eszme valósult meg: a vasárnapi iskola, amely a magyar szülők gyermekeinek magyar-nyelvű oktatásáról fog gondoskodni. Az előadások vasárnap délután 2 órá-tól négyig, a Kinney streeti magyar református templom alatt levő helyiségben fognak tartatni. Csontos András bloomfieldi papnövédek vezetésével. Az oly szép ezelt szolgáló intézményt, azt hisszük, hogy felesleges Newark hazafias magyarságának figyelmébe ajánlani.

EGY MAGYAR PÁR SZERELMI DRÁMÁJA. Tragikusán végződött egy fiatal magyar pár szerelmi ügye New Yorkban. A 333 E. 117-ik utcában lakó Chabak Sámuel agyonlötte menyasszonyát, a 22 éves Pavelica Zsuzsát, s azután önmagát ölte meg egy, a koponyájába irányított lövéssel.

A fiatal ember vőlegénye volt a leánynak, ez azonban folyton halogatta az esküvő napját, mert — mint mondá — mielőtt végleg lekötö magát, még szabadon élvezni akarja a leánysá-gát. A leány szenvedélyes tánczos-nő volt, s szépsége folytán körülrajongott alakja volt a népies bálokban. Ez feliggatta a fiatal ember féltékenysé-gét s az esküvő folytonos halogatása is el-keseredetté tette, s valósínlileg ez bir-ta a véres tett elkövetésére.

ELŐKÉSZÜLETEK A VERHOVAY-NAGYGYÜLÉSRE. A Verhovay-Egylet, az amerikai magyar egyleteknek ez egyik legnagyobbja és leg-hatalmasabbja, mint ismeretes, ez év június 7-ikétől kezdődőleg fogja Pittsburgban tartani nagygyűlését. Az egy-leti ügyek intézői minden lehető-velnek, hogy a nagygyűlés, annak lefo-lyása, méltó legyen az egylet jó híre-hez, tekintélyéhez. Már meg is ala-kult a nagygyűlés előkészítő és rende-ző-bizottsága. Elnöke Fényes Lajos connessvillei lelkész, titkára Perényi Elek, jegyzője Ruman János. A nagy-gyűlés június 7-én, a pittsburgi 34-ik fiók zászlozentelési ünnepével veszi kezdetét. Este Pittsburg egyik legekő-kelőbb termében, a smithfield streeti „Monogahella House”-ban ismerkedési estélyre gyűlnek a delegátusok, a saj-tó képviselői és az érdeklődők. A ban-kettet táncmulatság követi. A zászlo-szentelési ünnepélyen a zászlopapai tisz-tet Bornemissza Gyula báró, pittsburgi konzul fogja viselni. Bezárja a nagy-gyűlést és az ennek keretében rende-zendő ünnepségek sorát annak az em-lékműnek a leleplezése, amely a con-nessvillei temetőben, a van meteri bá-nyakatasztrófa áldozatainak emlékére fog állíttatni. A „Verhovayak” nagy-gyűlése és az azzal kapcsolatos ünne-pélyek elé Amerika magyarsága osztat-lan érdeklődéssel tekint.

BUCSUZÁS BARÁTAITÓL. Usz-kay Albertné, Szakács-i, szilágymegyei asszony, ki Trentonban 3 évig mint ok-leveles szülész, nagy sikerrel műkö-dött és jó hírnévnek örvendett, már-czius 11-én utazott haza egész család-jával együtt a „Deutschland” nevű hajón. Édesanyja betegsége miatt sürgönyileg hívták haza; hirtelen ha-zautazása folytán a legtöbb jó ismerő-seitől nem bucsuzhatott el személyesen, miért is ezton mond szívélyes Isten-hozzádot és köszönetet mindazoknak, kik őt pártfogásukban részesítették.

GUFFY, PA. Ide is ellátogatott a gólyamadár és Sütők Flórián és neje, szül. Diószegi Eszter házaspár család-i fészkebe egy kis, eleven fút tett be. A kisdedit a pléze kibívtott fűt. Harsá-nyj Sándor homesteadi református lel-kész keresztelte meg Guffy névre. Keresztszülők Czók György és Péres Ferenczné, szül. Czók Eszter voltak. Nőjön nagyra a kis magyar!

MUNKAVISZONYOK. Guffy plé-zünkön több mint három hónap óta semmit sem dolgozhat a nép. — Sokan már arra is rászorultak, hogy koldulástól tartásuk fenn családjukat. — A mult esztendőben alig lehetett annyit megkeresni, hogy a „házzentet” és „storet” kifizessük. A nép a legnagyobb nyomorúságban van, ha csak meg nem javul a helyzet, amire nem sok a kilátás!

AZ „ACZÉLVÁROS”-BÓL. Amerikában, a nagyméretű, a szertelenségek országában is egyedülálló jelenség az, amit az emberi alkotó erő, a pénz, a mindenható pénz szavára, az indianai Garyben művel.

Az „aczélváros”-ról nem egyszer történt már lapunk hasábjain megemlékezés. Ha tehát most ismét foglalkozunk vele, oka az, hogy a esodamodra épülő városban, részint a magyarság megtelepülése, részint honfitársainknak Garyben üzleti czélból történt vagy befektetéséről fogva: minden tárgyalagos ismertető közlemény magyar érdeket érint és számot tart az érdeklődésre.

Ismeretes, hogy Garyt, a semmiből, az aczéltörst milliós hivatás virágzó életre. Azt is tudjuk, hogy a hatalmas aczéltörstöt mi hozta ép Garybe: e helynek ipari és kereskedelmi érdekek szempontjából oly kedvező fekvése, a minővel az Egyesült Államok ipari és kereskedelmi emporiumai közül kevés dícselkedhetik.

Azt azonban kevesen tudják, hogy a „United States Steel Corporation” vállalkozása mily hatalmas, más vállalkozásokkal, mely hatalmas gazdasági érdeket terelt az aczélvárosba. Ezek közül, mint figyelemre legméltóbbat, hármat említünk fel: a „The American Car and Foundry”, „The American Lokomotive Co.” vállalkozását és az aczéltörstnek a „The Frick Coke Co.”-vel való szövetségére oly czélból, hogy a pennsylvaniai kokszkemenczék egy részének beoltásával, Garyben építessenek 2 millió dollár költséggel új kokszkemenczék, s a Fayette megyében kibányászott szén ezekben dolgoztassék fel.

A „The American Lokomotive Co.” csak pár héttel ezelőtt vásárolt Gary-

ben egy óriási földterületet, oly czélból, hogy azon a világ legnagyobb lokomotívgyárát felépítse.

Már elkészült, sőt közé is tetetett a hivatalos kimutatás, mely szerint Garyben részint az üzemüket felrett gyáraknál, részint a különböző építkezéseknél ez év június 1-éig 20.000 munkásra lesz szükség.

S épp azért, mert tudjuk, hogy e 20.000 munkásnak egy tekintélyes része honfitársainkból fog kikerülni, annyival is inkább, mert valószínű, hogy azoknak nagy része, akik a „The Frick Coke Co.” pennsylvaniai beszűntetendő kokszkemenczénél dolgoznak, szintén Garybe települ, ahol az új kokszkemenczék fognak felállítani: lenne egypár szavunk honfitársainkhoz. És pedig:

Azok, akik akár ezen városban való megtelepülési szándékúak, akár üzleti czélból, telket akarnak Garyben vásárolni, azt megbízható czégtől vásárolják.

Ilyennek ismerjük a „Volesko András” czéget, amelynek tulajdonosa, Volesko András, tetőtől-talpig derek magyar ember, lelkes harczoza minden magyar mozgalomnak, buzgó istápolója minden magyar érdekeknek, s aki vevőinek legnagyobb meglepésére működik Garyben, mint az egyedüli, magyar telek-adásvételi üzlet tulajdonosa. Telkei a legkedvezőbb fekvésűek és a legjutányosabbak. Czime: Mr. Andrew Volesko, 776—778 Gary, Ind.

BURGER JÓZSEF SZÜLETÉS-NAPJA. Valóságos virágerdőhöz hasonlított péntek este Burger József honfitársunk 20 Avenue C alatti vendéglője, mely különben is pazarul volt díszítve amerikai és magyar zászlókkal. A virágokat az a sokszámu barát küldte, akik az évek során szeretni és becsülni tanulták Burger Józsefet, aki pénteken lépett életének hatvanegyedik esztendőjébe. De nemcsak virágokat küldtek, hanem elmentek személyesen is, hogy megszorítsák Burgernek kezét, hogy jó vacsora Molnár Lipót kitűnő borai és *Kapossy Károly* hegedűjátéka mellett egy kellemes estélyben részesüljenek. A sok vendég között láttuk *Koenig S. Sámuel*t, New York állami belügyminisztert, *Schmittberger* rendőri főfelügyelőt, *Blau Vil-*

mos volt főügyész-helyettesét, *Braun Márkust*, *dr. Morvay-Rottenberget*, *Hunfalvy Hugót*, *dr. Kompertet*, *dr. Steinberger Mártont*, *Molnár Lipótot*, *Gajdics Istánt* és sok más urat és urnót, akik a szeretetreméltó házigazdát és kedves családját egyre éltették.

ZÁS ZLÓSZENTELÉS NEW-ARKON [N.J.] Nagy ünnepély megünnepelésére készülődik a newarki magyarság. Május hó 31-én a newarki I. Károly Gáspár M. Betegsegélyző Egylet és fiókjai új zászlainak felszentelését fogja egy nagy ünnepély keretében megünnepelni. Az előkészületek már nagyban folynak, és tekintettel arra, hogy az ünnepélyi bizottság élén szakavatott férfiak vannak, biztosra vehető, hogy az ünnepély minden tekintetben fényes sikert fog aratni és egy a newarki magyarságnak, mint a Károly Gáspár Egyletnek dícsőségére fog válni. Az ünnepélyi bizottság, melynek élén Groeger Ede, jó hírnévű örvendő honfitársunk van, mindent elkövet, hogy az ünnepély minél fényesebb és imponansabb legyen. Ez annál is inkább szükséges, miután a város amerikai előkelőségét is meghívták és ezek megjelenésüket megígérték. A terjedelmes program annak idején a lapokban hirdette lesz. Remélhető, hogy ezen ünnepélyen a newarki és környékén élő magyarság kivétel nélkül részt fog venni, hogy minden egyes házzát fog járulni, hogy a Károly Gáspár ezen ünnepnapja mennél fényesebb sikerüljön.

ELJEGYZÉS A NEW YORKI MAGYARSÁG KÖRÉBEN. *Dr. Cukor Béla* volt budapesti ügyvéd a minap jegyezte el magának *Briegger Adolf* előnyösen ismert new yorki honfitársunknak és kedves nejeinek leányát, *Verát*, aki a new yorki fiatal magyar hölgyeknek legszebbjei közé tartozik. Az eljegyzési ünnepély szűk családi körben folyt le.

MÁRCZIUS TIZENÖTÖDIKE SOUTH NORWALKON. A south norwalki magyarság vasárnap szép egyetértésben ünnepelte márczius tizenötödikét. Angol beszédekkel mondtak: *Burnell* polgármester, *dr. Maher* lelkész, *Tammany F. Wm.* és *Csernyitzky* magyar plébános. Magyar

ünnepi beszédet *Dokus* ref. lelkész mondott. *Weizer Károly* newarki és *Major Dezső* bridgeporti plébánosok hegedűt, illetve zongorajátékkal emelték az ünnepély fényét, *Kökény Juliska*, *Domonkos Ferencz*, *Márkus István*, *Gomolcsák István* pedig szavaltak.

ESKÜVŐ COLUMBUSBAN. E hó 9-én kelt egybe *Gaál Sándor*, az itteni magyarság népszerű tagja, bácsmegyei ó-moraviczai tekintélyes család fia *Hunyadi Katicza* itteni bájos hajadonnal. Az esküvő nagy díszszel a magyar ref. templomban folyt le, hol az esketési szertartást tiszt. *Kardos József* ur végezte. Esküvő után a nagyszámu násznép a völgyény házána pompás vacsorára gyült egybe, melyet kedélyes tánczvizgalom követett.

A NEW YORKI MAGYAR SZÍNHÁZ. Ezt a küzdő, bátor és ambíziózus magyar színészcsoporthoz, melyet még a közönség bántó részvétlensége sem bír elkedvetleníteni, *valaki* megrátráta, mikor kimulását megénekendő a következő ódát írta, amelyet mult vasárnap olvasott fel, a hallgatókat megkacagztatva, *Nagylyuky Kálmán*:

Sirjatok, múzsák:

Thespis és Tálja.

Haljon el Pánnak

Vig muzsikája.

Nyújorki földik

Öltetek fátyolt, —

Feketét, — nagy gyász

Szakadt reátok...

Kit rég győrt a

Körség és kin-láz, —

Kimulott csendben

A „Magyar-Színház”. —

Hogy született meg

és miként éle,

Mint lett halála,

Bánatos vége, —

Elmondom nektek,

Ifjak és vének.

Sirjatok, földik!

Igy szól az ének:

Volt egyszer hol nem volt,

Tul az oceánon,

Nyújork városában

„Isztszajdi dántanon”,

Egy faczér szücslegény,

Neve: Horváth Lajos, —

Hogy hívták azelőtt —
Megtudni már bajos. —
Egyszer egy szép napon,
Midőn a „Kontiban”
Utolsó penijét
Veszté pinákliban, —
Buskomor kedvében
Gondola merészet:
— „Félre a szücsleggyel
És legyünk színészek.” —
— „Hadd vigadjon a sok
Nyújorki bus magyar,
Nekem meg a zsebem
Megtelik majd hamar,” —
Ekképp gondolkozik
S tovább nem is tervezt,
Hanem egy-kettőre
Társulatot szervezt.
Bejár egypár soppot,
Gyárat, kávéházat, —
S talál művészt nyomban, —
Nem egyet, de százat, —

Borbély: borotváját,
Kertész: a kapuját,
Mosolygó leány:
Fazekát és táliját,
Nőszabó: ollóját,
Posztkárdoz: kártyáját,
Bartender és pinczér:
Sörét, szalvétáját,
Czímfestő: ecsetjét
Porter: a söprűjét,
Varrólány, masamód:
Czernáját és tüjét,
Szobalány: szállodát,
„Privát nő”: a szobát, —
Ott hagyja sietve,
Hallva Lajos szavát —
Magukra ünneplő —
Köntöstök huzának
S hűségöt esküsznek
Az öreg múzsának. —

Repülnek a tróvák,
Nyomat a sok nyomda
[Oh, szegény, jó Bokor,
Hogyha tudtad volna!]
Öreg „Dupla szabó”
Gyártja a sok ruhát;
Lobogós üngöket,
Keményt és puhát.
Királyi palástot:
Biborosot, kéket.
[Jobb lett volna Szabó
Nem születned néked!]

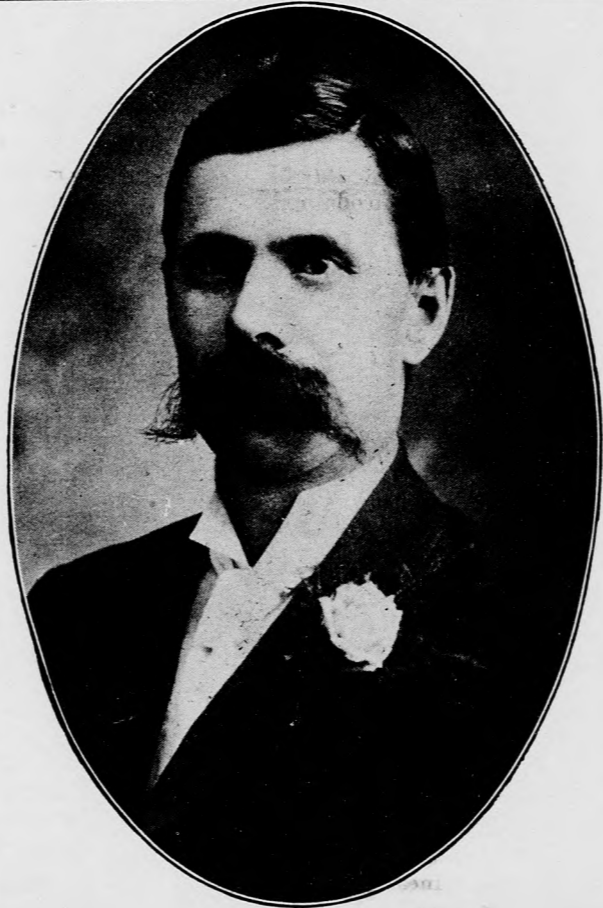
RIZSAK JÁNOS

PÉNZSZÁLLÍTÓ ÉS VÁLTÓÜZLETE

A NEW JERSEY ÁLLAMI TÖRVÉNYEKNEK
MEGFELELŐEN 35.000 DOLLÁR BIZTOSÍTÉK AZ ÁLLAMNÁL.

PÉNZT

A LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN SZÁLLIT MAGYARORSZÁGBA, VALAMINT BÁRMELY VILÁGRÉSZBE. KÉREM EGYUTAL ÜGYFELEIMET, HA PÉNZT AKARNAK MAGYARORSZÁGBÓL KIHÖZATNI, PÉLDÁUL BIRTOKELADÁSBÓL, ÁRVAPÉNZTÁRBÓL, VAGY BÁRMELY MÁS CZÉLBÓL, UGY A KÖLTSÉGEK MEGTAKARITÁSA CZÉLJÁBÓL ADJÁK FEL BUDAPESTI IRODÁM CZIMÉRE: BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCZA 103. ÉS ÉN AZ OTT MEGBIZOTT ÖSSZEGET, DOLLÁR ÉRTÉKBEN, HIÁNY NÉLKÜL KIFIZETEM.

Közjegyző.

Hajójegyeket

EURÓPÁBA, VAGY EURÓPÁBÓL AMERIKÁBA A LEGJOBB HAJÓKRA ADOK EL, AZ UTASOKAT SZEMÉLYESEN ELKISÉREM A HAJÓKHOZ.

Jogügyekben

MINDENNEMÜ OKIRATOK SZAKSZERŰEN KIÁLLITTATNAK ÉS A TÖRVÉNYEKNEK MEGFELELŐEN ELINTÉZTETNEK.

Utbaigazítást,

FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ÉS SZIVESEN ADOK.

FŐÜZLET: 127 2-ik utca, Passaic, N. J.

MAGYARORSZÁGI BIZOMÁNYI IRODA:
Budapest, VII., Király-utca 103.

FIÓKÜZLETEK:

South Bethlehem, Pa., Wharton, N. J. Alpha, N. J. Franklin Furnace, N. J.

Nyúmen a fess fodrász,
Az sem sokat hever, —
Sébtiben masztiksot
És festéket kever, —
Porolják, szellőzik
Öreg „Webszter-Halat”
S behuzzák kárpittal
A megrepedt falat.

Bartók resztrantjában,
Amely vagyon privát, —
Hol olesón kosztolhatsz
Sült borjut és libát
S hova a kritikus
Is meg vagyon hiva, —
Dühösen próbázik:
Muzsafi és diva. —
Felvonulnak sorba
Önérzetes képpel.
Mindene este nyolcezkor.
Ekl Horváth lépdel,
Aki saját magát
„Biznisz-menidzserre”, —
Egyben pedig „jellem —
Komikus-sá” tevő.
[Erre jegyezte meg
Egy véczező szellem:
Hogy ép' oly komikus,
Mint amilyen jellem.]
Rendelkezni úgy tud,
Akár egy kis bírő.
Üres óráiban:
Títkos drámairó.

Utána jön Karacs,
Tenor és rendező,
Ki szörnyen ideges,
Amikor rendez ő.
Rossz nyelvek ráfogják, —
Nem tudni, hogy tény-e:
Otthon is színész volt,
Debreczennék fénye,
Mégjön a donna is,
Még pedig a prima:
Almás-Adamék,
Keresztnevén Irma.
S föleszmélve büszkén,
Ekként szól a népre:
— „Engemet sem Horváth,
Sem más nem esal lépre,
Fűszerepet játszom,
Más csak azt, mi marad,
Thuriné sem szólhat,
Mert enyé a darab!” —

— „Ugy van”, — igazolja
Jó Ákos a Kosza
[Kinek pártfogását
Nem t'om mi okozta!]
— „Hogyha nem így léssen,
A „Napkelet gyöngyét”
Nem énekel soha,
Sem nem sugok többét —
Szöveget, sem táncot,
Akárhogy is lestek, —
Inkább életfogytig
Czímablákat festek!” —

Stark mama is itt van,
A végszavát várja
S „költői” beszédre
Nyílik meg a szája,
De vágyai prózák:
Neki nem kell babér.
Nála fő a mani,
Ő nem játszik babér’.

Jelen van Sebess is
Borotválva szépen.
Cserebogár frakkban
Büszkén ül a széken.
Ő mindig ellenzék,
Teremben és gangon
S mondja rossz véczeit
Csongó, érczes hangon;
Kisegítő sugó
S főszínész különben,
Nálánál senkisé
Iszik sört különben. —
Passzióból játszik,
Ámde csak pénzért sug
S 5 tallért követel,
A tömeg bármint zug.

Ht van Honka is,
Karacsnak a lánya,
Ki formás bokáit
A plafonig hánnya.
Főtánczosnó — szubrett,
Hangja kincsés-bánya.
Kedélye mindig jó, —
Ő még azt sem bánja,
Ha a primadonnák
Irgykednek rája,
Vagy üres bókokra
Nyil’ a fiuk szája.

Pipázik komoran
Kálmán, a Nagylaki.
Vajjon közöttetek
Van-e olyan, aki
Ne ismerné nevét,
Akiről a krónik’ —
Azt mondja: „Nagy színész,
Főler a plafonig.”
Jó fiu volna ő,

Ha egy rossz szokását
Leszokná s nem nyitná
Sohse ki a táskát.

Paprádi Teresi is
Megérkezett végre
S bus mosolylyal ajkán
Leüle egy székre.
Unatkozik, fáradt,
Nem érdeklí semmi,
Nem szeret ő uri
Társaságba menni.
Ábrándosan tekint
Felfelé a holdba,
Pláne, amióta
Kiérták a „Vojldba”.

Mégjön feltíz fele
Még egy fontos ember:
Csongorádi Pesta
Kiszolgált bártender.
S haritonban kérdi:
„Dzsentrifrakcja kése?”
Ő a főkritikus
Elismert művésze.
Felad még egyébként
Sok humoros rébuszt
S bekeni mustárral
A „Miló Vénuszt”.

Luki Lukács Jenő
Ügyelő-kellékes.
Hogy közben színész is,
Az nagyon mellékes.
Fő, hogy rajong érte
Nyújork minden nője, —
[Kicsi bár a fiu,
De nagy a — jövője].

Cirók is megjöve
A borbély-Adoniz,
Hol szörös arcot lát,
Ő mindig oda níz.
S ha akad valaki,
Ki munkáját állja:
Cirók Dezső mindjárt
Meg is borotválja. —
Nincs oly aktív-borbély,
Ki jobban vakarja.
Egyébként ő a trupp
Teljes férfi-karja.

Majdnem utolsóának
Érkezik a Suhaj,
Kinek láttán kél a
Nőszivekben sóhaj.
Fanyar arczeval néz szét,
A fején kalappal, —
Ő csak este színész, —
Míg nőszabó nappal.

Utolsóának jön a
Karnagy Serli papa
Hóna alatt őfont
Kotta, papir-mappa.
Érdeklé néz széjjel
Zongorához menve.
Kaczkias bajusza
Hegyesre van kenve.
Átvessi a névsort, —
Kezében a listá,
S szól — „Ez állapjában
Mind szociálalista!”

Végre mind itt vannak,
— „Kezdetjük a próbát” —
Szól a főrendező
S ezikkerezi orrát.
Elmondja azután
Szép esengő tenorban,
Hogy ki áll majd hátul
Ís ki áll a frontban;
Közben kikér minden
Rendzavaró véczeit,
Csendre inti lányát
S megiszik 7 spriccezt.
Rendben folyik aztán
Naponta a próba.
Népszinmű, operett,
Ének, tánc és próza.
Molier, Tóth Ede,
Milóker a végén,
Mohlepte sirjukban
Nem nyughatnak békén. —
[Hogyha majd úgy egyszer
Vén Sekszpir feltámad, —
Jézusom! Színészek!
De közéték vág majd!]

Vasárnap délután
Vébszter-Hal de fényes,
Őt van már a trupp is
Mind büszke és kényes.
Gyül a közönség is,
Mindjárt 4 az óra
S Horváth nyersen rival
A „Dupla Szabó”-ra:
— „Készítsd a ruhákat
S ne bámulj oly bután,
Mekkapod a pénzed,
Előadás után!”

Nyúmen a fess fodrász
Is kipakol szépen
S székkeni festékjét
A sok művész-képen.

Végre elkészülnek.
A „kis Luki” csenget.
Felgyulnak a lámpák.
Jó Karacs kér esendet.
Sugó is bebuvík
Sötét odujába.
Karacs Ilonkának
Tánczra áll a lába.
Serli, a karnagy is
Abbahagyja végre
A „Czigány-Pannáját”
S átül egy más székre
Egy urhoz, akitől
Nem sok bókot visz el,
Ki a sajtó képét —
S pápaszemet visel.

Végre a függönyös
A függőnyt felhuzza
S kezdődik a darab.
[Nesze neked, Múzsá!]

Beszélnék, mozognak,
Jönnék és elmennék.
Közben énekelnek,
Majd meg tánczra kelnek.
Lemegy a függöny is,
Majd meg ujra felmegy.
Nézi a közönség —
S mikor vége, — elmegy.
Thália papjai
Levetik a ruhát,
S érdeklé kérdezik
Horváth-tól, hogy: „Nú hát!”
Lajos azt feleli,
Majd Bartóknál számol.
Fess Nyúmen mérgesen
Táskájába rámol.

Felvonulnak ismét
Bartók étermebe.
Közéjük ül Lajos, —
Számálával kezébe.
— „Huszat arra adtam,
Harminczat meg erre,
Tizenöt elfogyott.
— Ugy éljek, — kárferre,
Négy tallért elloptak...
Nekem nincs mit enni,
Hijába, sajnálom —
Nektek sem jut semmi.”
Zug a tömeg kissé,
De nem megy a falnak.
Nagyot sóhaj Stárkné,
Azután elhallgat.

Mégjön a kritikus,
Üdvözölki szépen, —
De ő szigoruan
Szól rájuk eképpen:
— „Hölgyeim, Uraim!
Tisztelettel kérem,
Tartsanak most külön
Előadást nekem.”
Unszolnia őket
Soká nem is kellett, —
Irma mindjárt el is
„Ment a templom mellett.”
Karacs előadja
Egy vén cseléd mását,
Nagylaki kinyitja
S becsukja a táskát.
Közben akad egy ur,
Ki söróket fizet.
Néhányan ezt iszszák,
Mások pedig vizet.
Megesznek hajastól
Még vagy három almát
S átveszi jó Bartók
Csendes birodalmát.

Hétfőn ismét próba
És az egész héten.
Előadások is
Mennek igen szépen.
Horváth is elszámol
Mindig, amint lehet.
De hogy a trupp éhes,
Arról ő nem tehet.

Egyszer csak azonban
Nem nyomtat a nyomda,
Szabó sem ad ruhát,
Ha nem kap pénzt nyomba’.
S egyszer csak a trupp is
Szól: „Ez így nem mehet,
Tisztán csak babérból
Megélni nem lehet.
Keress más bolondot, —
Mi tovább nem leszünk,
Elég volt mostanig,
Mégjött már az eszünk,
Ha színész kell, Lajos,
Hirdessél a lapba’,
Mi pedig elmegyünk
Dolgozni a sapba.” —

Borbély: borotvához,
Kertész a kapához,
Mosogató leány:
Fazékhoz és fálhoz,
Nőszabó: ollóhoz,
Posztkárdos: kártyához,
Bartender és pincér:
Sörhöz, szalvétához,
Czimfestő: ecsethez,

Porter: a söprühez,
Varrólány, masamód:
Czérnához és tühez, —
Visszatér és munkás-
Gönyűt ök huzának,
S örökre gubbájt mond
Mind a jó Múzsának.

Hát jó Horváth Lajos?
Ő mást nem tehetett,
Mint hogy kedélyesen
Markába nevetett.

S kinyitott a „Brodvéj”
Egy nagy, diszes szücs-bót,
Amelyhez hasonló
Még Nyújorkban nem vót.
Ki a tulajdonos?
Megtudni nem bajos, —
Aranyos firmáján
Ez áll: Horváth Lajos.

Sirjátok Múzsák:
Teszpisz és Thálja.
Haljon el Pánnak
Vig muzsikája.
Nyújorki földik,
Öltöttek fátyolt
Feketét, — nagy gyász
Szakadt reátok...
Kit rég gyötört a
Kórság és kin-láz, —
Kimulott esendben
A „Magyar Színház”.

Ezeket a tréfás rigmusokat, melyek
telvék ártatlan személyes czélzásokkal,
jól megkacagzták s mindenki a szerzőt
tudakolta. Ez azonban nem akarta
mindent eltakaró homályát elhagyni.
Mi azt óhajtuk, hogy ezek a kirimek
ne valósuljanak meg, s hogy a new
yorki magyar színház, melyet, igaz,
gyötört a kórság és a kin-láz, ki ne
muljon.

RIZSÁK JÁNOS. New Jersey ál-
lam egyik legrégibb és mindenestre
legismertebb pénzküldője Rizsák Já-
nos, akinek főirodája Passaicban van.
Rizsák szerény keretben kezdte meg
működését tíz évvel ezelőtt, de ritka
becsületessége, példás pontossága és
áldozatkészsége, amelylyel minden
magyar mozgalmat elősegített, csakham-
mar elvitték hírét mindenüvé s a New
Jersey állambeli magyarok tömör sor-
falat képeztek körülötte. Ma Rizsák
Jánosnak Alphon, Whartonban, Fran-
klin Furnace-n és South Bethlemben
főkirodái vannak és állandó irodája
van Budapesten is abból a végből, hogy
feleink ügyeit minél gyorsabban és
minél pontosabban lebonyolihassa. Ri-
zsák János minden hajóvonálnak fel-
hatalmazott ügynöke s annyira vigyáz
az ő utasaira, hogy személyesen kíséri
el őket a hajóra. Passaicban Rizsák
János nemcsak a magyarok közt tett
szert vezetősépre, de működését el-
ismeri az amerikai politikai világ is.
Aki megbízható pénzküldőt keres, jó
hajón akar utazni, akinek bármilyen ügy-
bajos dolga van, forduljon bizalommal
Rizsák Jánoshoz. Czím: JOHN RI-
ZSÁK, 127—2 street, PASSAIC, N. J.

AZ ELIZABETHPORTIAK MÁR-
CZIUS TIZENÖTÖDIKE. Az eliza-
bethi magyar dalárda és műkedvelő
rendezése mellett fényes márcziusi ün-
nepesége volt az elizabethporti magyar-
ságnak szombaton, márczius 13-án
Pankov és Mihálkories csinosan díszí-
tett Hungaria Hall-jában. New York-
ból is érkeztek vendégek Hunfaly Hu-
gó ügyvéd és Singer Mihály, a „Bevá-
ndorló” szerkesztője személyében. A
szép ünnepséget a dalárda a Hymnus
elénklésével vezette be méltóan, majd
Singer Mihály lépett az emelvényre,
hogy felőrá beszédben méltassa már-
czius tizenötödikét. A beszédet zaja-
san megtapsolták. Utána Buckva
Cyrill és Pojovich N. urnök szavaltak
mély érzéssel. A dalárda egy újabb
kítőnő énekszáma után Wurum nagy
lelkességgel szavaltta el a Talpra ma-
gyar!-t. Közben Horváth Lajos new
yorki magyar színész is odaérkezett.
Egynehány tréfás előadással nevette
meg a közönséget. Az ünnepséget táncz
követte, melyhez a talpalávalókat
Bally F. kítőnő zenekara szolgáltatta.

TIZ MAGYAR SORSA. A Scharn-
horst nevű hajón érkezett ide a mult
héten tíz magyar ember. A New Jer-
sey állambeli Trentonba törekedtek, de
Ellis Islandon azon gyanu alatt tar-
tották őket vissza, hogy már odahaza
szerződtették őket munkára. A szeren-
csétlen emberek érdekében a magyar
menház felebbezett Washingtonba, a
honnán most érkezett az utasítás, hogy
a tíz embert azonnal becsászák szaba-
don. Az emberek most már mehetnek,
amerre akarnak, vajjon fognak-e azon-
ban munkához, kenyérhez jutni?

MUNKA HÁBORUJA.

Bányatulajdonosok nem engednek.

Lapunk már sajtó alatt volt, mikor
Philadelphiból azt a megdöbbentő
hírt vettük, hogy a bányamunkások és
bányatulajdonosok közt a háboru el
nem kerülhet.

Legnagyobb felháborodást keltett az
a körülmény, hogy a bányatulajdono-
sok a szövetezetet semmji szín alatt ei-
ismerni nem akarják, hajlandók ugyan
Lewis urral és társaival, mint a mun-
kások képviselőivel egyezséget kötni,
de nem ismerik el őket mint a szövete-
zetet tisztviselőit.

A bányászok szövetezetének kiküi-
döttéi ennél fogva elhatározták, hogy
márczius 23-ára Scrantonba konven-
cziót hívnak egybe, amelyen megbízást
fognak kérni további lépésekre.

A bányászok és bányatulajdonosok
közti létrejött egyezség tudvalevőleg e
hó végével fog lejárni s ugy látszik,
mintha a bányászok képviselői s a bá-
nyatulajdonosok is el volnának tökéelve
arra, hogy sztrájkba kergetik a mun-
kásokat.

Szinte borzadunk a sztrájk gondola-
tától is, mert még emlékezetünkben
van az a kimondhatatlan nyomor, melyet
néhány év előtt hasonló sztrájk
szült.

A hazai lapokat kérjük, hogy figyelm-
mezessék a magyarországiakat, mi-
képp mindaddig, míg a bányászok: és
bányatulajdonosok valahog el nem si-
mitották a felmerült ellentéteket, ki-
vándorlásra még csak gondolni se mer-
jenek.

OLVASÓINKHOZ!

Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, akik as
előfizetéssel hátralékban vannak, hogy ezt a
hátralékot HALADEKTALANUL beküldenél
sziveskedjenek. A postatörvények értelmében
további halasztást nem adhatunk s így, ameny-
nyiben a hátralékosok e felhívásnak eleget nem
tesznek, czimükre a lapot tovább nem küld-
hetjük.

Minden pénzküldeményt így czimzendő: Be-
vándorló, 327 East 13 street, New York.

„A BEVÁNDORLÓ”
kiadóhivatala.

E L Ó F I Z E T Ő I N K.

Kellemettség elkerülése czéljából
minden héten e helyütt nyugtázzuk a
„Bevándorló”-ra való előfizetéseket. A
ki az egyik héten akár ügynöknek, akár
posta útján fizetett s a fizetést követő
számban a megtörtént fizetésről nem
találja e rovatban a nyugtát, a sajtó és
a lap érdekében cselekszik, ha a mu-
lasztásról bennünket haladektalanul
értesít.

Egész évre fizetett New Yorkban dr.
Morvay-Rottenberg, Pataky Jenő,
Spiesz Gusztáv, Sussman S. Vilmos;
Brooklynban Czako János; Connellsvil-
len főt. Fényes Lajos; Hazletonban
Deák Vladimir; Philadelphibán Le-
nart Imre; Passaicban Weiss S., Tom-
esányi Sándor; Magyarországon Pát-
kán Pinter István; Nagykátcn Fili-
povszky József.

Félévre fizetett New Yorkban Béres
Mariska, Balala Janka, Lemmermeyer
Lajos, Weiss Dávid, dr. Baumann Je-
nő, Goldstein-kávéház, Heller-kávéház,
Török János; Jersey Cityben özv.
Tóth Józsefné, Szántóy Ferencz, Nagy
András; Akronban Halász Mihály;
McKeesRockson Zopotoczki Gusztáv;
Passaicban Grand A., tisz. Kuthy Ele-
mér, Czingilj és Árpádi, Özv. Pál,
Jaczko J. Árpád; Painesvillen Kállay
és Varga; Bridgeporton Magyar An-
na, Piláth István; Trentonban Nyirj
Sándor; Clairsvillen Major János;
Binghamptonban Tóth Terézia; Whar-
tonban Vezse Sándor, Benkő György,
Kun Tamás, Zsudell Lajos, Gáll Zsig-
mond, Kiss Bernát.

Negyedévre fizetett New Yorkban
Benyiczky Ferencz, Gruby Mihály;
Wallington Demény József, Bal
János.

Gondolatok márczius 15-én

Irta Kossuth Lajos életében:
E. KOVÁCS GYULA.

Hogy embernek tessél: ha csak arra vágyol,
Ha csak földi, silány por-érdek kormányol;

Ha, midőn jobb részed, hatni, tenni indul,
Nem száguldoz elméd a menny iverin tül;

Nem a fenn kerengő milliárd világok
Rejtelmi közé ver fennlobogó lángod;

Forró gerjedelmek, tusakodó vágyak,
Ha önmön magokban üdőt nem találnak

Vagy a vértanuság Golgothája előtt,
Ha elsápad arcod, meghanyaltik erőd;

Ha Husz tüzhála, vagy egy Galilei
Szent irigység helyett bír felmenteni:

Karodat se lendítsd, ki se bontsd vitorlád,
Csak örök gyötrelmek tengerére tolnád;

Zászlót ne lobogtass, fel ne suhintsd kardod,
Szenvedjél lesz egykor, s ezt szivednek tartod.

De ha — bár egy pirány — egy világ vagy magad,
Melyet e múlt lét az örökre ragad;

Azt hiszed, azt érzed, hogy gondolni, tenni,
Annji, mint egkekkel egybekötve lenni;

Munkálsz, mert a munka életföltétele,
Magadat a nélkül mert nem is képzéled.

Munkálsz, s bár ha munkád hiúsul kudarczczal,
Ver valami benned, ami fölmagasztal;

Eszméid máglyáján gyönyör közt ég telked:
Oh, a bölcsök követ te akkor felleled,

Oh boldog te akkor, fejed csillagokig,
Istenek sorába büszkén magasodik!

Ne értsen, ürölsön itt alatt a világ:
A magasság kara rád Hozsánnt kiált.

* * *

De mért e fekete hangulat lelkeimen?
Mintha csak martyrok égnének ide benn?!

Mintha minden ut, mely emel a magasba,
Látrok - s keresztekkel lenne csak kirakva;

Koszorúva lenn is nincs-e ihlett homlok,
Izól halántékon friss borostyán lombok?!

Hisz te is, nagy eszmék fölött apostola,
— Kít elzár előlünk bérc, tenyer tárola —

Ki egkekbe-rontó szenvedélyvel virdad
Sikerét szent álmod, örök eszjaidnak;

Ki forró szótad olvaszó tűzével,
Egygőz áramlattól milliók lelkével;

Ki egy nagy gondolat szárnyára ragadtad
Öregét mint ifjút a Ciklops hadaknak;

Kétszer vagy te boldog, kétszer lettél áldott,
— Mert bár élve türsz is szent vértanuságot —

Érezned, látnod kell: nem éltél hiába,
Nevédet a hála zokogva kiáltja.

S üdörkőz, amelyet elménk harcza kutat,
Ma is nagy szellemed mutatja az utat.

Vitorláknak még dagad, zászlóknak fennen lobog,
Kard helyett ész, elme szikrázik, háborog;

Te bontottad ki azt, te ragadtad ezt fel,
Fegyverink változtak csak a szélvészekkel;

De mely felé törünk, az irány a régi,
A jelölted révet el is fogjuk érni.

Kétszer vagy te boldog, kétszer nagy, szerencsés,
Mert míg érkezésed a magasban lesnek,

Itt alatt a földön, ticiőtől távol,
Tició közt élsz, halsz, itthon vagy akárhol.

Itt maradsz akkor is, szívünk itt marasztal,
Ha az ég a porból magához magasztal.

Kétszer vagy te boldog, és hányszor szeretve!
Hisz a csillagokból ha neved kiveszne,

S nemzetünk nemtöje ha keresne sírva:
Ragyogó betűkkel milliószor írva.

Bizony föllelne a legerősb márrányon:
Egy hű nép szívében, nagy Magyarországon!

VISSZATÉRŐ HALOTTAK.

[A múlt emlékeiből.]

Irta: Váradi Antal.

Nem hazajáró lelkekről leszen itt szó, hanem igazi hazajáró holtakról, a kik felszázados sírjukat elhagyva, egyszerűen megindultak, s az elemek rettenetes erejétől vitetve, visszatértek a napvilágra. Vizakna honvédeiről van szó. Azokkal történt meg a csoda, hogy az ég megnyílt csatornáit megtöltvén a nagy mélységű sós barlang-tavat, egy egész halottsereg megindult a hullámokkal és kijött a napvilágra, ahonnan az örök éjszakába üzte őket az osztrák szurony és golyó.

Február negyedikén volt. Bem apó Vizakna mellett állott Zsurmai őrnaggyal és alvezéréivel, mikor Puchner tábornok orosz segédlelemmel erősödve merete megköszönteni a rohamot. Zsurmai hatalmasan ellenállt s két ízben verte vissza a támadó ellenséget. Bem, látva a futó orosz szárnyat [az ellenség jobb szárnyát], elragadtatta magát harci heve által, és üldözőbe vette a szaladókat. Puchner tán szárdékosan akarta ezt s így kiesalta a magyar csapatokat kitünő tábori állásukból. Az ágyukat Bem előre kommandírozta — azok nélkül ő nem operált — kivontatták a sáncok mögül s Bem tűzért zudított a futók után. De csak a jobb szárny huzódott vissza, a centrum s a balszárny állott s Puchner nagyhamar észrevette, hogy az egész magyar tábor mekkora. Zsurmai maga is iparkodott meggyőzni a hős lengyelt, hogy tartsák magukat fedve, az alvezérek is persvadeáltak, de nem ismerte Bem az, aki azt hiszi, hogy tervétől el engedje magát tirtettetni. Hajrá, csak azért is! Mennydörgött az ágyu, sírva repült a golyó, utczát számított a visszahuzódó sereg egy része között, de Puchner elébük került, megállította őket s hulló bombák tűzében a dombon visszafordította az egyik szárnyat, annak legalább is a legbátrabb részét.

A Bem mögött szemlélődő honvédtisztek sorában ott áll Petőfi, akire Bem egy vigyázott, mint a szemevilágára, s ha csak egy lépéssel előbbre lépett, mint azt a tábornok jónak látta, már hátraszólt neki:

— Hüten Sie sich... So ein Kopf ist nicht für die Russen.

Amint Puchner tisztába jött a helyzettel s látta a demaskírozott honvéddat, megfordította a taktikát. Futóból támadó lett, s a reesező trombiták megmozdították az egész tömeget, a mely, elsőbb félénken, később tulereje tudatában mind bátrabban nyomult felfelé s a csata sorsa egyszerre megfordult.

Négy teljes óra hosszat tartott a véres küzdelem. Bem elszámította magát. Azt hitte, hogy kirohanó honvédei már az egész ellenhadat megmozdították s a jobb szárny futása maga után fogja vonni az egész osztrák sereg hátrálását. Az oroszok pedig, akik nem tették egyebet, mint az osztrákok mozdulatait, a mennyiben szükséges volt rá, hol tarták, hol támogatták, a futók visszavonulását bizonyára fedezni fogják, s ezzel a mai harcnak vége lesz. Az ő ágyui pedig megadják az indulót a futóknak, azokkal szokta elzengetni a temetési éneket.

Visszavonulni az előbbi pozícióba már nem lehetett. De ha megtehették is, számuk, arányuk már le van leplezve, sőt megeshetik, hogy nagy részüket bekerítik s foglalni ejtik. Tehát csak előre, ágyutüz között, szuronyal, puskatussal!

Bem végre is megfuvatta a visszahívót. Erősen csatázva hátráltak, csak a halottak és nehéz sebesültek maradtak hátra. Otthagytá Bem tizenhat ágyuját. Kétfelé vált a sereg, egyik része Zsurmaival oldalt, a másik sebes haladással egyenesen vágott Szerdahelynek, ahová nem merete követni Puchner a haragos oroszlánt. Ez utóbbiakkal volt Petőfi, kinek költeménye Bem e csatáját lángoló szavakkal örökíti meg:

„Négy nap döngött az ágyu
Vizakna s Déva közt.
Ott minden talpalattnyi
Földet vér öntözött!

Mindent megtettünk, mit
Kivánt a becsület...
Tízannyi volt az ellen,
Győznünk nem lehetett.“

Leírja, hogy milyen fehér volt a világ, szép, fehér hó este be s a fehér hólepelre hogyan omlott a piros, meleg vér... Négy hosszú napon át tartott a csatározás, melyet a költő „Rettentő, vad csatának“ nevez, aminőt a messze-látó nap csak „nagyéha“ lát. De elpártolt tőlük, ugymond, Isten és a szerencse, csak egy pártfogó maradt velük: Bem.

Ó, milyen rajongó lelkesedéssel beszél erről az öreg, kis lengyelről, nevezi őt dicső vezérének, vitéz tábornokának, akinek hősiességét elbeszélni nincsen szava, s akit csak néma áhitattal szemlél!

Szinte látom Petőfit a villogó, lelkes szemével, amint nézi, nézi a Bem-célozta ágyuk által hasított vér-barázdát, amint megdobb a szíve, mikor egy-egy ellenséges löveg ott csap le mellette, de az öreg meg sem mozdul, még csak nem is hunyorít, hanem egy pillanat mulva fellobban a gyújtólyuk s ropogó dördüléssel lángnyelvet okádva, röpül ki a golyó s szánt véres utczát odaát... Ez a felelet. Bem ezen a nyelven beszél az ellenséggel!

És ha volna ember, mond Petőfi, akit mint Isten imádna, ő előtte meghajtaná térdét. És míg sokan, sokan elhagyták a tűz-záporban dolgozó öreget, Petőfi soha! Neki jutott a vérses dicsőség, hogy vele járja be a csatateret.

„Te melletted boraglek
A harc vesélyiben,
Ahol az élet pusztul
És a halál terem.

S lépésid mindhalálig
Követni is fogom,
Oh, Bem, vitéz vezérem,
Dicső tábornokom!...“

És követte is holtáig, ama rettentő fehéregyházai napig, amikor „ott esett el a harc mezején...“

Egy krónikása a csatának beszéli naplójában, hogy Bem is majd elesett, s Petőfi — szerencse! — hogy már itt nem ért véget... De ha ugy akarta volna a sors, akkor holttestét megőrizte volna az utókor számára a mély vizek fekete hulláma, mint megőrizte annyi százakét. Mert az elesett honvédek sírja az ugynevezett „nagy akna“ lett, melybe Szávu Muntján, az oláh csapatok századosa vetette őket.

Mikor a harc után összeszedték az elhullottakat, Puchner rábízta a holtak eltakarítását. Jóra bizta!... Ez a hóhér, mint a csata egyik szemtanuja beszél, annyira ment az embertelenségben, hogy az elesett hősök holttestét nem engedte eltemetni, mert — nem méltók, hogy a földre menjenek, hanem vettessenek le a bányába!...

Ekkor kiadták a rendeletet, hogy az ugynevezett nagy aknába dobálják az elesett magyar katonák testeit. „És parancsszóra vetették az üregbe hősseinket, — mond a szemtanú. Szávu embertelen gyönyörűséggel számította őket. Még abban sem tett különbséget, vajjon halott-e az, kinek testét lehányatja?... Nem volt szíve hozzá, hogy pár sebesültnék megkegyelmezzzen, mikor esengett: ne vessék le, hanem öljk meg előbb!

Ez volt tehát a borzalmas temetés, mely annál irtoztatóbb lehetett a bedobott sebesültekre, hogy a nagy sőtartalnu víz nem nyelte el őket, hanem hosszasan gyöttrődtek, míg a halál megkönyörült rajtuk. Az oláh százados gyönyörűséggel hallgatta, hogyan szól a jajszó a halál rettentő birodalmában, ott alant.

Háromszáz honvéd vettetett a nagy aknába. A többit nem hordták össze. Egykoru adatok szerint háromszánegyvenkilenczen estek el. Sebesült volt százharminckettő. Tehát közel öte-

net szedhettek össze a távolabbi mezőn, ameddig sebeikkel elvászoroghattak s ott pusztultak el. Azokat eltemették éjszaka, mikor az oláhok már nem örködték, hanem vonultak tovább. Bem aztán megint utjukat állotta, Néha hátraszorítva, néha előretörve, végre a piski-i hídnal véres győzedelmet aratott fölöttük s utolján Nagyszében bevételével pészélt: meg győzedelmét.

A nagy akna halottai pedig jellelenül várták a föltámadást... Harmincegy esztendeig pihentek ott jellelenül, míg végre 1880-ban, éppen október harmadikán, az aradi nagy gyásznap emlékéit megelőzőleg, leplezték le emléküket...

„Vizakna keleti részén, — így hangzik a feljegyzés, — a sósfürdőtől balfelé, emelkedetebb domboldalon fekszik a „sülyedt Akna“. Sóásatások alkalmával szakadt be több év előtt. Ennek a beszakadásnak [mely a múlt század közepén történt] számosan lettek áldozatává a munkások közül.

Gyakran el-elüldögéltem a tátongó mélység tájékán, melynek sötéttségéből felvilágítanak a sörétegek, jobbról-balról óriási sziklafalak meredeznek, s az egykori „szállító“ utja rémes tanujele a véznek, mely sok emberöltő munkáját tönkretette. A faoszlopok korhadtan állnak ott és kereszthasábok a szürke falba ékelve, sötét emlékként bámulnak ott az utas felé.

Most egy halom emelkedik e szédítő mélység fölött, a szeretet felkereste az elhagyott hősöket s gondoskodott arról, hogy ne legyen jeltelen a föld, mely hamvukat földi...

Az emlék-halom magasán terül el, egyenesen oda néz le a hősök árnyára; köröskörül pázsit fedi, fakerítés környezi. Hazafiak hordták oda a hantot, a gyept, a fiatal fákat, mindent, hogy onnét a magasból hirdesse majd az elhunytak szelleme, nem halt még ki szívünköl a szeretet! Örege, ifja vetelkedett a munkában, míg lassankint elsimultak a nehéz göröngyök és a kegyelet műve ma már előttünk áll, méltósággal bámulva le a messze vidékre...“

Ezeket a sorokat a gondos hazafi-kéz ezélt huszonnyolc esztendővel írta... Azóta belombosodtak a fák, s egyszerű vissza is tértek a holtak.

Volt Vizaknának egy lelkes papja: Szentkatolnai Bakk Endre. Sokszor járt ki, a nagy akna szélén, lebánult a jeltelen és hangtalan sötétbe, melyben háromszáz honvéd alussza hősök álmát. Széjjelnezt a vidéken, honnét lehetne emléket állítani reá? Hanem a vidék nem sok vigasztalót ígért...

Vizaknán ma is kétszer annyi az oláh, mint a magyar. A legutóbbi népszámlálások egyike 3772 lakos közt 2414 oláhot mutat ki. Czimere a városnak várfalból kiemelkedő hástyatorny, melynek egyik felén félhold, a másikon csillag ragyog. Óriási sőtömegek rejlenek a földjében. Már a rómaiak bányászták, a maguk módja szerint, s még ma is csodálatosan gazdag. Őt sőtava van, renetget sőtartalomal. Az egyik, a külső vörös-tó, negyvenkét méter mély, a külső zöld-tó, negyvenhat. A vizük meleg, egész 32 fok Celsiusig, s a zöld-tóban ötvenhárom, a vörös-tóban hetvenegy, a Thökölly-tóban százötvenhétfé gramm sőtartalom van ezer gramm vízben. Ma a kinstár tulajdona, s látogatott fürdőhely, amelynek regényes környékén az ugynevezett Nagyakna 1817-ben dől be, s elöntötte a viz. Itt folyt le, ennek a közelében az ütöközet, melynek elesejtét a durva oláh százados, holtat, sebesülteket vegyesen, a mélységbe dobatta.

Szentkatolnai Bakk Endre tehát, nem látván a közeli környéken semmi-

SUSSMAN S. VILMOS

INGATLAN-ELADÁS ÉS BIZTOSÍTÁS.
KÖLCSONÖK INGATLANOKRRA.

Telefon: 5522 Broad.

42—44 BROAD STREET, 38—40 NEW STREET,
NEW YORK.

az eredménye, hogy a cigányok mesze elkerültek Sztropkót, különösen azon karavánok, amelyek már egyszer részesei voltak a fősoldgábró magyaros vendéglátásának.

Történelmi idők előttről.
TATA. Az Eszterházyak kőbányájában robbanás alkalmával mammut-csontokra akadtak. A budapesti magyar királyi földtani intézet a lelet tanulmányozására Kormos Tivadar dr. geológust küldötte ki. A csontok gondos kiemelése közben sílex-ekre, korai kőszekőkre, tűzhelynyomokra, tűznél megszenedett állati csontokra bukkantak, melyek az ősember otlétét kétségtelenné teszik. Legnagyobb érdekkel várnak a tataiak Kormos dr.-nak a leletekre vonatkozó beszámolóját, aki Dornay Béla kegyesrendi tanár segítségével végezi a kutatást.

Amerikába szállt postamester.
UNGVÁR. Még körülbelül husz évvel ezelőtt történt, hogy egy közeli postamester 2800 koronányi összeg elkészítése után nyomtalanul eltűnt. Ellyelte őt is az új világ, Amerika, és azóta, tehát majdnem két évtized óta semmi hír sem érkezett róla. A kir. ügyészség a sikertelen yomozást megszüntette, homály és feledés borult erre a bűnügyre is, mint oly sok esetben. Annál váratlanab és meglepőbb háttal volt az a levél, mely pár héttel ezelőtt érkezett egy ügyvédhez. A levélben megbízta a sikkasztó postamester az ügyvédet, hogy a kir. postaigazgatósággal a sikkasztott összeg tekintetében kiegyezkedjék. Azt írja, hogy lelkiismereti furdalásai vannak és nem nyugodhatik meg addig, míg a becsületén esett ez a folt meg nem tisztul. Az egész összeget megírtani nem hajlandó, de egyezséggel kész annak felét végkielégítésül felajánlani. Mai napság még a „becsületlen” adós sem fizet teljes kvótát, miért fizesse meg tehát ő az egész tartozást, pláne — 20 év múlva! A kereskedelmi miniszter az egyezséget — ötven perczente — megkötötte és a bűnbánó és mégis amerikaiain gondolkodó postamester így ötvenperczentes alapon nyugtatta meg háborgó lelkiismeretét.

PÁNSZLÁV HÁBORU.

A „Pesti Napló” egy cikke.

Amikor a japánok diadalmasan letporták az oroszokat, kétségtelen volt, hogy a cárizmus le fog kanyarodni az ázsiai aspirációk harszeréről és Konstantinápolyig nyúló tekintetével ismét a Balkán népeit fogja keresni, ha zsákmányoló kedvéhez újabb erőt gyűjtött. Port Arthurtól a Boszporuszig, az északi égvőtől le a déli égvőig minden benne volt az orosz politikában. A japán diadal azonban ennek a politikának a határait végérvényesen megszükitte és mindaz a vágy és energia, amely addig széles területen érvényesülhetett, heleszorult az európai aspirációk szűk medencéjébe és e kisebb helyen is a régi arányok feszítő erejével működik.

A japán diadal egyik végzetes következményét éli át tehát Európa és első sorban természetesen az osztrák-magyar monarchia, midőn most az Ázsiából kiszorított cári hatalom balkáni törekvéseivel áll szemben. A letporté czárizmusnak szüksége van a felemelkedésre és a pánszláv gondolat ezernyilásu eszatonáin át megy mindenfelé a buzdító szót, hogy Oroszország él, erős és ahol szlávok laknak, ott Oroszország protektori, atyai ortalma örökösök a népek boldogsága felett. A minden oroszok ura minden szlávok ura is akar lenni és ez a gondolat, amelynek világhatalmi szárnyaival Oroszország a régi aspirációk magasságába akar emelkedni.

A bosnyák annexió kaput nyitott a törekvéseknek a Balkán felé. Csak az a kérdés, nem jött-e későn ez az annexió és nem hagyott-e időt a megtépzott orosz birodalomnak arra, hogy felkészüljön pánszláv protektori szerepre, amelyet most elég bő alkalma van eljátszani.

A háboru is nagyrészt ettől függ. Mert ha Oroszország már kész, ha elég erőt velt gyűjteni arra, hogy újabb nagy háborut kezdjen, nagyobb és veszedelmesebb, mint aminőt a japánokkal vívott meg, ugy bele fog menni a háboruba. Az orosz politika mindig sokat adott a presztízse és ennek a presztízsnak szüksége van arra, hogy arannyal vonják meg kopott részét. Erre ad alkalmat a pánszláv gondolat, amely szüntelenül él az orosz

politikában, az orosz hadseregben és guruló rubeljeivel a hívek ezreit toborozza össze a világ minden szlávokta földjén. Csehországban minden lélek ettől a gondolattól buzdul és a monarchia szláv népei, majd tíz millió ember, ennek a nagy izgatásnak az örök czel-táblái.

Még soha sem volt olyan élénk és olyan bátor ez a pánszláv együttérés és ébredés, mint most. Forrong minden szláv nép és a kis Szerbia ugy beszél a hatalmas monarchiával, mintha minden hadtesttel szemben két nagyobb hadtestet tudna szembeállítani. És az orosz protektori erő magához ragadja a bulgárokat, a szerbeket, védelmébe veszi Szerbiát, Bulgáriát és rajtuk keresztül pislant örök vágya Mekkája, a Boszporusz felé.

Egy nagy pánszláv tudós, Saffarik, a magyarokat vádolta azzal, hogy becélték magukat a déli szlávok és az északi szlávok közé és ők voltak az okai annak, hogy a Boszporusz és a Jeges oceán között elterülő szlávok egyetlen nagy államban való egyesülése nem történhetett meg, sőt még ma sem lehetséges.

És hozzá kell tenni: magyar államférfi, Andrassy Gyula volt az, aki ezt az éket még mélyebbre verte a szlávok szívébe és a monarchiának Boszniába való előrenyomulásával még a Balkánon való szláv hegemónia kifejlődését is megakadályozta.

Oroszország most e világtörténelmi néphelyezkedés hátrányait próbálja megváltoztatni, amidőn a tőle földrajzilag elszakadt szlávok protektorátusára törekszik és befolyásának a Balkánon való egyeduralmi kiterjesztésével világhatalmi helyzetet akarja megjavítani. Szerbia e törekvések előretolt pionírja és a monarchia és benne első sorban a területileg és véraldozat tekintetében is legjobban érdekelt Magyarország az ismét, amely e törekvésekkel szemben áll. A mi nemzetiségi viszonyainkat tekintve ez a feladat nem is nagyon kiesnylendő és a közelmúlt és a régmúlt idők tapasztalatait egybevetve nem is egészen mellékes, hogy a felújuló pánszlávizmus hatalmas protektorátusának milyenk az esélyei. Azt mondjuk azonban ma is: kár volt felidézni e nagy próbatételt és kár volt az eléggé el nem készített annexióval a pánszláv apostolnak alkalmat adni arra, hogy világtörténelmi misztérióját véres háborúval kísérje meg előbbre vinni.

De ha már megtörtént ez a politikai ügytelenség, és Oroszország érvényt akar szerezni pánszláv hódító törekvéseinek a mi déli határainkon is, akkor még nemzeti szempontból is azt kell kívánnunk, hogy ez a törekvés sehogys sikerüljön. A háboru, amely fenyeget, pánszláv háboru, és a veszedelem, amely most állandósulni fog Európa feje fölött és első sorban a szlávokkal teletömött monarchia feje fölött, pánszláv veszedelem, amely az európai szláv népszíveteken való kalózkodásával akar rettegett nimbuszt szerezni a cárizmus megtépzott tekintélyének.

GYORSAN! GYORSAN!

A Nap Magyarországi helyi politikájáról.

A helyzet képe röviden a következő: Önálló bank nem lesz, mert háboru küszöbén állunk. Fuzió nem lesz, mert ezért a gondolatért csak Bécsben lelkesednek, ideláza pedig titokban az elvtelenek, akiknek a politikai szerepe annyi, hogy a nagyhangok árnyékában igent vagy nemet dörmögjenek. Magyar hadsereg nem lesz, mert egyre megy, hogy magyar, vagy idegen kommandó mellett lövöldözik-e le batáinkat Montenegro bérceiről. Szóval semmi se lesz. De nem is szabad és nem is illik most vívmányokról vagy engedményekről beszélni. Kinos feszültség tartja izgalomban egész Európát. Isvolski pörben áll Aehrenthal. Szerbia az egész világgal. Németország energikusan és komolyan lesi a kibontakozást. Franciaország, amelynek megszámlálhatatlan milliói forognak koczán a Balkánon, sürgeti a békét. Anglia boldogan a markába veti. Ez az európai szituáció. Csak nem lehet most ráripakodni a koalícióra, hogy komolyan akarjon vagy tegyen valamit!

És mégis, Valóban balgaság volna azt hinni, hogy a kormány ebben a kínos, kétségbe állapothban, amelyről nyilatkozni a világ minden kincséért se akar, nem rohan Bécs szolgálatára. Pedig minden gondja, minden aggodal-

ma az, hogy a fenyegető háboru veszedelmének tudatában menél nagyobb szolgálatokkal tüntesse ki az osztrákokat. Készül az új véderő-törvény. Ami ebben a pillanatban azonos a létszámemeléssel. Gyorsan, minden egyéb szükséglet felrugasával napirendre került a véderő-törvény, melyről a napokban már Bécsben, majd Budapesten fognak tárgyalni. Ez a magyar kormány legújabb ténykedése, a létszámemelés. Ezért bukott meg az önálló bankkal s bukott meg mindenki egyéb kívánságával. Mert, ámbár a koalíció ravaszkodón és ügyeskedve tér ki az elől, hogy a háborus veszedelméről egy árva szónyit is nyilatkozzék, teljes készséggel hajlik meg Aehrenthal és Schönauich előtt, akik elméletben és gyakorlatban intézői a háborunak.

Gavallér urak, Andrassy urak, kaszinói lovagok, miért nem tartják kötelességüknek, hogy felvilágosítsák az országot, mibe kergette bele a koalíció rémes politikája? Hol az a híres, sokszor kípallérozott, sokszor kinyalt kaszinói erkölcs, vagy erény? Miért nem beszélnek most? Miért nem dorombol Apponyi, s miért nem próbál snájdig lenni Jekelfalussy? Hol vannak, hová bujtak el, miért nem állnak ki a fórumra, s miért nem vallják be, beestelenek, árulók voltunk, de most legalább meg kell halnunk a beestelenségünkért? Nem, ezt nem mondják. Tegnap csak interpelláció formájában került a háboru a parlament elé, máris megremegett minden petyhüdt izom a kormánytestületben. Tagadják, titkollják a veszedelmet, mert félnek a haláltól.

A veszedelem feltépi a legpiszkosabb indulatokat is. Lehet, hogy nekünk nincs mitől tartanunk, de annak a megállapításánál, hogy okunk van gondolkodóba esni, a legkésőbb és a legsujtatóbb gyűlölet és harag száll a kormány büns fejére. Hátha még ránszakad a hadviselés átka! Mi szükségünk van erre? Szívós munkát, az ország ujji-teremtését, nagyszerű gazdasági fejlődést, kitűnő szociális törvényeket helyeztek kilátásba, s mindez ígéretek mára abba fultak bele, hogy titokban valahogy a létszámemelést akarják elintézni. Több katonát, menél több katonát, s menél több pénzt, ó, hisz mindent ez volt a be nem vallott program, most pedig szemérmelentül és nyilván ez, annak a tisztos bevallása nélkül, hogy az annexió beestelenségét és annak minden vérlázító következményét gyavaságban és halk dadogásban türtel a kormány.

Szóval, semmi se lesz. Kossuth utját már jó előre alásta a Wekerle. Kár volt a meddő fáradságért. A bank hívei a napról-napra meggyüvenlő árulások lattára, ahelyett, hogy erőbe kapnának, ellankadnak. Holtponton az egész politika. Ha mozgósítanak, a Ház elnapolja üléseit. Ugy látszik, ezt várják, a mozgósítást. Nem szólnak a veszedelméről, de várják, nyomorult közönyben lesik, mikor rendelik el a mozgósítást. Isten veled, parlament, — mondják majd hazug melankoliával, ti bus legények pedig siesse-tek haza s vigasztaljátok hieveiteket, vagy tüzeljétek őket. De ne független- ségre, ne az önálló bankra, ne gazdasági fejlődésünkre, kulturánkra, jogaink megóvására, becsületünk megvédésére, nem, nem, nem!

Arra tüzeljétek őket, hogy miután nem kaptak semmit, hat krajczárral és a marszallaggal a zsebükben, jó ked-vel, vig zenezóval menjenek le Szerbiába s ott a Habsburg-ház boldog inádatában haljanak meg a esászárrért. Mi gyáva kutyák majd itthon mon-duk az elesettekért egy-egy Miatyánkot!

SZABADALMAKAT
Kieszközöl bel. és külföldön s azok eladását és értékesítését közvetíti

Herzog Zsigmond
az Egyesült Államok szabadalmi hivatalában bejegyzett szabadalmi ügyvivő és a budapesti kir. műegyetemen végzett okleveles mérnök. 116 NASSAU STREET, NEW YORK. Este és vasárnap 955 Second Ave.

Magyar fogorvos
Foghuzás fájdalom nélkül. Biztos és jó kezelés.

DR. FRANK KERN
233 EAST, 10 UTCA, NEW YORK
— Az első és második Ave. közt. —
RENDEL: Reggel 10-től est 8-ig.
VASÁRNAP: Reggel 10-től délután 1-ig

Alapított az 1889-ik évben. Egyesült erővel.

JACOB KLEIN
MAGYAR BANKHÁZ, HAJÓJEGY- ÉS KÖZJEGYZŐI IRODA.
A PENNSYLVANIA VASUTTÁRSULAT EGYEDÜLI MAGYAR FÜGYÖNKÉSE
1340 PENN AVENUE, PITTSBURG, PA. 207 SIXTH AVENUE, HOMESTEAD, PA.
DUQUESNE, PA.

KÜLDUNK PÉNZT az 6-hazába gyorsan és biztosan; a legrovidebb időn belül kés-
bestítjük a pénz kiutalását igazoló eredeti postal feladó-vevőnyel.

VESSZUNK ÉS ELADUNK külföldi pénzeket. Pennsylvánia állam bankhálózatának
nagy részét mi látjuk el haza pénzzel. Pénzeket elfogadjuk megörzés végett és fi-
zünk kamatot; kívánságára elhelyezzük bármely hazai bankban, vagy a Magyar Királyi
Postatakarékpénztárban és beszeressük az eredeti betétkönyvecskét.

ELADUNK HAJÓJEGYEKET bármely hajóra a hajótársulatok eredeti árán és
nagy kiterjedésű összeköttetésünkkel fogva utasaink mindenütt a kellő védelemben
részesülnek.

JOGI KATONAI, TELEKKÖNYVI ÉS HAZAI PERES ÜGYEKBE szakértelem-
mel, gyorsan és pontosan járunk el.

Irjon árjegyzékért e címre:

JACOB KLEIN
1340 PENN AVENUE, PITTSBURG, PA.

VALÓDI, HAMISÍTATLAN

CALIFORNIAI VÖRÖS ÉS FEHÉR BOROK
— GALLONJA 50 CENT. —
CSAKIS HORDÓKBAN SZALLITTATIK 10 GALLONTÓL FELFELE.
EGY EGÉSZ HORDÓ KÖRÜLBE LÜL 50—53 GALLON.
Egész hordó rendelésénél a hordót nem számítjuk.

INDEPENDENT WINE COMPANY
A HEDGESIDE WINEYARD, NAPA, CAL.
NEW YORKI KÉPVISELŐJE:
MOLNÁR SÁNDOR
290—291 WEST STREET, NEW YORK.
Rendelések e címre küldendők.

FÉRFIAK!
Kik ifjúkori könnyelműség és a természetellenes kicsa-
pongas szomorú következményeit érzik, ne essenek két-
ségbe, mert van még segítség, mely ezen büns beteg-
ség következményeitől megszabadít. Kétségtelen, hogy
ezen csunya szenvedély a legborzasztóbb betegségeknek lehet okozója; hátergrincz-sorva-
dás, tüdővészre való hajlandóság, az idegbajok hosszú sorozata egész a tébolydáig. Nem
is követnek el a csoda-professzorok és humbugdoktorok annyi csalást senkivel sem,
mint e szenvedély szerencsétlen áldozataival. E helyen is figyelmeztetünk mindenkit,
hogy lépre ne menjenek ilyen csalóknak. E szerencsétlen szenvedély első következmé-
nye az öntudatlanul jövő magömlés, eleinte ritkábban, majd sürűben. A szem beestet,
kék gyűrűs lesz, majd gyakori féltékenység, évtájtalanlanság, álmatlanság és idegesség
gyátrik a beteget. Ezen bajok ellen egyedüli szer a MERSITS-FELE SATURNIN. Ezen
szer már nehány adag után megszünteti a magömlést és az elvesztett erőt visszaadja.
A SATURNIN megszünteti a fejelmet, a régi életkedv és önuralom visszatér és a beteg
szélesül egészséges arcszín váltja fel. 1 üveg SATURNIN ára magyar utasítással
1 dollár, postán küldve 1 dollár 10 cent. Egy üveg küldve 3 üveg 2 dollár 50 cent.
Postán küldve 2 dollár 75 cent. Postamester: az ár előleges beküldésével (pénz,
bélyeg, vagy money order) történik titoktartás mellett.

Egyedüli kapható és megrendelhető a CLEVELANDI VÖRÖS KERESZT (RED
CROSS PHARMACY) első magyar gyógyszerárból. Levélrel cizemize magyarul is:
„VÖRÖS KERESZT” MAGYAR GYÓGYSZERTÁR, 8901 BUCKEY RD Cor., 89th ST.,
CLEVELAND, O.
Irjon még ma a most megjelent „HASZNOS TANÁCSADÓ” című könyvről.
— INGYEN KÜLDJÜK MEG. —

Habsburg-kávész
188—190 MÁSODIK AVENUE, A 12-İK UTCZA SARKAN.
Tulajdonos: HERZ E.
Ititűnő magya- ételek és italok. Pontos kiszolgálás. Minden este zena.

Bartók László
NEW YORKBAN, A MÁSODIK AV E., 184. SZÁMA ALATT
MAGYAR VENDÉGLŐT
nyitott, ahol a nap bármely órájában HAZAI módon elkészített kitűnő ma-
gyar ételek kaphatók.
AKI OTTHON AKARJA MAGÁT ÉREZNI ÉS ZAMATOS M A G Y A R
ÉTELEKET AKAR ELVEZNI, KERESSE FEL BARTÓK magyarvendéglőjét.

TÖKE: 100.000 dollár. FELESLEG: 500.000 dollár.
Elnök Sand. B. Price. Aleln. I. L. Peck. Pénzt. H. C. Shafer. Hely. pénzt. Jas. Blair Jr.

Scranton Savings Bank
120 és 122 WYOMING AVENUE, — — — SCRANTON, Pa.
Alapított 1867-ben. Alapított 1867-ben.
ÉSZAKKELETI PENNSYLVANIAI LEGRÉGBIBB TAKAREKPÉNZTÁRA
Ez a bank elősegíti az embert a takarékoskodásban.
Kamatokat januárius 1-én és július elsőjén kifizeti.
BETÉTEK ELFOGADÁSÁRA SZOMBAT ESTE HÉT ÓRÁTÓL NYOLCIG NYITVA VAN.

SZABÓ LAJOS
postamester

CHROME, N. J. ÉS VIDÉKE
EGYEDÜLI MAGYAR KÖZJEGYZŐJE. HAJÓ- ÉS VASUTI JEGYEK TÖRVÉNYES ÜGYNÖKE.

Pénzszállítás Európa bármely részébe. Az Egyesült Államokban engedélyezett Money Orderen szolgálnak, hol \$10.000 óvadék van letéve. Minden réam bizott törvényes ügyeket a legszűkebb körben elvégezt. Tanácsot és utbaigazítást ingyen adok. CZIM:
L O U I S S Z A B Ó, Chrome, N. J.

PRÁGER JÓZSEF
MAGYAR ÜGYVED, JOGTANÁCSOS, KÖZJEGYZŐ.
Főiroda: 280 BROADWAY, NEW YORK. Pókiroda: 238 E., 14-İK UTCZA, 11-İK emelet.
ahol naponta esti hat órától kezdve található.
ELVALLAL BARMILY PERES ÜGYET MELYTANYS ARAK MELLETT.

A HÓNAPOS SZOBA TITKA.

Rémes dráma kincses Kolozsváron.

Február 25-iki kelettel írják hazulról: Kolozsváron tegnap délután megrendült a kettős tragédia történet, amely most igazalomban tartja az egész várost.

Február 25-iki kelettel írják hazulról: Kolozsváron tegnap délután megrendült a kettős tragédia történet, amely most igazalomban tartja az egész várost.

Tegnap délután félkettőkor telefonon hívták a Hosszú-utca 22. számú házába, ahol egy fiatalembert átlőtt koponyával találtak a lakásán.

Krémer Márton, az ex-földbirtokos, aki most a Rókus-kórház 41-es számú szobájában fekszik, valószínűleg megdöbbenő részleteket mondott el a pusztulásáról.

Krémer Márton, az ex-földbirtokos, aki most a Rókus-kórház 41-es számú szobájában fekszik, valószínűleg megdöbbenő részleteket mondott el a pusztulásáról.

Krémer Márton, az ex-földbirtokos, aki most a Rókus-kórház 41-es számú szobájában fekszik, valószínűleg megdöbbenő részleteket mondott el a pusztulásáról.

Krémer Márton, az ex-földbirtokos, aki most a Rókus-kórház 41-es számú szobájában fekszik, valószínűleg megdöbbenő részleteket mondott el a pusztulásáról.

A KIFOSZTOTT NÁBOB:

Nerancsics Zákó százeczei.

A hazai lapokban olvassuk a következőket: Egy szánalmas külsejű, hajléktalan, beteg embert vittek be a Rókus-kórház-

ba, akinek történetéből könnyű szerrel irhatna bárki hatásos rémregényt. A zaklatott életű, egészen tönkretett férfi Nerancsics Zákó. Másfél esztendővel ezelőtt még három-négyezer koronányi vagyona volt.

Nerancsics Zákó, az ex-földbirtokos, aki most a Rókus-kórház 41-es számú szobájában fekszik, valószínűleg megdöbbenő részleteket mondott el a pusztulásáról.

— Itt a foglaló, urambátyám. Remélem, tudja, hogy ez nálam mit jelképez. Éljen a magyar becslétel.

Elérkezett november hónapja, amikor Zolnaynak negyven ezer koronát kellett volna lefizetnie. De hát minde nem volt, csak pénze nem.

Nerancsics azonban a pesti házat sem kapta meg. Fogarassy képviselő ugyanis a házon levő ötven ezer koronás terhen felül — hátralékos vételár címén — még ötven ezer koronát befáblázott.

Az egykori földbirtokos, akit nem mindennapi furfanggal vezettek félre, folyton inszegesebb helyzetbe jutott. A felesége megörült és három hónappal ezelőtt kiszendvedt.

Az egykori budapesti lap munkatársa felkereste Nerancsicsot a Rókus-kórházban. Állapota annyira súlyosra fordult, hogy a 41-es teremből átvitették a 11. számú sebészeti osztályra.

Az én esetem — mondotta Nerancsics gyenge hangon — egészen úgy áll, mint a lapokban megvan írva. Helyes információkat kaptak, nyugodtan megírhatják, hogy gonosz emberek megfosztottak vagyonomtól

és a sir szélére taszítottak. Mindent elvesztettem s csak azért szeretnék felépülni, hogy megtoroljam a gazdákat. Bűnvádi feljelentést szándékozom tenni a megkárosítóim ellen.

AFORIZMÁK.

Soh' se beszéljünk embertársunkkal a szakmájáról, mert hiszen ehhez ért a legkevésbé.

A szenvedés akkor a legkeservesebb, ha rászolgáltunk; a boldogság pedig akkor a legédesebb, midőn érdemtelennül jut osztályrészünkül.

Ellenfelünk hatalmát csak azért megsztaljuk annyira, hogy diadalunkat növeljük és kudarcunkat csökkentjük.

Az életben immár mindenre van receptje és surrogatuma; csupán egy dologra nincsen meg: az életre magára.

Vannak jelentékeny emberek, akikről a világ csak a haláluk után tudja meg, hogy — éltek.

A hiúság birodalmában van a legtöbb rabslolga.

Sok emberre nézve valóban szerencse, hogy nincsen — szerencséje.

Éppen a semmitmondó emberek feccsének legtöbbet.

Csak azok élnek örökké, akik életükben arra törekedtek, hogy napjaikat kortársaiknak és az utókornak szenteljék.

Sok írora nézve a honorárium nem egyéb, mint az idegen gondolatok megtalálásért kijáró jutalomdíj.

Midőn eljutottunk odáig, hogy már nem tudunk pirulni, akkor elkezdjünk — érzékenyökké lenni.

Mennyi jó s nagy dolog nem születik meg — a felelősségtől való félelem miatt.

TRENTONI GOZFURDO

TÖRÖK ÉS OROSZ FÜRDŐK 132 NORTH WARREN STREET, TRENTON, N. J.

Jegyek Tóth Béla úrnál is kaphatók: 517 S. BROAD STREET.

RIZSÁK JÁNOS, KÖZJEGYZŐ

MAGYAR PÉNZKÜLDŐ ÉS VÁLTÓINTÉZETE 127-2-ik UTCZA, PASSAIC, N. J.

FIÓKÜLTETEK: ALPHA, N. J. WHARTON, N. J. FRANKLIN FURNACE, N. J. SOUTH BETHLEHEM, PA.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE

PÉNZTALVÁNYOK, HITELLEVELEK A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE ÖRÖKSÉGEKET ÉS KÖVETELÉSEKET PONTOSAN BEHAJTANAK 15 WILLIAM STREET - NEW YORK.

RIZSÁK JÁNOS passaic pénzküldő budapesti irodája VII., KIRALY-UTCA 103 szám alatt van.

JÓ KERESLET. Tanuljon bábáságot. Oly helyekre küldjük, ahol tanult bábákra szükség van.

BÁBAKÉPZŐ INTÉZET 8911 Buckeye Road, Cleveland, O.

Vidder Emil

IMPORTER. IRODA: 40 AVE. C. PINCZE: 44 AVE. C. NEW YORK.

Legnagyobb ásványvizraktár az Egyesült Államokban. Állandóan raktáron van: Mohai Agnes, Margit, Bikszádi, Bárfal, Parádi ásványvíz.

GYÓGYBOROK ÉS GYÓGYCOGNACOK NAGY VALASZTEKBAN. A BORSZÉKI GYÓGYVIZ EGYESÜLT FÓRAKTÁRA AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN.

A Borszéki víz clevelandi egyedüli képviselője a „Vörös-Kereszt Gyógyszertár, 8901 Buckeye Road.

KAIL G. ÁRPÁD

BANK ÉS HAJÓJEGYZLETE — Alapítottát 1890-ben. — Közjegyzői iroda ugy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére.

WÁRADY LAJOS

Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése. PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HÁZÁBA. Az összes hajóvonalak képviselője.

John R. Pfarr

319 BROAD STREET, JOHNSTOWN, Pa. Szálloda, ahol igazi Molnár-féle borok és pálinkák kaphatók.

Pallas Hotel

528 WASHINGTON AVE., JOHNSTOWN, Pa. A magyarság találkozó helye Johnstownban.

MEGBIZHATÓ BANKÁROK.

E rovat alatt oly bankcégeket nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek czéljából.

NEW YORK ÁLLAM.

KNAUTH, NACHOD és KÜHNE, 15 William Street, New York. KISS EMIL, 104 Second Ave., New York.

ROSETT MORITZ, 197 Stanton Street, New York. Alapítottát 1879-ben. Pénzküldések és hajójegyzárulatok.

SCHWABACH MAGYAR BANKHÁZA, 142-1 Avenue, a 74-ik utca közelében. Pénzküldéseket gyorsan és biztosan eszközöl.

FALCK A. ÉS TARSÁ, 115 West 125, New York. Az összes hajóvonalak hivatalos ügynöke.

PENNSYLVANIA ÁLLAM.

B. HENDLER, successor to A. HENDLER SON & Co., Cassandra. Pénzküldemények Magyarországra és Európára bármely részbe olcsón, gyorsan és biztosan.

FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Minersville. Alapítóke \$500,000.00, tartalékai és szét osztott nyereséme \$75,000.00.

HUNGARIAN AMERICAN SAVINGS & TRUST CO. Duquesne Magyar Amerikai Takarékpénztár és Hiteltársulat, Duquesne. Alapítóke és főössleg 175,000.00 dollár.

KLEIN JAKAB, magyar bank- és váltóintézet, 1340 Penn Avenue, Pittsburg. Megbízható pénzküldő és hajójegyzárulatok.

KAIL G. ÁRPÁD, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elintézése.

FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Leechburg. Összes tőke \$450,000.00. Bankbetéteket elfogad.

SCRANTON SAVINGS BANK, Scranton, 120-122 Wyoming Ave. Tőke 100,000 dollár. Főössleg 500,000 dollár.

OHIO ÁLLAM.

PAPP MIKLÓS, 3929 Lorain Ave., Cleveland, O. Államilag engedélyezett hajójegyzárulatok és közjegyzői iroda.

WISCONSIN ÁLLAM. MERCHANTS AND SAVINGS BANK, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt H. B. Robinson elnök.

NEW JERSEY ÁLLAM.

RIZSÁK JÁNOS, 128 Second street, Passaic. Pénzküldés és hajójegyek. Bármilyen okiratokat elkészít.

JOSEPH MAJOR MYERS, Phillipsburg és Alpha. Pénzküldés, hajójegyzárulatok és közjegyzői hivatal.

WÁRADY LAJOS, 449 S. Broad St., Trenton. Pénzküldő és hajójegyzárulatok. Házak, telekvek vétele és eladása.

HUNFALVY HUGÓ

Hites ügyvéd és jogtanácsos, — közjegyzői hivatal. — Iroda a főpostával szemben. 231 BROADWAY New York City.

Dr. Wm. Julian

FOGORVOS 186 S. BROAD STREET, TRENTON, N. J.

Található délelőtt 9 órától este 8 óráig. Forduljon bizalommal dr. Julianhoz. Gondos fogműtéseket jóállást vállal.

Pres.: Joseph Soisson. Cashier: E. R. Fioto. THE YOUGH NATIONAL BANK of CONNELSVILLE, Pa.

Ez a nemzeti bank minden betét után 4 százalékos fizet. A connelsvillai és környékbeli magyarság ügyeire is ajánljuk.

ACHIM VÉDŐJE.

Kristóffy a járásbíró előtt.

Budapest, február 28.

Ritka és tegyük mindjárt hozzá, nem szívesen látott vendég kopogtatott ma be a budapesti büntető járásbíró-ságához. A vendég a darabont-idek hírdelt belügyére, Kristóffy József volt s azért jött, hogy eleget tegyen a bírói idézésnek, amely őt tanúságtételre szólította. Az ügy eléggé érdekes. A darabont-idek elmulása után bizonyos sötétben bujkáló politikai csoport vonta magára az országgyűlési felügyeletet. Ez a csoport az Országos Radikális Párt czimével tetszelgett, elnöke Kristóffy államtitkára, Kaffka László volt. Hogy éle még ez a párt, azt nem lehet tudni, mert jó ideje nem hallatott magáról. Körülbelül egy évvel ezelőtt Mayer Jenő békesabai hírlapíró egy nagyobb társaságban a következőket mondotta: — Achim András százezreket kapott Kristóffytól és Kaffkától azért, hogy az Országos Radikális Párt részére agitációt fejtsen ki. Achim a pénzeket elfogadta, de nem fizetett senkinek egy fillért sem, s azokat magának tartotta meg.

E híresztelés miatt Achim András a békesabai járásbíró előtt rágal-mazási pert indított, megengedve Mayernek a legteljesebb bizonyítást. A per során kihallgatták báró Fejérváry Géza volt miniszterelnököt és Kaffka Lászlót. Az előbbi azt vallotta, hogy mit sem tud arról, hogy Achim agitációs czélokra pénzeket kapott volna. Bizonyítékképpen elmondja, hogy a gödrei, baranyamegyei 1469 katasztrális hold prima számtól 59.904 koronára, tehát holdankint 41 koronában van felvéve, ami szerinte eléggé il-lusztrálja, hogy a hagyatéki leltár felvételénél milyen intenciók szerint jár-tak el az érdekeltek.

A hivatalos leltár szerint az összva-gyon értéke 360.214 korona, amivel szemben van 432.561 korona teher. Ezzel szemben azt mondja Polgár Jó-zsef panaszos közjegyző, hogy az ingat-lanok és ingók összértéke 3.436.862 ko-rona. Bizonyítékképpen elmondja, hogy a gödrei, baranyamegyei 1469 ka-tasztrális hold prima számtól 59.904 koronára, tehát holdankint 41 koroná-ban van felvéve, ami szerinte eléggé il-lusztrálja, hogy a hagyatéki leltár felvételénél milyen intenciók szerint jár-tak el az érdekeltek.

Az igazságügyminiszter áttette a beadványt a szabadkai ügyészséghez, hogy indítson hűtlen kezelés czimén el-járást Vojnich István és társai ellen. Azonban a szabadkai ügyész nem vál-lalta a vád képviselést és felelbezés folytán a szegedi főügyész sem.

Polgár ekkor magánúton hívta fel Vojnich Istvánt, teljesítse a végrendelettel szemben kötelességét. Azt írja neki, hogy Siskovich szolgálni akarta hazáját, megérjé, kerületét, és mi történt? „Se hazájának, se megyéjének, se kerületének mi sem jutott és éppen azok haragsolták el vagyonát, akik legkevésbé voltak erre illetékesek.“ Voj-nich azt felelte erre, hogy ő nem érte meg azokat a kötelességeket, mert az illetékes hatóságok mindent helybenhagy-tak.

Polgár közjegyző már most Apponyi-hoz fordul, vizsgálatot kér tőle, főleg a közalapítványi igazgatóság érthetetlen szerepe miatt és igazságot kíván minden irányban.

E vizsgálat eredményét érdeklődés-el lehet várni.

VÁD VOJNICH BÁRÓ ELLEN.

Harec egy végrendelet körül.

Budapestről írják február 27-iki kelettel: Polgár József battonyai [eszanádme-gyei] királyi közjegyző terjedelmes beadványt intézett gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Ezt a panaszt kinyomatta, nagy vas-kos kötet lett belőle s megküldötte a la-poknak is. A nyilvánosság ilyenformán egy olyan ügy ismeretét jelenti, amely bizonyára a legszelesebb körökben fog feltűnést kelteni. A panasz báró Voj-nich István, a szabadlevélű párt egykori nevezetes személyisége ellen irányul és a következőket tartalmazza:

Almásai és gödrei Siskovich Tamás volt országgyűlési képviselő 1898-ban meghalt és végrendeletben egész va-gyona életösszegként haszonélvezetét özvegy Vojnich Lukácsné, született Szemző Jozefának hagyta, aki nem volt rokona. A végrendelet egyéb pontjai-nak kegyeletes alapítványt hagyott egy 20—25.000 forintos alapítvány léte-sítésére, továbbá egy 150.000 forintos alapítvány képzésére, amelynek az lett volna a rendeltetése, hogy a sásdi ke-rületben [az elhunyt volt kerületében] tartozó tanítók és tanulók között, akik a magyar nyelvben leginkább kitű-nnek, ajándékok osztassanak szét.

A végrendelet végrehajtásával meg-bizta báró Vojnich Istvánt, az általa-nos haszonélvező örökösök kinevezett Vojnich Szemző Jozefa fiát és dr. Szé-chenyi Tamást, akiknek mindegyiké-nek jelentékeny vagyon hagyományo-zott örök tulajdonjogul és akiket fel-kért, hogy végrendelettel mindenben az ő intenciói szerint hajtsák végre. Siskovich Tamás nővérei [négyen] és oldalági rokonai nem nyugodtak meg a végrendeletben, mire a nem ro-kon Vojnich Jozefa és Vojnich István, valamint közöttük osztályegyezség jött létre, amely a végrendelet pontjait fel-forgatta és egyezséggel osztotta fel a vagyonát. A hagyatéki bíróság az osz-tályegyezség alapján rendelkezett és a hagyatékot az egyezség értelmében át-adta a kedvezményezetteknek.

A közalapítványokkal azonban baj történt. Azokról mindenki megfele-dezett. A rokonok és a nem-rokonok is. Sőt a közalapítványi királyi ügy-igazgatóság is. Hiába idézte meg ezt a fórumot a hagyatéki bíróság, hiába idézte különbeni jogkövetkezmenyek terhe alatt a közalapítványi igazgató-ság, amelynek élén akkor Toszt Gyula, a későbbi darabont-miniszter állott, nem jelentkezett és így a végrendele-ző által szépen elgondolt alapítványok a vízbe estek.

Polgár József, battonyai királyi közjegyző, aki az elhunytnak jó barátja volt és akit az elhunyt levélileg is felkért, hogy ellenőrizze végrendelet-nek mikénti végrehajtását, baráti köte-lességének eleget teendő, beadványt in-tézett Günther Antal igazságügymi-niszterhez és vizsgálatot kért. Bead-ványában azt mondta, hogy a hagyaté-ki leltár foganatosító királyi közjegyző szándékosan oly alacsony értékben vette fel az örökbe hagyott ingatlan-okat, hogy azok terhére rendelt alapít-ványok teljesítésére [az örökösöknek kijutó részekben kívül] már egy fillér sem jutott és minthogy a közalapítvá-nyai ügyészség sohase jelent meg a tár-gyalásokon, Vojnich István és örökös-társai minden korlátozó rendelkezés nélkül kapták meg a leltári értékűnél tiszerte értékesebb birtokokat.

Aki szép keresetre, biztos jövedelemre akar szert tenni, forduljon azonnal a Saddle River Land Co. nevű társulathoz. Telekeldásra kitű-nő járulékat mellett gyorsan eladható telkekre ügynököket keres. Minden jelentkező hivat-kozzék a „Bevándorló“-ra. JELENTKEZÉS SZEMÉLYESEN NAPONTA 10 és 12 óra kö-zött. Cím: 115 BROADWAY, 1525 számú iro-dában New Yorkban. Magyar manager: MAK-RAY ALADÁR.

Esti hat óra után jelentkezni lehet 327 East 13-ik utcában.

Dr. Grünberg Géza
63 SECOND AVE., NEW YORK,
a 4-ik utca közelében.

Magyar orvos. Gyógyít mindenféle gyó-gyítható betegséget a legrovidebb idő alatt. Külön gondot fordít tikos férfi és női be-tégségekre szigorú titoktartás mellett. Szemé-lyesen vagy levélileg kezeltek. Fordul-janak hozzá bizalommal. Nyitva mindennap reggeli 8-tól est 9-ig. Vasárnap reggeli 8 órá-tól est 6 óráig.

Videkiék a kezelésért 1 dollárt mel-letkeljenek.

Szabadalmak.

H. C. EVERT & CO. SZABADALMAK.
Tedd meg most.
Tedd meg most. Az eredményes törökzsebek ez az egyik leghíresebb találmánya, amely sokaságban megdöbbentő sikert ért el. Mindenki a legújabb találmányunkat meg akarja nézni.
Tedd meg most. Ha egy új találmányra valami ösztönös van, csatlájd rá egy rajzot, vagy ábrát, és mutassa meg nekünk.
Tedd meg most. S meglehet, hogy soha nem fog vele siker telnie, ha NEM TESZTI MEG MOST.
Tedd meg most. Ne akadályozza és ne késleltesse őt semmi, mert mi szak-értői véleményünket nem kér-ünk ontól semmit.
Tedd meg most. Ha véleményünk kedvező és találmányra pénzeszerző dolog, a szabadalomra és a befektetésnek re való pénz elköltése nem fog ónnak gondot okozni.
Tedd meg most. S meglehet, hogy találmányod nagy pénzeszerzőnek fog bizo-nyosulni, találmányokkal ez mindig megismerjük.
Tedd meg most. Csak a múlt hétben a követke-ző szabadalmi patéket szerze-tük meg ügyfeleinknek: \$8000. J. Korpa, horizók, \$8000. J. Hauser, pótkéző \$18.000. L. Merrick, horizóké-ző, \$10.000.
Tedd meg most. I. H. Tomlinson, látást pró-báló készülő, \$30.000.
Tedd meg most. V. F. Good, szepített kemé-nyítőváltó és vasalótartó, \$10.000.
Tedd meg most. A. F. Rowland, fogas hegedők és trombiták számára, \$12.000.
Tedd meg most. F. W. Degeon, csomagoló-ké-ző, \$14.000.
Tedd meg most. Altkoson új ideát a követke-zőkről:
Tedd meg most. Higiénikus forgóú.
Tedd meg most. Pótkézők kombinációja.
Tedd meg most. Egyszerű szőnyegnyújtó.
Tedd meg most. Ujformájú géllámpa.
Tedd meg most. Tűmentes papír, mozgatóny-kepek gépei számára.
Tedd meg most. Ujdonságok július negyedikére: Hinta az előzőekben.
Tedd meg most. Valami új játék a szabadban.
Tedd meg most. Ujdonságok öt és tíz centért.
Tedd meg most. Változó változó készülő körüli vasútiak számára.
Tedd meg most. Földföldeti villamos vezeték, mely nem csúszik ki a sodrony-ból.
Tedd meg most. Ezeknek bármelyikével sok pénz csinálható.
Tedd meg most. Vagy egy sok más ezer közül.
Tedd meg most. Kezdj felbírni — és TEDD MEG MOST.
Tedd meg most. És a pillanathoz alig tehet okosabbat, mint hogy kéri tő-ld.
Tedd meg most. Valami új híres INVENTORS.
Tedd meg most. Miből sorait megkapjuk, INGYEN és bémertve elküld-jük annak, akinek meg akarja min-den részlettel találmányokra nézve s hogy miképp lehet szá-badalmak után pénzhez jutni.
Tedd meg most. Irdon éte azonnal.
Tedd meg most. Reggeli 9-től est 9-ig.
Tedd meg most. H. C. EVERT & CO.,
Thaw Building,
108 Smithfield street,
PITTSBURG, Pa.

The Friedman Print
215 BOWERY — NEW YORK.
Elvállalja alapszabályok s mindennemű nyomtatványok kikészítését.
— Kitűnően felszerelt magyar nyomda. —
Elv: Csinos kiállítás olcsó árak mellett.

FEKETE DISZMAGYAR
gyönyörű kiállításban, kifogástalan állap-otban olesó áron eladó. Megtekin-tethető naponta délelőtti 11 és 1 óra közt ezen a czimen: 240 East 21 utca, I. emelet, ajtószám 6.

ELADÓ
a zempléni megyei Nagy-Tárkány községben Hornyak Péter és Hornyak Veronika tulajdo-nát képező ingatlan birtok. Bővebb felvilágo-sítást ad szóban vagy írásban HORNYAK PÉ-TER, 40 Highland Avenue, DANBURY, Conn. (20, 21, 22, 23).

Minden kis hirdetés TIZ szög — 25 cent. —
Minden további szó 2 cent.
Kis hirdetések előre fizetendőek.
KISHIRDETÉSEKET elfogad a „Bevándorló“ minden ügynök és a kiadóhivatal: 327 East 13 street, New York.

EGYHÁZI ÉRTESETÉS.
A new yorki 14-ik utca és 2-ik Avenue sarkán levő ref. egyház lelkesze
HARSANYI LASZLÓ.
Istenültetelet minden vasárnap d. e. 11 órakor.
Lelekételek: 210—21-k Avenue.

MAGYAR EV. REFORMATUS P. EGYHÁZ
New Brunswick, N. J.
Templom:
Easton Avenue és Hamilton Street sarkán.
Istenülteteleték sorrendje:
Vasárnap délelőtt 10 órakor és este 1/2 8 órakor.
Lelekés:
Tiszt. HAMBORSZKY N. B. PÁL,
magyar ev. ref. p. lelkész.
209 Nelson Street. Telephone: 450 M. 2.

UNIONTOWN, PA. ÉS KÖRNYÉKI MAGYAR
EVANGÉLIKUS REFORMATUS EGYHÁZ:
Lelekész: SZÉKELY SANDOR.
P. O. Box 391. Telephone: 1043.

Fogodnok: Dienes János, New Salem.
Algodnok: Szücs Ferencz, Buffington. Pénz-tárnok: Pankotay J., Buffington.

BIZTOS JÖVEDELEM.
Aki szép keresetre, biztos jövedelemre akar szert tenni, forduljon azonnal a Saddle River Land Co. nevű társulathoz. Telekeldásra kitű-nő járulékat mellett gyorsan eladható telkekre ügynököket keres. Minden jelentkező hivat-kozzék a „Bevándorló“-ra. JELENTKEZÉS SZEMÉLYESEN NAPONTA 10 és 12 óra kö-zött. Cím: 115 BROADWAY, 1525 számú iro-dában New Yorkban. Magyar manager: MAK-RAY ALADÁR.
Esti hat óra után jelentkezni lehet 327 East 13-ik utcában.

Dr. Grünberg Géza
63 SECOND AVE., NEW YORK,
a 4-ik utca közelében.
Magyar orvos. Gyógyít mindenféle gyó-gyítható betegséget a legrovidebb idő alatt. Külön gondot fordít tikos férfi és női be-tégségekre szigorú titoktartás mellett. Szemé-lyesen vagy levélileg kezeltek. Fordul-janak hozzá bizalommal. Nyitva mindennap reggeli 8-tól est 9-ig. Vasárnap reggeli 8 órá-tól est 6 óráig.
Videkiék a kezelésért 1 dollárt mel-letkeljenek.

Szabadalmak.
H. C. EVERT & CO. SZABADALMAK.
Tedd meg most.
Tedd meg most. Az eredményes törökzsebek ez az egyik leghíresebb találmánya, amely sokaságban megdöbbentő sikert ért el. Mindenki a legújabb találmányunkat meg akarja nézni.
Tedd meg most. Ha egy új találmányra valami ösztönös van, csatlájd rá egy rajzot, vagy ábrát, és mutassa meg nekünk.
Tedd meg most. S meglehet, hogy soha nem fog vele siker telnie, ha NEM TESZTI MEG MOST.
Tedd meg most. Ne akadályozza és ne késleltesse őt semmi, mert mi szak-értői véleményünket nem kér-ünk ontól semmit.
Tedd meg most. Ha véleményünk kedvező és találmányra pénzeszerző dolog, a szabadalomra és a befektetésnek re való pénz elköltése nem fog ónnak gondot okozni.
Tedd meg most. S meglehet, hogy találmányod nagy pénzeszerzőnek fog bizo-nyosulni, találmányokkal ez mindig megismerjük.
Tedd meg most. Csak a múlt hétben a követke-ző szabadalmi patéket szerze-tük meg ügyfeleinknek: \$8000. J. Korpa, horizók, \$8000. J. Hauser, pótkéző \$18.000. L. Merrick, horizóké-ző, \$10.000.
Tedd meg most. I. H. Tomlinson, látást pró-báló készülő, \$30.000.
Tedd meg most. V. F. Good, szepített kemé-nyítőváltó és vasalótartó, \$10.000.
Tedd meg most. A. F. Rowland, fogas hegedők és trombiták számára, \$12.000.
Tedd meg most. F. W. Degeon, csomagoló-ké-ző, \$14.000.
Tedd meg most. Altkoson új ideát a követke-zőkről:
Tedd meg most. Higiénikus forgóú.
Tedd meg most. Pótkézők kombinációja.
Tedd meg most. Egyszerű szőnyegnyújtó.
Tedd meg most. Ujformájú géllámpa.
Tedd meg most. Tűmentes papír, mozgatóny-kepek gépei számára.
Tedd meg most. Ujdonságok július negyedikére: Hinta az előzőekben.
Tedd meg most. Valami új játék a szabadban.
Tedd meg most. Ujdonságok öt és tíz centért.
Tedd meg most. Változó változó készülő körüli vasútiak számára.
Tedd meg most. Földföldeti villamos vezeték, mely nem csúszik ki a sodrony-ból.
Tedd meg most. Ezeknek bármelyikével sok pénz csinálható.
Tedd meg most. Vagy egy sok más ezer közül.
Tedd meg most. Kezdj felbírni — és TEDD MEG MOST.
Tedd meg most. És a pillanathoz alig tehet okosabbat, mint hogy kéri tő-ld.
Tedd meg most. Valami új híres INVENTORS.
Tedd meg most. Miből sorait megkapjuk, INGYEN és bémertve elküld-jük annak, akinek meg akarja min-den részlettel találmányokra nézve s hogy miképp lehet szá-badalmak után pénzhez jutni.
Tedd meg most. Irdon éte azonnal.
Tedd meg most. Reggeli 9-től est 9-ig.
Tedd meg most. H. C. EVERT & CO.,
Thaw Building,
108 Smithfield street,
PITTSBURG, Pa.

KIS HIRDETÉSEK
\$25.000.00 ÁLLAMI BIZTOSÍTÁS.
Joseph Major Myers
pénztitkár
Pénztitkár: PHILLIPSBURG, N. J.
Főközlöt: ALPHA, N. J.
Az összes hajóvalnak törvényes képviseletje. Pénztitkár az ő házába; a legbiztosabb és legelőnyösebb szállítók. Mindenféle hazai pe-nz ügyeket, valamint kereseti felvételéseket elvégezték. Egyedül közzegző Phillipsburg és környékén. Identifikáción minden ügyben in-gyenes felvilágosítást kapnak.

KERESEM Breznay György barkai, gömör-megyei származása bátyámat, ki 26 évvel e-zelőtt vándorolt Amerikába. Kérem a róla tu-dó honfittársakat, hogy bátyám hollétérol en-gem értesíteni sziveskedjenek. JOS. BREZ-NAY, Box 67, CHAMBERSVILLE, Pa.

Joseph Major Myers
pénztitkár
Pénztitkár: PHILLIPSBURG, N. J.
Főközlöt: ALPHA, N. J.
Az összes hajóvalnak törvényes képviseletje. Pénztitkár az ő házába; a legbiztosabb és legelőnyösebb szállítók. Mindenféle hazai pe-nz ügyeket, valamint kereseti felvételéseket elvégezték. Egyedül közzegző Phillipsburg és környékén. Identifikáción minden ügyben in-gyenes felvilágosítást kapnak.

FORDÍTÁS.
Ugy törvényes iratok, mint bizonyítvá-nyok és magánlevelek: magyarról angolra, vagy németről angolra, avagy mindkét nyelvből magyarra való fordítása végett for-duljon levélileg
TÜRK JÓZSEF
408 Caxton Building, Cleveland, O.

A NAP
A magyar népköltés szentélye. Magyarorszá-g legfőbb és legérdekesebb naplaja.
Felelős szerkesztője: Braun Sándor.
Politikai főmunkatársai: Brody Sándor, Lengyel Zoltán és dr. Kalmar Antal.
A NAP a 48-as esztendő legféltettebb katonája s a 67-es politika legféltettebb üldözöje.
A NAP nemcsak a legkitűnőbb lap, de a LEGOLCSÓBB IS.
Előfizetés Amerika területére egész évre \$5.—
Félévre \$3.—
Négy évre \$12.—
Muttatványzatokat késszéggel küld:
A NAP kiadóhivatala:
Budapest, VIII. ker., Rókk Sellárd-u. 9. sz.

Ha nem beszél angolul és ha akarja tudni, akkor küldje be a nevét és pontos címét
Mandel Emőnek
Ő majd felvilágosítást fog küldeni, hogyan lehet megtanulni három hónap alatt. —
Tandij 2 dollár havonta.
61 AVENUE A. — NEW YORK, N. Y.

MAGYAROK! HONFITÁRSOK! Ha azt akarjátok, hogy pénzetek TIZ nap alatt az ő-ha-zába érjen, vagy ha a legjobb hajókra a legol-csőbb árakon akartok hajójeget vásárolni, for-duljatok Németh János v. császári és királyi konzuli ügyvivőhöz. A legregőbb magyar ban-k Amerikában, pontos, lelkiismeretes, tehát a legmegbízhatóbb. Címe: JOHN NÉMETH, ELADÓ egy kitűnő forgalmu vendéglő New Brun-swickon. Tudakozódhatni ezen a czimen: 5 East-on Ave., NEW BRUNSWICK, N. J.

AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉG
ALAKULT 1906. FEBRUÁR 27-ÉN, CLEVELAND, OHIO.
A Szövetség czélja: Az Amerikában élő magyarok testületi összetartása, anyagi és erkölcsi érdekeinek védelme.
Osztályok alakulhatnak Amerika minden magyar lakta helyén.
Aki a Szövetség tagjává akar lenni, írjon alapszabályokért a titkári hivatalhoz:
515 SUPERIOR BUILDING, CLEVELAND, O.

Old Vienna Restaurant Co.
115 LENOX AVENUE, NEW YORK.
URBACH S. elnök, RUDNER S. manager.
Elsőrangú magyar konyha. — Kitűnő italok. — Czigányzene.

AKI ANGOLUL TUD,
BOLDG JÖVŐT ALAPÍTHAT MAGÁNAK AMERIKÁBAN. KI NE RENDELNE MEG TEHÁT AZ
Angol-Magyar Tanító és Iskolája
czimű szabadalmazott és pótolhatatlan tankönyvet? Most, midőn a tömeges megren-delés folytán a könyv máris a második kiadásban jelent meg, a szerző minden honfittárs számára lehetővé akarja tenni az angol nyelv elsajátítását s leszállította a könyv-nek árát
EGY DOLLÁRRA.
A számos megrendelő hírlaplag nyilvánította a háláját, ami a legjobb bizonyíték arra nézve, hogy ebből a könyvből és CSAKIS ebből a könyvből tanulhatta meg minden magyar ember TANÍTÓ ÉS ISKOLA NÉLKÜL 60 lekezőn át az amerikai helyes kiej-tésű angol nyelvet minden sajtóságság szabályaival együtt BESZÉDEBEN, IRÁSBAN ÉS OLVASÁSBAN.
A könyv megismerteti továbbá a tanulót a honosítási törvényekkel, a pénz nemek-kel, a mértékekkel, a postaforgalommal, a levelezéssel és czimzéssel, az államnak szá-mával, területével, lakosaiakkal, fővárosaikkal, az eddigi elnökökkel, a függetlenség nyilatkozattal, angol hirdetésekkel, a világegyetemen létező tárgyak szótárával, a tár-salgási beszédformákkal, bölcs közmondásokkal, a gázmerő óra kiszámításával és sok más hasznos tudnivalóval.
Ugy kezdőknek, valamint azoknak, akik tökéletesebbek akarnak lenni az angol nyelvben, a könyv nélkülözhetetlen. Aki megrendeli a könyvet és nincsen vele meg-elegve, visszakapja a pénzt, HA NYOLCZ NAPON BELÜL VISSZAKÜLDI A KÖNYVET.
EGY DOLLÁR BEKÜLDENDŐ EZEN CZIMRE:
ISIDOR BRAUN
2554 East 43rd Street Cleveland, O.
E CZIMEN LÉTEZŐ ISKOLÁBAN TANULÓK NAPONTA FELVÉTTETNEK.

KISHIRDETÉSEKET elfogad a „Bevándorló“ minden ügynök és a kiadóhivatal: 327 East 13 street, New York.

MAGYAR JOGVÉDŐ EGYESÜLET
betegségügyi osztályt. (HUNGARIAN PROTECTIVE SOCIETY) Pittsburg, Pa.
— Alapított 1905-ben. —
Igazgatóság gyűléseit tartja minden hónap-ban saját helyiségében:
433 Fourth Ave., Pittsburg, Pa.

Elnök: Ohegyi János, t. elnök Királyi J. József, alelnök Henyei Béla, pénztárnok Horváth János, titkár Szabó Miklós, ügy-vezetők W. Clyde Grubbs, T. Chalm. Duff, ma-gyar ügyész és közjegyző Dobó István, or-vos dr. Király L. Béla, ellenőrök Kovács Ru-dolf, Stugner János, igazgatók Pittsburg-ban Oostroluczky Mihály, Horváth János Magyar Andrács, Connelville és vidékén Kolleszár István, Trauwsky és vidékén Kránitz Kálmán, Flemingpark és Pittokban Kuruc Vendel, Bruceton és vidékén Kánya Gábor, McKees Rocksban Henyei Béla és Szabó Miklós, McKeesportban Kánya Gusztáv, Traugerben Lengyel János, Ambridge-ben Szabó János, Irvinben Kópházi József, Dunkirben Simon József, New Brightonban Göröcs Kálmán és Belle István. Duquesne-ban Gopolya András és Kállasi József, Co-lemanban W. Leisenringen Elek András, Leechburgban Soltész János, Preston, Bur-dinen és vidékén Géc Imre, Hadnagy Ádám, Paidaleen Krajnyák Andrács, Coal Bluff, Shire Oakson Herspold István, Whitsettben Dudas György, Coal Center és vidékén Ka-tona Menyhért, Wickhavenben Szabados István, W. Leisenringen Elek András, Leechburgban Matuly Zoltán, Lyndoran Magetti Géza, Expediten Szunyogh Ferenc, Vintondalen Olesányi Lajos, Blackburnon Sári Antal, Adelaiden Mihók György, Leisenringben 3. Vlyz János, Star Junctionban Köles István, Largen Bedő János, Connor-villen Gyurkovics József.

THE STAR BOOK BINDING CO.,
Alsóvárosi üzlet: 153 East 4 street NEW YORK.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát.
— JUTANYOS ARAK. —

RANKINI I. M. MÜK. ÉS ÖNK. KÖR.
— Alakult 1907. január hó 8-án. —
Gyűléseit tartja minden hó első vasárnapján. Elnök: Horváth János. Jegyző: Horváth La-jos. Pénztárnok: Bukurov Dusán. Pénzügy-titkár: Burik András. Rendező: Sztrányi Rezső.

18 éve fennálló banküzlet
PEARL JOZSEF, bankháza
FŐÜZLET: 319 East 3rd Street.
FIÓKÜZLET: 801 E. 3rd St., Oak cor. SOUTH BETHLEHEM, Pa.
Az összes hajóvalnak törvényes képviseletje. Pénztitkárak és ügyvezetők a vilá-g minden részébe letelepedésben és legbiztosabban küld. Bármely peres ügyet, úgy óhazal, mint itteni dolgok-at ellintez. Közjegyzői okiratokat tör-vényesen hitelesít. Utbárgatásokat ingyen ad.